



Saksbehandler: Bjørn Bjerke Larsen, telefon: 33 06 78 05  
Areal/plan/miljø

### Forslag til forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark - høring

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kommunestyret	16.12.2015	090/15
Kommunestyret	17.02.2016	017/16

#### Rådmannens innstilling

Forslag til forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark anbefales med de merknader som er gitt i saksutredningen med vedlegg.

#### 16.12.2015 Kommunestyret

##### Møtebehandling:

Utsettelsesforslag fremmet av Monica H. Hagen (H):  
For en grundig behandling utsettes saken til KS- møte 17. februar 2016.

Ved avstemning ble utsettelsesforslaget enstemmig vedtatt.

##### KS-090/15 Vedtak:

For en grundig behandling utsettes saken til KS- møte 17. februar 2016.

**Oppsummering:**Hensikt.

Kommunestyret skal uttale seg til forslag til forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark som er sendt på høring fram til 15. januar 2016.

Fakta:

Det er nå utarbeidet et forslag til forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark. Dette forslaget er sendt på høring med høringsfrist 15. januar 2016.

Det er styret for nasjonalparken som har fått utarbeidet høringsforslaget, sendt den på høring, og som skal sluttbehandle forvaltningsplanen før den oversendes Miljødirektoratet for godkjenning.

**Trykte vedlegg:**

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
03.12.2015	forvaltningsplan nasjonalpark- næringsinteresser	199566

**Utredning**

Færder Nasjonalpark ble opprettet ved kongelig resolusjon av 23. august 2013, med tilhørende verneforskrift. Verneforskriften setter rammen for vern, bruk og forvaltning av nasjonalparken. Verneforskriften er hjemlet i naturmangfoldloven, som er spesielt innrettet mot vern og forvaltning av naturmiljøet.

I verneforskriftens §5 heter det bl.a:

*«Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.»*

Det er nå utarbeidet et forslag til forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark. Dette forslaget er sendt på høring med høringsfrist 15. januar 2016.

Det er styret for nasjonalparken som har fått utarbeidet høringsforslaget, sendt den på høring, og som skal sluttbehandle forvaltningsplanen før den oversendes Miljødirektoratet for godkjenning. Nasjonalparkens styre består av 5 representanter, hvorav to representanter representerer Tjøme kommune (ordfører pluss annen politisk valgt representant). Således har Tjøme kommune allerede satt sitt preg på forvaltningsplanen.

Forvaltningsplanen med vedlegg er et omfattende dokument ( 154 sider pluss 17 vedlegg) og sendes derfor ikke kommunestyrets medlemmer i papirformat. Planen kan leses på nasjonalparkens hjemmeside, <http://færdernasjonalpark.no/>. Eller hentes i kommunens servicetorg.

**Forvaltningsplanens hovedrammer**

Forvaltningsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformålet. Den skal samtidig sikre en enhetlig forvaltning av nasjonalparken ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging osv. Ved hjelp av forvaltningsplanen skal man unngå tilfeldig enkeltavgjørelser som kan være uheldig for verneverdiene. Gjennom planarbeidet skal det avklares og tas stilling til hvordan ulike verne- og brukerinteresser skal behandles. Slik vil forvaltningsplanen også bidra til en mer forutsigbar forvaltning av nasjonalparken, og til at konflikter dempes.

Forvaltningsplanen er i utgangspunktet ikke et juridisk bindende dokument, men kan være juridisk bindende der verneforskriften viser direkte til planen.

Forslaget til forvaltningsplanen bygger på forvaltningsplanen for Ormø-Færder Landskapsvernområder som ble utarbeidet av Nøtterøy og Tjøme kommuner i fellesskap i 2011.

Forvaltningsplanens innhold og oppbygning er i tråd med miljødirektoratets anbefalte disponering av forvaltningsplaner for nasjonalparker:

1. Innledning
2. Verneverdier og naturressurser
3. Brukerinteresser og påvirkningsfaktorer
4. Forvaltningsoppgaver og tiltak
5. besøksstrategi
6. Forventninger til andre offentlige og private aktører

Foruten å være en rettesnor for forvaltningen av nasjonalparken er planen også det dokumentet som gir det største samlede oversikt over kunnskap om nasjonalparken. Derfor er det til slutt i planen (kapittel 7) en fylldig litteraturliste.

Planen har også flere viktige vedlegg, bl.a. temakart og oversikt over viktige naturkvaliteter og ønskede skjøtselstiltak.

Forvaltningsplanen skal gjelde i 10 år fra planen er endelig godkjent av miljødirektoratet. Deretter skal den revideres og vedtas på nytt.

### **Tjenestemessig vurdering**

Forvaltningsplanen fremstår som en fylldig og kunnskapsbasert plan som gir leseren god dokumentasjon og læring om naturmiljøet og bruken av områdene innenfor Færder Nasjonalparks grenser.

Tjøme kommune har allerede hatt en sterk påvirkning på innholdet i forvaltningsplanen gjennom politisk representasjon i nasjonalparkstyre, samt at forvaltningsplanen tar utgangspunkt i forvaltningsplanen for Ormø-Færder Landskapsvernområde som kommunestyret behandlet i 2011.

I forvaltningsplanen er det laget tekstbokser i flere farger: målsettinger i røde bokser, gule for juridiske rammer for forvaltningen, grå bokser for veiledende retningslinjer, blå for oppfølgende tiltak, og grønne bokser for mål og tiltak som gjelder andre aktører enn kommunen/nasjonalparkstyre.

Særlig de grå boksene er nyttige og oppklarende i de fleste tilfelle. For eksempel er boksene på side 60 til 65 oppklarende når det gjelder muligheter for sanking av sopp, bær og blomster i nasjonalparken, hvordan rydding av vegetasjon, tang og tare skal foregå, og hvordan tillatelse til hogst til eget bruk skal forstås og utføres.

Under den politiske behandlingen av opprettelsen av nasjonalparken våren 2013 var det bl.a. fokus på prinsippet som legges til grunn for Færder Nasjonalpark om vern gjennom bruk. Kommunen mente at dette ville være en garanti for at intensjonen med vernet skal gi mulighet for en bærekraftig bruk av Færder Nasjonalpark, bl.a. i næringssammenheng.

Reiselivsnæringen er en av de tyngste næringsinteressene i forbindelse med nasjonalparken. I høringsutkastet uttrykkes det positiv holdning til reiselivsnæringen. Som et av flere forvaltningsmål er det beskrevet at nasjonalparken skal kunne brukes som en ressurs for reiselivsnæringen i regionen. Dette er et godt utgangspunkt for næringen. Nasjonalparken representerer en viktig mulighet for reiselivsnæringen og et potensial for økt verdiskaping. Skal regionens reiselivsnæring ha mulighet for å realisere dette potensialet er det avgjørende at det er mulig å tilby opplevelser i nasjonalparken. Særlig gjelder det for virksomhetene i randsonen. Reiselivsnæringen trenger derfor å vite hvordan de skal forholde seg til de mulighetene parken representerer. Forvaltningsplanen bør den være tydeligere på hvordan næringens behov og

forvaltningshensyn kan forenes, og konkretisere potensielle konfliktområder og hvordan disse skal reguleres.

Det er utarbeidet et notat om reiselivsnæringens interesser knyttet til forvaltningsplanen for Færder Nasjonalpark. Notatet tar for seg konkrete problemstillinger og peker på konkrete områder der forvaltningsplanen må bli tydeligere når det gjelder reiselivsnæringens muligheter og begrensninger.

Notatet vedlegges saken og følger kommunens uttalelse til nasjonalparkstyret.

Tjøme kommune så opprettelse av Færder Nasjonalpark som en garanti for at sikkerheten i Oslofjorden må bli tatt på høyeste alvor. Det er derfor gledelig å konstatere at kommunen ser ut til å ha hatt rett i dette, og at losbordingsfeltet i Ytre Oslofjord beholdes øst for Store Færder.

På side 91 i forvaltningsplanen foreslås at de to hyttene som står på Hoftøya vurderes fjernet. Kommunen overtok eierskapet på Hoftøya for ca 10 år siden. Det står to bygninger på øya: en liten fiskerbu fra 1950-tallet, og en noe nyere hytte/koie med enkel standard. Kommunen overtok Hoftøya fra bank DnB NOR. Banken hadde leieavtale med bruker av fiskerbua, men sa opp leieavtalen i 2005. Kommunen har ikke realitetsbehandlet fremtiden for disse to bygningene. Forslaget om å ta dette opp til vurdering støttes, og det bør fremmes en egen sak om dette for kommunestyret i løpet av 2016.

Det har i flere år vært fokus på mulighet for riding i Moutmarka. I utgangspunktet har det vært forbudt utenom på veier. Verneforskriften åpner imidlertid for at det gjennom forvaltningsplanen kan etableres godkjent trase for riding. I forvaltningsplanen vises det til vedlegg 5 hvor det skal være inntegnet godkjent trase for bruk av hest i Moutmarka. I vedleggets temakart over brukerinteresser, kart nr. 4, er det tegnet inn en kort trase innerst i Moutmarka, mot den sydligste parkeringsplassen, som skal være godkjent for bruk av hest. Så vidt vites er denne traseen ikke etablert, og den må opparbeides før den kan brukes. Før forvaltningsplanen slutføres bør traseen konkretiseres i terrenget og det bør sjekkes med aktuelle brukere i samarbeid med Tjøme kommune om traseen er egnet for formålet.

Færder nasjonalpark utmerker seg ved å ha et særlig rikt genetisk mangfold. Nasjonalparken representerer det rikeste livsmiljø vi har i Norge. Det har lenge vært fokus på å bevare genressurser bl.a. ved å fryse ned frø av planter for på den måten å ha mulighet for å gjenskape vekster ved behov. Norsk genressurscenter arbeider nå med å bevare et utvalg ville planter i Norge i live (ikke bare som frø) slik at gen-variasjoner kan bevares og utvikle seg videre i takt med endringer i miljø. Hovedhensikten er å bevare en base av genressurser i live med tanke på utvikling av framtidige nytteplanter og matproduksjon. 109 av plantene genressurscenteret har valgt ut for bevaring finnes i Færder Nasjonalpark. Genressurscenteret ønsker at skjøtselstiltakene i nasjonalparken bidrar til å sikre at disse artene overlever i nasjonalparken, og ser på mulighetene for å gi nasjonalparken status som genressursreservat etter internasjonal standard. Tjøme kommune bør støtte målsettingene om å bevare disse artene for fremtiden.

Stillehavsøsters er en hurtigvoksende og motstandsdyktig østers som har etablert seg langs Skagerakkysten de seneste årene. Havforskningsinstituttet har overvåket bestandsutviklingen av stillehavsøstersen siden 2008. Havforskningsinstituttet spår at denne arten kommer til å øke i antall og utbredelse i årene som kommer. Havforskningsinstituttet rapporterer om at man i området rundt Tjøme har funnet revdannelser av stillehavsøsters med opptil 300 skjell pr kvadratmeter. På det meste har forskerne sett en ti-dobling av bestanden bare på ett år. Hvert individ kan produsere 50-200 millioner egg og vokser inntil 6-8 cm per år. En stillehavsøsters kan leve i 20 år og bli opptil 1,5 kilo tung, med en skallhøyde på 25 centimeter. Den etablerer seg i tette lepper på grunt vann, og på grunn av skallets spisse og knudrete form blir disse områdene med østers umulig å bruke til for eks bading, og den er en trussel for annet liv der den etablerer seg. Stillehavsøstersens voksende utbredelse må derfor tas på dypeste alvor, og egne målsettinger for forvaltning av stillehavsøsters bør inn i forvaltningsplanen. Forskernes råd er at arten kartlegges og overvåkes nøye, og at målsettingen må være å hindre etablering av tette bestander i områder som har viktig økologisk funksjon eller er viktig med hensyn til friluftsliv.



For øvrig kan forvaltningsplanen anbefales med de merknader som er gitt i saksutredningen med vedlegg.

#### Økonomisk vurdering

Ikke vurdert

#### Miljømessig vurdering

Se tjenestemessige vurderinger

#### Helsemessig vurdering

Ikke vurdert

#### Dokumenter i saksmappen:

Nr	T	Dok.dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	I	05.03.2012	Fylkesmannen i Vestfold	Nasjonalpark i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme - deltagelse i styringsgruppe
2	I	12.03.2012	Fylkesmannen i Vestfold	Nasjonalpark i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme - Utredningskapasitet
3	U	14.03.2012	Bjørn Strandli	Nasjonalpark i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme - deltagelse i styringsgruppen
4	I	28.06.2012	Vestfold fylkeskommune	Nasjonalpark i Vestfold - uttalelse til melding om oppstart av planarbeid
5	I	29.06.2012	Oslofjordens Friluftsråd	Verneplan for nasjonalpark i skjærgården i Vestfold
6	U	27.07.2012	Fylkesmannen i Vestfold	VS: Nasjonalpark - innspill
7	I	30.07.2012	Fylkesmannen i Vestfold	VS: Nasjonalpark - innspill
10	I	10.09.2012	Vestfold Fylkeskommune	Kopi av brev til Fylkesmannen
11	I	17.12.2012	Fylkesmannen i Vestfold	Verneplan for Færder nasjonalpark - høringsbrev
13	I	18.01.2013	Tjøme Næringsforening	Invitasjon til høringsmøte for Færder Nasjonalpark - næringsmuligheter
15	I	20.02.2013	Anitra Fossum	Uttalelse til Verneplan for Færder nasjonalpark
14	U	20.02.2013	Fylkesmannen i Vestfold	Høring - Færder Nasjonalpark
17	I	12.03.2013	Fylkesmannen i Vestfold	Nasjonalpark i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme - forvaltningsplan - invitasjon til innspill
16	I	14.03.2013	Fylkesmannen i Vestfold	Fylkesmannens tilråding til Direktoratet for naturforvaltning
18	I	02.05.2013	Vestfold Fylkeskommune	Færder nasjonalpark - søknad om tillatelse til gjennomføring av faglige utredninger
19	I	24.05.2013	Direktoratet for naturforvaltning	Tilrådning fra Direktoratet for naturforvaltning om opprettelse av Færder nasjonalpark i Vestfold
20	I	28.05.2013	Kjetil Johannessen	Kopi av OFs kommentarer til forvaltningsplan Færder nasjonalpark
21	I	09.07.2013	Fylkesmannen i Vestfold	Færder nasjonalpark - veien videre
22	I	09.08.2013	Fylkesmannen i Vestfold	Nasjonalpark i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme - invitasjon til åpningsarrangement 31.08.13
23	I	09.08.2013	Fylkesmannen i Vestfold	Nasjonalpark i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme - invitasjon til

25	I	11.11.2013	Fylkesmannen i Vestfold	innspill Nasjonalpark i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme - eventuelle erstatninger
24	U	13.11.2013	Stortingets miljø- og energikomites medlemmer.	Nyetablerte Færder Nasjonalpark må følges opp
26	I	29.11.2013	Miljøverndepartementet	Midler til Færder nasjonalparksenter.
27	I	16.02.2014	Fylkesmannen i Vestfold	Færder nasjonalpark - administrativt kontaktuvalg
28	U	28.02.2014	Fylkesmannen i Vestfold	Færder nasjonalpark - administrativt kontaktuvalg
29	I	05.10.2015	Færder nasjonalparkstyre	Færder nasjonalpark - høringsbrev forvaltningsplan
31	U	11.01.2016	Nasjonalparkforvalter	Forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark
32	I	25.01.2016	Oslofjordens Friluftsråd	Forvaltningsplan Færder nasjonalpark. Kommentarer fra OF, kopi til orientering

## Høringsutkast Forvaltningsplan Færder nasjonalpark oktober 2015 REISELIVSNÆRINGEN SOM INTERESSENT I FÆRDER NASJONALPARK.

I høringsutkastet uttrykkes det positiv holdning til reiselivsnæringen. Som et av flere forvaltningsmål er det beskrevet at nasjonalparken skal kunne brukes som en ressurs for reiselivsnæringen i regionen. Dette er et godt utgangspunkt for næringen. Nasjonalparken representerer en viktig mulighet for reiselivsnæringen og et potensial for økt verdiskaping. Skal regionens reiselivsnæring ha mulighet for å realisere dette potensialet er det avgjørende at det er mulig å tilby opplevelser i nasjonalparken. Særlig gjelder det for virksomhetene i randsonen. Reiselivsnæringen trenger derfor å vite hvordan de skal forholde seg til de mulighetene parken representerer. Forvaltningsplanen bør den være tydeligere på hvordan næringens behov og forvaltningshensyn kan forenes, og konkretisere potensielle konfliktområder og hvordan disse skal reguleres.

Det er ønskelig at forvaltningsplanen styrkes på følgende områder:

.

**En samlet behandling av forhold av betydning for reiselivet:** Det er to deler av forvaltningsplanen som berører reiselivet direkte, kapittel 3 Brukerinteresser og påvirkningsfaktorer (spesielt 3.7) og kapittel 5 Besøksforvaltning. Forhold av betydning for reiselivsnæringen behandles på flere steder. Det er behov for å ha en samlet vurdering og koordinere «oppfølgende tiltak». Planen tar på flere steder opp forhold som er av betydning for reiselivsnæringen, men gir ingen samlet oversikt og vurdering. Den behandler heller ikke spesifikt de krav og ønsker næringen har for tilrettelegging og infrastruktur, som er kommet til uttrykk gjennom prosjektet «Færder Nasjonalpark- kunnskap og næring» og i møter mellom forvaltning og næringen.

**Et bredere perspektiv:** Reiselivsnæringen betjener flere kategorier besøkende; både dagsturister og overnattende, både fastboende, hytteeiere og andre tilreisende fra inn- og utland. Planens definisjon av reiseliv tar utgangspunkt i statistisk sentralbyrås definisjon og har liten relevans for reiselivet i regionen. Reiselivet er både direkte og indirekte bruker av parken; direkte gjennom aktiviteter som transport og tilrettelagte aktiviteter, indirekte gjennom at reiselivets kunder er brukere av parken. Det må være tydelig hvilket ansvar reiselivsnæringen skal ha, både for aktiviteter de selv har regi på og for sine gjesters adferd i parken, og hvilke muligheter reiselivet kan utnytte.

**Interessentoversikt:** En oversikt over brukere og hvilke interesser disse har i parken ville vært nyttig både for forvaltningen- og reiselivet. Hvilke interessemotsetninger kan man anta dukker opp, brukergruppene i mellom og mellom brukerne i parken. Dette er behandlet flere steder i planen, men det gis ingen samlet oversikt.

**Besøksstrategi:** Dette er et viktig tiltak og vil være av stor betydning for reiselivsnæringen. Her vil det være nyttig om planen var tydeligere på hvordan dette skal utvikles videre, av hvem og hvordan. Under punkt 5 «Forslag til prinsipper og mål» gis en del føringer, men for reiselivet er det ønskelig med en mer konkret og fullstendig strategi. Miljødirektoratet definerer besøksstrategi slik: *En besøksstrategi er en plan for hvordan nasjonalparkstyret vil gjennomføre besøksforvaltning for nasjonalparken. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn, dialog næring etc.) som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping i et verneområde, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser.*

**Færder Nasjonalparksenters rolle:** I kapittel 3.7 bør fremkomme at senterets er etablert, og at reiselivet allerede er involvert. Det vil også være naturlig å legge inn formål og ambisjon til senteret:

**Ambisjon:** Færder nasjonalparksenter skal bli Norges mest besøkte autoriserte nasjonalparksenter og en drivkraft for reiselivssatsingen i regionen. Senteret skal bli et førsteklasses naturinformasjonssenter og arena for formidling av forskningsbasert kunnskap om havet og havets betydning for menneskene, i fortid, nåtid og fremtid; med vekt på fremtid. Senteret skal formidle kunnskap om natur, kulturlandskap, kystkultur og kulturminner, og være en pådriver for aktivt friluftsliv.

Det skal også være et nav for lokal reiselivsnæring. Driften skal være lønnsom og bærekraftig over tid. Det skal være aktivitet hele året.

**Formål:** Færder Nasjonalparksenter har som oppgave å motivere til engasjement og omsorg for naturen i nasjonalparken og for den marine fremtiden, samt øke folks interesse for å bruke naturen og nasjonalparken. Senteret skal drives på en måte som bidrar til verdiskapning for lokalt næringsliv, reiseliv og kulturliv, og til å øke regionens bosteds- og besøksattraktivitet.

Noen kommentarer til planens mål og tiltak på områder som har betydning for reiselivsnæringen:

<b>kap 3.6 Friluftsliv og ferdsel</b>	
<b>Oppfølgende tiltak</b>	
Besøksstrategi og overordnede føringer for kanalisering av ferdsel er omtalt i kap. 6 om «Besøksstrategi».	Viktig at informasjon om alt som angår næringen kan finnes ett sted.
Etablere tilrettelagte bålplasser på de mest brukte stedene i nasjonalparken.	For reiselivsnæringen er det viktig at det etableres kai muligheter for taxibåter og andre passasjerbåter
Merke viktige turstier.	Bra. Dette er viktig. Må sørge for informasjon og kart. Viktig med informasjon til næringen og publikum.
Fjerne plantet gran i offentlige friluftsområder.	
Oppfordre kommunene til å utrede merking av flere grunner og skjær i området av hensyn til småbåttrafikken.	Bra tiltak.
Oppfordre kommunene til å gjennomgå adferdsreglene etter friluftsløven som tidligere er innført på flere øyer.	Koordinering og samarbeid om dette nødvendig. Viktig med informasjon til næringen og publikum.
Bidra til at forvaltningsplaner for statlig sikrede friluftsområder blir i tråd med overordnede føringer som er gitt gjennom nasjonalparkvernet.	
Bidra til at fartsgrensene i området gjøres kjent og overholdes, blant annet gjennom informasjon og oppsyn.	Informasjon svært viktig. Må være godt tilrettelagt.
Etablere tilrettelagte bålplasser på de mest brukte stedene i nasjonalparken.	Bra. Dette er viktig. Må sørge for informasjon og kart med avmerking. Viktig med informasjon til næringen og publikum.
Bidra til at fartsgrensene i området gjøres kjent og overholdes, blant annet gjennom informasjon og oppsyn.	Viktig med informasjon til næringen og publikum – godt tilrettelagt, enkelt å finne.
<b>Reiselivsnæringen trenger å vite hvordan de skal utnytte parkens muligheter og forholde seg i parken. Det er nødvendig at vernebestemmelsene «oversettes» til tydelige retningslinjer for bruk av parken og at det er løpende dialog mellom forvaltning og reiseliv.</b>	

<b>3.7: Reiselivet</b>	Kommentar:
------------------------	------------

<b>Forvaltningsmål</b>	
<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> Nasjonalparken skal kunne brukes som en ressurs for reiselivsnæringen i regionen.	
<input type="checkbox"/> I selve nasjonalparken skal det ikke etableres tekniske anlegg for reiseliv, disse må etableres utenfor verneområdet.	Hva med kaianlegg, dette er viktig for reiselivsnæringen?
<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> Reiselivet i nasjonalparken skal være bærekraftig og ikke i strid med nasjonalparkens formål og regelverk.	Hva innebærer dette? Må alle som opererer parken være bærekraftsertifisert?
Reiselivet skal ikke medføre forringelse av miljøverdiene i nasjonalparken.	Hva med transport? (Ref Kap 3.1: <i>Retningslinjer</i> <i>Alle motoriserte fremkomstmidler skal ha støydemping i henhold til gjeldende regelverk og brukes på en slik måte at de ikke skaper unødvendig støy.....)</i>  Hva med arrangementer? (ref Kap 3.1: <i>Retningslinjer</i> <i>.....Musikkutstyr og andre lydkilder skal benyttes på en slik måte at de ikke forstyrrer andre på en uakseptabel måte. Hva som er akseptabelt vil i noen grad avhenge av type sted. Man må forvente mer lyd i en populær uthavn enn på en lite besøkt holme, men regelen om unødvendig støy gjelder likevel i hele området.</i> <i>Alminnelig støy fra lovlig virksomhet regnes som akseptabelt.)</i>
<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> Reiseliv skal kunne videreføres og utvikles innenfor disse rammene.	

<b>Reiselivet</b> <b>Oppfølgende tiltak</b>	
Informere reiselivsaktører om vernebestemmelser, retningslinjer og natur- og kulturverdier i nasjonalparken.	Meget viktig. Må gjøres lett tilgjengelig også på nett. Adferdsregler må gjøres bedre kjent.
Informere reiselivsaktører om miljøsertifiseringsordninger. Vurdere et eget kursopplegg for Færder nasjonalpark	Bra tiltak. Bør sees i sammenheng med bærekraftsertifisering av regionen
Invitere representanter for reiselivsnæringen til å delta i det rådgivende utvalget for nasjonalparken.	Bra. Representant bør utpekes av den nye reiselivsorganisasjonen i Vestfold når den er på plass. Viktig at næring en taler med <i>en</i> stemme, og at forvaltningen ikke velger hvem man lytter til.
Bidra til etablering av et samarbeidsforum for reiselivsnæringen.	Bra. Også her viktig at det er en representativ deltagelse fra næringens side.
Bidra til utarbeiding av en kunnskapsbasert og bærekraftig besøksstrategi for nasjonalparken.	Viktig. Dette haster.
Tilrettelegging i utvalgte områder med stor publikumskapasitet bør være en del av reiselivsstrategien (eks. Tønsberg havn, Vestre Bolæren, Østre Bolæren, Verdens Ende og	Viktig. Her må det offentlige ta initiativ og kommunene involveres. Transport og parkering

Sandesund).	
<p>Det savnes en oppfølging av tiltak knyttet til organiserte aktiviteter i parken; som kajakk, tur, sykling. Planen sier følgende om organisert ferdsel:  <b>Organisert ferdsel er foreløpig på et moderat nivå, og oppfattes derfor ikke som en stor utfordring i forhold til verneformålet i dag. Det er imidlertid grunn til å følge utviklingen her, slik at det ikke oppstår nye brukerkonflikter og skader/forstyrrelser i sårbare områder. På flere øyer er det fra før innført adferdsregler etter friluftsløven.</b>  Her er det behov for å tenke fremover!</p>	

<b>5.2 Besøksstrategi</b> <b>Forslag til prinsipper og mål</b>	
Nasjonalparken skal kunne brukes som en ressurs for friluftsliv og reiseliv i regionen.	Viktig å huske på en «velkommen inn» holdning til brukerne.
<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> Reiselivet knyttet til nasjonalparken skal være bærekraftig og ikke i strid med nasjonalparkens formål og regelverk (se prinsipper for bærekraftig reiseliv i kap. 3.7 og mål/retningslinjer for friluftsliv i kap. 3.6 og 4.4). I selve nasjonalparken skal det ikke etableres tekniske anlegg for reiseliv, disse må etableres i nasjonalparkens randsone.	
<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> Et hovedgrep for ferdsel i nasjonalparken er å satse relativt mye på tilrettelegging noen steder som har forutsetninger for dette og som tåler tilstrømning av mange mennesker. På disse stedene bør det være mulig å få god informasjon om nasjonalparken og gjerne opplevelser ( f eks kulturlandskapsskolen på Østre Bolæren, bruk av Kysten som informasjonsbase, både på turer og ved landligge). I de øvrige delene av nasjonalparken skal tilretteleggingen være beskjeden, omtrent på samme nivå som den var før nasjonalparken ble opprettet.	Hva er «beskjeden» tilrettelegging?
Det skal tilrettelegges for en god kollektiv og individuell båttransport til nasjonalparken.	Veldig viktig! Helt kritisk for reiselivsnæringen.
<input type="checkbox"/> Det skal satses videre på tilrettelegging i et mindre antall områder i nasjonalparken og randsonen rundt som har infrastruktur og slitesterke arealer. Slike områder er Tønsberg havn, Vestre og Østre Bolæren, Fulehuk, Sandesund og Verdens Ende. Disse områdene kan betjene et større antall mennesker. Etter hvert vil Færder fyr også kunne bli et slikt sted. Fjærholmen bør også	Bra! Må sørge for informasjon om disse planene.

vurderes i en slik sammenheng.	
Dampskipet Kysten bør utvikles til å bli et portal for informasjon om nasjonalparken, både i form av faste nasjonalparkseilinger og som informasjonsportal når båten ligger i havn.	Bra. Hvem har ansvar og hvem finansierer?
<input type="checkbox"/> I de offentlige og private friluftsområdene skal tilrettelegging være omtrent som før nasjonalparken ble opprettet, med enkle ilandstigningsplasser eller fortøyningsbolter i fjell, enkle toaletter og renovasjon. Fler av disse områdene har sårbare naturtyper og arter. Kanalisering av ferdsel kan være hovedvirkemiddel for å unngå for sterk slitasje eller at livsmiljøet for arter blir ødelagt. Et eksempel kan være Sandø, der en omfattende telting på øyas nordside kan bli en trussel for rødlistearten kubjelle. Et teltforbud i dette området er derfor en relevant kanalisering av ferdsel. Et annet eksempel på kanalisering av ferdsel er begrenning av ridning i Moutmarka til en opparbeidet, merket ridesti. Oppsetting av tilrettelagte bålpanner er et viktig kanaliseringstiltak for å forebygge brann og for å hindre at de artsrike tørrengene blir nedslitt og ødelagt av bålpanner.	Merking av stier og plasser er bra. Reiselivet må gjøres kjent med dette.
Sjøfuglene er svært sårbare i hekkesesongen. Derfor er hekkeområdene skjermet mot ferdsel i perioden 15. april til 15. juli. Dette er et viktig kanaliseringstiltak.	Informasjon er viktig.
Nasjonalparken har et stort antall fiskere og det er debatt om hvorvidt enkelte arter tåler dagens beskatningstrykk, eksempel torsk og hummer. Overholdelse av regelverk og effektivt oppsyn, bærekraftige fiskemetoder og bruk av Høringsutkast Forvaltningsplan Færder nasjonalpark oktober 2015 143 bevaringsområder, kan være kanaliseringstiltak for å oppnå bærekraftige bestander i området.	Informasjon er viktig.
Med unntak av sjøfugl er det få eksempler på at friluftslivet basert på dagens enkle tilrettelegging av skjærgården er noen stor trussel mot det biologiske mangfoldet. Faktorer som gjengroing, klimaendringer og beskatning (eksempel fiske) er faktorer som truer langt flere arter.	
Flere nasjonalparker har opplevd at det har oppstått konkurranse mellom allmenn og kommersiell bruk av offentlige friluftsområder og	Dette er det viktig å vurder å utrede i forkant. Reiselivsnæringen vil være interessert i å benytte populære utfartsområder om Færder Fyr.



tekniske anlegg. Det kan bli et aktuelt tema i Færder nasjonalpark, med sin popularitet og urbane beliggenhet. I slike tilfeller må det gjøres spesifikke avtaler med grunneier og nasjonalparkforvaltningen som regulerer den kommersielle bruk (eks. turoperatører). Eksempler i dag på slike steder er Færder fyr og Fulehuk fyr.	
Transport, guidede turer, informasjon i nasjonalparksenter, på nettsider, sosiale medier, veimerking og annen informasjon/markedsføring skal skje innenfor denne strategiens rammer og de rammer som er lagt i fovaltningens planens kap. 3.6.	Viser til Miljødirektoratets merkevarestrategi som vektlegger invitasjon til bruk.

<b>5.3 Besøksstrategi</b> <b>Forslag til oppfølgende tiltak</b>	
Færder nasjonalpark og tilknyttet aktivitet i randsonen sertifiseres som «Bærekraftig reiseliv»	Prosjekt «Færder Nasjonalpark – kunnskap og næring» anbefaler å sertifisere som bærekraftig reisemål. Merket for Bærekraftig reisemål er et kvalitetsmerke for reisemål i Norge. Merket bygger på en standard som setter tydelige krav til reisemålets evne til bærekraftig virksomhet og utvikling. Merking forutsetter at reisemålet tar vare på natur, kultur og miljø, styrker sosiale verdier og er økonomisk levedyktig. Innovasjon Norge støtter prosessen.
De mest brukte havnene og badestrendene i randsonen sertifiseres med «Blått flagg».	Bra. Må sørge for informasjon om dette når det er på plass.
Prioriterte områder for tilrettelegging og tiltak (se kap. 5.2) og aktuelle tiltak innarbeides i kommunale og fylkeskommunale arealplaner og tiltaksplaner	Viktig. Hvem sørger for at dette følges opp?
Verdens Ende og Færder nasjonalparksenter tilrettelegges tungt for profesjonell informasjon og opplevelse. Dette kan bli landets mest besøkte nasjonalparksenter.	Færder Nasjonalparksenter er etablert som et IKS med eget styre og en virksomhetsplan med tydelige ambisjoner.
Reiselivsnæringen skal være representert i nasjonalparksenteret, sammen med de viktigste aktørene i forvaltningen av nasjonalparken og driftsansvarlige for nasjonalparksenteret. Samarbeid om informasjon og tilrettelegging blir viktig i dette fellesskapet.	Senteret skal være en aktiv formidler av tilbudet til reiselivet i regionen og det arbeides med en web løsning for senteret og parken hvor også reiselivets tilbud skal presenteres.
Et GPS basert «sømløst» informasjonssystem bør utvikles; nasjonalparksenteret, internett, sosiale medier, QR- koder ute i terrenget osv	God ide, må følges opp mht finansiering. Hvem har ansvar?
Bruk av dampskipet Kysten som informasjonsportal for nasjonalparken bør utredes	For reiselivet er det viktigere at innsatsen og ressursene rettes mot å legge til rette for bruk av parken i form av god merking, adferdsregler og et godt transporttilbud. Det er også naturlig å



	prioritere å få senteret på Verdens Ende opp å stå før supplerende informasjonskanaler utvikles.
Bruk av en sjøbu på Østre Bolæren som informasjonsportal for nasjonalparkens bosettingshistorie og historiske kulturlandskap, bør utredes.	Samme kommentar som punktet over.
Produksjon og oppsetting av informasjonstavler av god, flerspråklig kvalitet gis prioritet. Bruk av QR koder eller lignende bør utvikles i tillegg	Bra tiltak.
Overvåking av sårbare naturtyper og arter følges opp gjennom oppsyn	
Det er utdannet ca 60 nasjonalparkverter knyttet til Færder nasjonalpark. Mange av disse kan brukes til informasjon og guiding i parken. Nasjonalparkvertene bør tilbys oppdateringskurs med jevne mellomrom.	Det er viktig at ikke bare de frivillige, men også reiselivet blir aktivt involvert i dette. Gratis tilbud fra frivillige <i>kan</i> være i konkurranse med reiselivsnæringen. Grensoppgang her er viktig.
Samarbeid om oppsyn og overvåking prioriteres slik at nasjonalparkens ressursgrunnlag ikke brytes ned.	Viktig også for næringen. Reiselivets kunder etterspør nasjonalparkens kvaliteter og de må ikke brytes ned.
Det bør opprettes et samarbeidsorgan som kan påta seg koordinering og pådriverarbeid knyttet til besøksstrategien og reiselivsaktivitet knyttet til Færder Nasjonalpark	Et godt tiltak. Må sørge for en representativ deltagelse fra næringen,
<p><b>En tydelig besøksstrategi er verdifull for reiselivsnæringen. Den vil gi næringen føringer for hvordan parken best mulig kan utnyttes og forebygge konflikter.</b></p> <p><b>Besøksstrategien bør utvikles til en mer konkret og omforent dokument som gir føring for hvordan det best mulig kan legges til rette for besøk i parken. Ref Miljødirektoratet: <i>Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn, dialog næring etc</i></b></p>	

6.10 Nasjonalparksenter Forslag til mål/tiltak	
Verdens Ende må ha en tilstrekkelig kapasitet til å betjene et av Norges mest besøkte nasjonalparksentre.	Senteret har begrenset kapasitet rent fysisk. Utstilling og formidling vil bli lagt opp slik at det likevel vil være mulig å ha et høyt antall besøkende. Ambisjonen om å bli et av Norges mest besøkte krever også en god driftsorganisasjon med tilstrekkelig personale til å møte de besøkende og rammebetingelser som muliggjør en sunn økonomiske drift over tid.
Kvaliteten på tilrettelegging og informasjon på være høy.	Forutsetter en felles innsats fra forvaltning og private aktører for å skaffe de nødvendige ressurser.
Utearealene må brukes aktivt i kunnskapsformidling og opplevelse.	
Det må framskaffes tilstrekkelige ressurser til å oppnå de tre første målene.	

Frivilligheten må ha en plass i drift og informasjonstilbud.	Viktig for reiselivet at frivilligheten kan supplere reiselivets tilbud på senteret og i parken, ikke konkurrerer med deres tilbud.
<b>Senteret vil være viktig for regionens reiseliv. Senteret må lykkes i å bli en attraksjon for regionen, en markedsfører av parken og en aktiv formidler av reiselivets tilbud.</b>	
<b>Status: Færder Nasjonalparksenter IKS er etablert, men representantskap og et profesjonelt styre. Plan og budsjett for 2016 utarbeides. Utstilling er under utvikling. Det arbeides med finansiering av utstilling og for å sikre driften i en oppsatrtfase. Inngangsbilletter vil være en viktig del av senterets driftsfinansiering fremover.</b>	

□

<b>6.11 Tiltak i nasjonalparkens randsoner</b> <b>Forslag til mål/tiltak</b>	
Det skal utvikles et tilstrekkelig tilbud om atkomst til nasjonalparken via parkeringsplasser og båthavner.	Kritisk for reiselivsnøringen!
Det er viktig at Verdens Ende og Moutmarka har tilstrekkelig parkeringsplass.	Spesielt viktig for besøk på Nasjonalparksenter og restaurant i høysesong.
Nasjonalparkens formål skal hensyntas ved planlegging og estetisk/teknisk utforming av bygninger og infrastruktur i den nære randsonen mot nasjonalparken.	Viktig for å opprettholde parkens og området naturkvaliteter som reiselivsnæringens kunder etterspør!
Kommunene og fylkeskommunen bør utrede hvordan parkering i randsonen og båttransport i nasjonalparken best kan tilrettelegges.	Svært viktig. Må koordineres godt. Hvem følger opp? Etablere et permanent utvalg som arbeider med dette?
Kriterier for landskapsmessige hensynsregler i nasjonalparkens randsoner bør innarbeides som retningslinjer i kommunale og fylkeskommunale planer.	Viktig for å opprettholde parkens og området naturkvaliteter som reiselivsnæringens kunder etterspør!
<b>Tiltak i parkens randsoner er svært viktig for reiselivsnæringens mulighet for økt verdiskaping.</b>	

<b>6.12 Samarbeid om investeringer</b> <b>Forslag til mål/tiltak</b>	
Samarbeid mellom ulike offentlige og private aktører skal prioriteres. Eksempler på slikt samarbeid er utvikling og drift av nasjonalparksenteret, friluftsområder, transport og tilrettelegging for verdiskaping og allmenheten i nasjonalparkens randsoner.	Her må det en felles plan til. Må unngå å trække i hverandres bed og be de samme aktører om støtte. Særlig aktuelt for senteret som må ha betydelige tilskudd for å etablere en bærekraftig drift.

Mhj/17.11.15

## Færder nasjonalpark – Forvaltningsplan

Forslaget til høringsuttalelse under er skrevet av Per Espen Fjeld, Venstre. I teksten er det tatt med store deler av et forslag fra MDG enten som klipp og lim eller enkel omskriving. Det er og tatt med direkte avsnitt fra rådmannens utredning og innstilling. På sett og vis er dette da et forslag med innspill fra både undertegnede, MDG og rådmannens innstilling. Undertegnede mener dette forslaget fanger opp langt flere forhold og mange vesentlige mangler i høringsutkastet til forvaltningsplan enn det innstillingen gjør. Dette forslaget innebærer også at Tjøme kommune sender en uttalelse uten vedlegg. Slik saken ble lagt fram i sakspapirene er det en omfattende utredning som dekker mange områder og så er det på en måte en utredning nr 2 i vedlegg som kun dekker reiseliv. Dette vedlegget ramser opp en hel rekke felter hvor planen anses som bra og det stilles mer spørsmål en fremmes forslag. Jeg ber om kommunestyrets tilslutning til at det fremmes en samlet uttalelse som under. Dette forslaget er også godt i tråd med innspill gitt av tunge fagmiljøer.

Per Espen Fjeld

---

## Forslag til høringsuttalelse fra Tjøme kommune

Færder nasjonalpark (NP) er en NP med svært mange brukerinteresser og stor variasjon i naturmangfold. Forvaltningsplanen blir da naturlig nok omfattende og den belyser godt den kompleksiteten og utfordringer dette gir. Imidlertid er det noen klare mangler og forbedringspotensialer. De viktigste nevnes her:

### Generelt

Målene i planen er mange. I sine formuleringer er de mer å betrakte som intensjoner enn som mål, og fremstår lite forpliktende. Vi anbefaler at mål for forvaltningen av nasjonalparken formuleres mer konkrete og slik muliggjør oppfølging og evaluering både for nasjonalparkstyret og øvrige berørte.

### Kunnskapsgrunnlaget.

Mye av kunnskapsgrunnlaget om forekomster av arter, herunder rødlista arter og svartelista arter, er hentet fra artsdatbanken, rødlista og svartelista. Artsdatbanken er en samling data som gir en god pekepinn på forekomster men mye av innholdet der er ikke verifiserte data. Artsforekomster bør i større grad bygge på kunnskap fra fagmiljøer og det bør gjøres feltstudier av kompetente miljøer der det er nødvendig for å verifisere viktige forekomster. Artslistene, slik de er presentert i forvaltningsplanen, inneholder flere feil og det er forekomster som klart trenger dokumentasjoner. Det er blant annet oppgitt rødlista arter

som kommer fra dyrkede forekomster. For noen rødlista arter er observasjonene over 100 år gamle og neppe interessante med mindre de kan dokumenteres på nytt.

Deler av biomangfoldet i NPen er et resultat av flere generasjoners aktive bruk. Det er et velkjent prinsipp i forvaltning og skjøtsel at den må ta utgangspunkt i tradisjonell bruk for å bevare arter og økosystemer som er et direkte resultat av tradisjonell bruk. Dette krever detaljert beskrivelse av tidligere bruk som antall og type beitedyr, beitetidspunkt, slåttetidspunkter osv. Forvaltningsplanen har i for liten grad beskrevet den historiske og tradisjonelle bruken, og kunnskapen for å tilpasse en stedegen skjøtsel er derfor ikke godt nok tilstede. Kartlegging av tradisjonell bruk må intensiveres og foregå i samarbeid med lokale informanter og miljøer. Dette gir og en gevinst i økt lokalt engasjement. (Se eksempel i stortingsmelding 14, Natur for livet. (2015-2016) side 140).

Anbefaling: Det bør inngås en avtale med relevante fagmiljøer om en total gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget med hensyn på arter og lokaliteter og det bør lede frem til en anbefaling og prioritering av en feltmessig kartlegging. I listen over flora er det flere feil og flere registreringer som mest sannsynlig ikke er riktig (trenger dokumentasjon). Den artsgruppen det er særlig mangelfull kunnskap om er marine økosystem og bunndyrfauna.

Det bør arbeides for å fremskaffe langt bedre kunnskap om tradisjonell utnytting av områdene og resultatene må legges til grunn for blant annet utarbeiding av skjøtsel- og tiltaksplaner.

## Overvåking

Overvåking av verneverdier, økosystemer og arter er en svært viktig del av en forvaltningsplan. Det skal sikre kunnskap om trender og utvikling og vise om forvaltningen oppnår å sikre verneverdiene i et langsiktig perspektiv. Overvåking vil også være nødvendig for å evaluere om iverksatte skjøtselstiltak har den ønskede effekt. Forvaltningsplanen har ingen tydelig plan for faglig god overvåking eller en vurdering av hvilke overvåkingsparametre som vil være de viktigste. Overvåking må også prioriteres med hensyn på lokaliteter. Sandø og Moutmarka er nok blant de lokalitetene med det klart høyeste biologiske mangfoldet. Av artsgrupper bør sjøfugl nevnes spesielt. Der foreligger det kunnskap om at noen arter har gått tilbake med mer enn 90% og det er sterke indikasjoner på at stor ferdsel og forstyrrelser er medvirkende årsak. Dette krever en presis overvåking og aktiv forvaltning for å følge opp. Overvåking bør også omfatte ulike typer bruk av NP. Reiselivet har signalisert at opprettingen av NP er et fortrinn de vil benytte for å få økt turisme til regionen. Økt ferdsel vil kunne føre til økt slitasje og forstyrrelser og tap av verneverdier.

Anbefaling: Overvåking av trender og utvikling i NPen må styrkes. Det bør arbeides for at områder, arter og økosystemer i NPen blir en del av de ulike relevante etablerte nasjonale overvåkingsprogrammene. I tillegg bør lokale relevante overvåkingsprogram identifiseres. Relevante lokale organisasjoner og fagmiljøer bør involveres i arbeidet med overvåking. Eks. Store Færder Ornitologiske Stasjon.

## Skjøtsel

En NP som til de grader er preget av historisk bruk krever omfattende aktiv skjøtsel for å bevare sitt mangfold og preg. En av truslene er invadering av svartelista arter. Det er lagt opp til omfattende arbeid for å begrense spredning av arter som rynkerose. Andre arter, som i dag kun finnes i små spredte forekomster er det ikke planlagt spesielle skjøtselstiltak mot. Men ved å angripe slike arter tidlig, før de får spredd seg mye, kan man unngå et problem før det får utvikle seg. Eks på arter dette gjelder er kanadagullris og russekål. Disse, og en del andre svartelista arter, kan i dag forholdsvis enkelt fjernes med små ressurser. Noen uønskede arter er også i ferd med å spre seg inn i NPen fra randsonen. Eks hagelupin på Sandø. Forvaltningsplanen legger opp til omfattende fjerning av ilanddrevet tang og tare på 20 lokaliteter. Tangvoller er en karakteristisk biotop i et kystnaturområde som dette og svært viktig for en rekke arter av planter og insekter og som næringsområde for fugl.

Stillehavsøsters er en annen svartelisteart som har en eksplosiv utvikling og er etablert mange steder i NP og randsonen. Potensialet for økologisk påvirkning er stor og for friluftslivet vil den kunne ha svært stor konsekvens ved at den kan danne sammenhengende tepper på grunne områder. Skjellet har skarpe kanter og pigger og er umulig å gå på. Med stillehavsøstersens raskt økende utbredelse må egne målsettinger for forvaltning av stillehavsøsters inn i forvaltningsplanen. Arten må kartlegges og overvåkes nøye, og målet må være å hindre etablering av tette bestander i områder som har viktig økologisk funksjon eller er viktig med hensyn til friluftsliv.

Det har i flere år vært fokus på mulighet for riding i Moutmarka. I utgangspunktet har det vært forbudt utenom på veier. Verneforskriften åpner imidlertid for at det gjennom forvaltningsplanen kan etableres godkjent trase for riding. I forvaltningsplanen vises det til vedlegg 5 hvor det skal være inntegnet godkjent trase for bruk av hest i Moutmarka. I vedleggets temakart over brukerinteresser, kart nr. 4, er det tegnet inn en kort trase innerst i Moutmarka, mot den sydligste parkeringsplassen, som skal være godkjent for bruk av hest. Så vidt vites er denne traseen ikke etablert, og den må opparbeides før den kan brukes. Før forvaltningsplanen slutføres bør traseen konkretiseres i terrenget og det bør sjekkes med aktuelle brukere i samarbeid med Tjøme kommune om traseen er egnet for formålet, og om slitasjen vil bli for stor og hvorvidt det vil utgjøre en konflikt til andre brukere.

Færder nasjonalpark utmerker seg ved å ha et særlig rikt genetisk mangfold. Nasjonalparken representerer det rikeste livsmiljø vi har i Norge. Det har lenge vært fokus på å bevare genressurser bl.a. ved å fryse ned frø av planter for på den måten å ha mulighet for å gjenskape vekster ved behov. Norsk genressurscenter arbeider nå med å bevare et utvalg ville planter i Norge i live (ikke bare som frø) slik at gen-variasjoner kan bevares og utvikle seg videre i takt med endringer i miljø. Hovedhensikten er å bevare en base av genressurser i live med tanke på utvikling av framtidige nytteplanter og matproduksjon. 109 av plantene genressurscenteret har valgt ut for bevaring finnes i Færder Nasjonalpark. Genressurscenteret ønsker at skjøtselstiltakene i nasjonalparken bidrar til å sikre at disse artene overlever i nasjonalparken, og ser på mulighetene for å gi nasjonalparken status som genressursreservat etter internasjonal standard.

Anbefaling: Svartelistearter som i dag ikke utgjør et stort problem, men kan komme til å gjøre det, bør inngå i skjøtselsplaner. For stillehavsøsters må egne mål og en prioritert overvåking og skjøtselsplan inn i forvaltningsplanen. Antallet strender som tillates ryddet for tang og tare bør reduseres til noen helt få av de absolutt mest brukte friluftsområdene. Konsekvenser av en ridesti bør utredes bedre. Ivaretagelse av planter viktig for genetisk mangfold, påpekt av Norsk Genressurssenter, må gis prioritet i skjøtselsplaner.

### **Oppsyn og veiledning**

Med NP status bør oppsyn med verneverdiene i området intensiveres i forhold til dagens nivå. Forventningen om økt aktivitet og flere besøkende krever også økt oppsyn og veiledning. I dag er flere arter truet av friluftslivsaktiviteter. Noen biotoper er f.eks. veldig sårbare for slitasje fra tråkk og telting, og noen rødlistearter er nesten forsvunnet fra NP grunnet dette. Håndheving av gjeldende regler for telting og bålbrekking vil avhjelpe dette, men det krever økte ressurser til oppsyn. Det bør arbeides for økt statlig innsats på oppsyn og naturveiledning minst på linje med det andre sammenlignbare NPer har. Hvaler har f.eks. naturveileder i 100% stilling som jobber mot besøkende og regionale skoler. Dette mangler Færder.

### **Besøksstrategi**

Økning i antall tilreisende må føre til bedre kollektive transportløsninger. Det må derfor arbeides for et bedre busstilbud med hyppige avganger helt ut til Verdens Ende, særlig i helgene. Kapasitet på parkering må økes men primært i knutepunkt lenger nord og med buss videre ut til Verdens Ende samt mulighet for sykkelutleie.

Det er behov for å ha en samlet vurdering og koordinere «oppfølgende tiltak». Planen tar på flere steder opp forhold som er av betydning for reiselivsnæringen, men gir ingen samlet oversikt og vurdering. Den behandler heller ikke spesifikt de krav og ønsker næringen har for tilrettelegging og infrastruktur, som er kommet til uttrykk gjennom prosjektet «Færder Nasjonalpark- kunnskap og næring» og i møter mellom forvaltning og næringen.

Nasjonalparken representerer en viktig mulighet for reiselivsnæringen og et potensial for økt verdiskaping. Skal regionens reiselivsnæring ha mulighet for å realisere dette potensialet er det avgjørende at det er mulig å tilby opplevelser i nasjonalparken. Særlig gjelder det for virksomhetene i randsonen. Reiselivsnæringen trenger derfor å vite hvordan de skal forholde seg til de mulighetene parken representerer. Forvaltningsplanen bør være tydeligere på hvordan næringens behov og forvaltningshensyn kan forenes, og konkretisere potensielle konfliktområder og hvordan disse skal reguleres.

Det legges i forvaltningsplanen opp til høyt besøkstall i nasjonalparken. Det kan i forvaltningsplanen synes som at tilrettelegging og markedsføring for økt tilstrømming er den viktigste del av forvaltningen. Vi ønsker å understreke at formålet med nasjonalparken er vern av naturmangfoldet. Er det konflikter eller motstridende interesser mellom verneverdier og reiselivet, eller andre aktørers ønsker for aktiviteter og bruk, skal verneverdiene prioriteres etter et føre var prinsipp. Næringsutvikling bør i størst mulig grad skje i randsonen. Ferdsel skal mest mulig skje på naturens premisser.



## Nøtterøy kommune Kommuneutvikling

Saksbehandler: Ronny Meyer  
Direkte telefon: 33 40 22 47  
Vår ref.: 16/4321  
Arkiv: FA - K12  
Deres ref.:

Dato: 19.02.2016

FYLKESMANNEN I VESTFOLD	
SAKSNR:	M/16220-59
22 FEB 2016	
ARKIV:	432.3
AVD:	BNP SAKSB: BVS

Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076  
3103 TØNSBERG

### **Forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark - høringsuttalelse fra Nøtterøy kommune**

Vi viser til brev fra Færder nasjonalparkstyre 05.10.2015 med forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. Planen ble behandlet av kommunestyret på Nøtterøy 17.02.2016. Følgende høringsuttalelse ble vedtatt:

#### **Generelt**

Forvaltningsplanen er en omfattende og grundig gjennomgang av verne- og brukerinteresser og forvaltning av nasjonalparken. Beskrivelsene av status og utfordringer utgjør, sammen med litteraturoversikten og vedleggene, en svært verdifull kunnskapsbase, som vil ha stor interesse også utenfor forvaltningen.

Planen er oversiktlig og godt disponert, og fargebruken gjør det enkelt å skille de ulike delene. Spesielt er det en fordel at juridisk bindende rammer for forvaltningen (gulmerket) lett kan skilles fra veiledende rammer (gråmerket).

Det fremgår av kap. 1.7 s. 6 at gulmerkede elementer i planen omfatter:

- Bestemmelser fra verneforskriften.
- Deler av forvaltningsplanen som har status som forskriftsbestemmelse eller enkeltvedtak, dvs. retningslinjer etc. som innebærer juridisk bindende restriksjoner eller som setter absolutte rammer for hva det kan gis tillatelse til.

På s. 7, siste avsnitt, står imidlertid følgende merknad: *Foreløpig er ikke alle retningslinjene som nå står i grå ramme vurdert med tanke om de skal stå i gul ramme (status er ikke endelig fastsatt)*. Hvis det fremdeles er retningslinjer i planen hvor den formelle statusen er uavklart, bør dette i størst mulig grad søkes avklart i forbindelse med ferdigstillingen av planen.

Det fremgår videre av kap. 1.7 s. 7 at grønne bokser brukes for *mål/tiltak, andre offentlige og private aktører*. Denne systematikken ser ikke ut til å være helt konsekvent. Spesielt ser det ut til at tiltak som angår andre aktører noen steder står i blå bokser (se f. eks. kap. 3.11 og 5). Definisjonen på og bruken av grønne bokser bør derfor gjennomgås.

Retningslinjene til vernebestemmelsene gir presiseringer og utdypinger av verneforskriften som vil være nyttige både for forvaltningen og de ulike aktørene som bruker nasjonalparken til forskjellige formål. Retningslinjene er gjennomgående relevante og tydelige.

Det anbefales å ta inn egnede fotografier i den endelige versjonen av planen. Dette øker lesbarheten ytterligere, og gir dessuten verdifull tilleggsinformasjon.

Selv om kommunens høringsuttalelse primært retter seg mot innholdet i planen, er det ved gjennomgangen avdekket en del feil i henvisninger. Noen av feilene er påpekt til slutt i vår uttalelse, men det anbefales å gå gjennom alle henvisninger etc. når planen skal korrekturleses.

Postadresse: Postboks 250 Borgheim, 3163 Nøtterøy  
Besøksadresse:  
E-post: postmottak@notteroy.kommune.no

Telefon: 33 40 20 00  
Internet: www.notteroy.kommune.no  
Bank: 2470 09 57000  
Org.nr.:



## Uttalelse fra Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne har utarbeidet en egen uttalelse, som innspill til kommunens høringsuttalelse. Denne er vedlagt.

### Merknader til de enkelte kapitler

Kap. 2.6 Marine naturkvaliteter, s. 23, første avsnitt. Den korrekte betegnelsen på hummerområdet er *bevaringsområde* (ikke fredningsområde).

Kap. 2.6.9 Fremmede arter, s. 36. Stillehavsøsters har spredd seg så mye i løpet av de siste årene at omtalen her trolig bør oppdateres. Jf. også omtalen i vedlegg 7. Tøffelsnegl, som nevnes i fjerde avsnitt av 2.6.9 s. 37, er allerede beskrevet i første avsnitt på samme side.

Kap. 3.1 Vannkvalitet, forurensning og støy, s. 43. Forvaltningsmål. Tredje kulepunkt angir at økologisk og kjemisk tilstand skal endres fra god til svært god, mens fjerde kulepunkt angir at man skal utrede de tekniske og økonomiske konsekvensene av å løfte vannkvaliteten til svært god økologisk kvalitet og god kjemisk tilstand. Det bør forklares i teksten hvorfor man begrenser seg til å utrede konsekvensene for heving til *god* kjemisk tilstand, når forvaltningsmålet er *svært god*.

Kap. 3.1 Vannkvalitet, forurensning og støy, s. 45. § 3 pkt. 7.1. Retningslinjer. Siste retningslinje. Nøtterøy kommune har fått opplyst av nasjonalparkforvaltningen at retningslinjen primært omfatter skjøtsel som uansett vil være en del av forvaltningens oppgaver knyttet til å opprettholde verneverdier i nasjonalparken. Nøtterøy kommune har forståelse for at også bruk av kjemiske plantevernmidler i noen tilfeller kan være nødvendig, og legger til grunn at nasjonalparkforvaltningen ikke benytter slike midler uten en grundig vurdering av alternativer.

Forvaltningsmyndigheten har en egen hjemmel i verneforskriftens § 6 til denne type skjøtselstiltak. Hjemmelen er etter det kommunen erfarer ikke til hinder for bruk av kjemiske plantevernmidler, jf. f.eks. den pågående bekjempingen av rynkerose på Sandø. Nøtterøy kommune anbefaler derfor at man vurderer nødvendigheten av å ha en slik retningslinje til § 7.1. Et bedre alternativ synes å være å flytte innholdet til kap. 4.2, slik at sammenhengen til annet skjøtelsesarbeid blir klarere. Hvis den beholdes der den nå står, bør problemstillingen omtales i kapitelt teksten, slik at bakgrunnen blir klarere. Da bør man også klargjøre hva slags unntak eller dispensasjonsadgang det er tale om (hjemmel og prosedyre).

Hvis retningslinjen beholdes, bør man dessuten benytte begrepet glyfosat om det aktuelle plantevernmiddelet, siden Roundup er et produktnavn. Dessuten bør man benytte ordet stubbebehandling i stedet for bekjempelse av stubber.

Kap. 3.1 Vannkvalitet, forurensning og støy, s. 45. § 3 pkt. 7.2. Omtalen av regelverket for vannscooter bør oppdateres i tråd med vannscooterforskriften av 21.06.2013. Retningslinjer: Det bør avklares/presiseres om bruk av droner omfattes av forbudet mot bruk av motordrevet modellfly o.l., siden dette har blitt en utbredt aktivitet i forbindelse med bl.a. fotografering og filmopptak.

Kap. 3.2 Samfunnssikkerhet, skipstrafikk og brann, s. 48. Omtale av Skjærgårdstjenesten. Den korrekte betegnelsen er *Skjærgårdstjenesten, Færder enhet*, og ikke Skjærgårdstjenesten i Vestfold. Basen for Færder enhet ligger dessuten på Tjøme (ikke Nøtterøy).

Kap. 3.3 Fiske, s. 51. § 3 pkt. 3.2. Retningslinjen bør lyde: *Større næringsmessig uttak av stillehavsøsters bør kunne tillates etter søknad.*



Kap. 3.3 Fiske, jf. kap. 2.7 Fiskeressurser og kap. 6.6 Fiskeressurser. Marine verneverdier er en viktig del av verneformålet for Færder nasjonalpark. I kapittelet om fiske er et av forvaltningsmålene at beskatning av fisk og skalldyr skal innrettes slik at bestandene er robuste og bærekraftige (s. 49).

I den foreslåtte nasjonalparken foregår det i dag lysfiske etter sild og brisling. Det vises i den forbindelse til kommunens høringsuttalelse til verneplanen for Færder nasjonalpark i 2013, der det ble pekt på at mange er opptatt av hvilken effekt dette fisket har på andre fiskebestander og det marine biologiske mangfoldet for øvrig. Spørsmålet er ikke belyst i forvaltningsplanen, men det fremgår at forvaltningen av yrkesfisket vil ligge hos fiskerimyndighetene.

Siden temaet lysfiske ble spilt inn av kommunen allerede i 2013, og forvaltningsplanen nå inneholder kapitler om marint biologisk mangfold og fiske, burde det vært mulig å fange det opp i forvaltningsplanen nå. Nasjonalparkforvaltningen anmodes derfor om å belyse problemstillinger rundt lysfiske i planen, særlig effekten på andre fiskebestander og det marine biologiske mangfoldet.

Nøtterøy kommune mener fremdeles at det ikke bør tillates lysfiske i nasjonalparken ut fra et føre var-prinsipp. Nasjonalparkforvaltningen anmodes derfor på det sterkeste om å arbeide for at dette fisket forbyes, og da spesielt gjennom nødvendige initiativ overfor fiskerimyndighetene og andre aktuelle instanser. Nøtterøy kommune bistår gjerne nasjonalparkforvaltningen med politisk støtte i dette arbeidet.

1. Det inntas forbud mot lysfiske i nasjonalparken
2. Fiskeriministeren orienteres om vedtaket.

Kap. 3.3 Bruk og restaurering av kulturlandskap, s. 52, nest siste avsnitt: Beiting med storfe foregår på bl.a Søndre Årøy, Masseløy, Bjerkøy og Sandø. På Bjerkøy og Sandø foregår beitingen med storfe så langt vi erfarer utenfor nasjonalparken. Det må derfor vurderes om disse to øyene skal være med i opplistingen. Siste avsnitt: Det må vurderes om Bjerkøy skal være med i opplistingen, siden all beiting foregår utenfor nasjonalparken.

Kap. 3.5 Annet uttak av naturressurser, s. 58, nest siste avsnitt før rammen: Avsnittet foreslås erstattet med: *På noen av de store øyene jantes det rådyr.*

Kap. 3.6 Friluftsliv og ferdsel, s. 71-72, jf. vedlegg 5. Oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger for allment friluftsliv. Det vises til kommunens høringsuttalelse til verneplanen for Færder nasjonalpark i 2013. Nøtterøy kommune forutsetter fremdeles at bestemmelsen og tilhørende retningslinjer innebærer at det kan gis tillatelse til etablering av nye brygger og andre tilretteleggingstiltak også på steder der det ikke er slike tiltak i dag, etter en vurdering av behov og verneverdier.

Kap. 3.7 Reiselivsnæring, s. 80, femte avsnitt. Omtalen av PROTOUR bør oppdateres, spesielt med tanke på om prosjektet nå er avsluttet og eventuelt hva som er de viktigste funnene.

Kap. 3.7 Reiselivsnæring, s. 80, sjette, syvende og åttende avsnitt. Et tidligere utkast til forvaltningsplan hadde med en oversikt over Innovasjon Norges 10 prinsipper for bærekraftig reiseliv. Oversikten er tatt ut i høringsutkastet, og henvisningene til prinsippene blir dermed forvirrende. Det foreslås enten å gi en kort generell omtale av prinsippene innledningsvis, eller ta ut henvisningene til dem.

Kap. 3.7 Reiselivsnæring, s. 80, avsnitt om Bærekraftig reiseliv. Besøksstrategien for nasjonalparken er beskrevet i kap. 5. Samtidig er begrepet besøksstrategi også brukt i avsnittsoverskriften for reiselivsstrategien som er omtalt i kap. 3.7 s. 80. Forholdet mellom reiselivsstrategien i kap. 3.7 og besøksstrategien i kap. 5 bør avklares og beskrives.

Kap. 3.7 Reiselivsnæring, s. 81, femte kulepunkt. Er tiltaket overflødig når besøksstrategien nå er utarbeidet (jf. kap. 5)?

Kap. 3.11 Tiltak i nasjonalparkens randsoner, s.105, annet kulepunkt. Jf. også kap. 6.11 s. 154, siste kulepunkt. Punktet lyder: *Kriterier for landskapsmessige hensynsregler i nasjonalparkens randsoner bør innarbeides som retningslinjer i kommunale og fylkeskommunale planer.*

Punktet fremstår noe uklart. Dette gjelder for det første hva som skal forstås med begrepet «nasjonalparkens randsoner». Det antas at det refereres til områder utenfor nasjonalparken som har betydning for opplevelsen av landskapet inne i nasjonalparken, men det er uklart om det henvises til kun den nærmeste strandsonen eller til alt areal som kan sees fra nasjonalparken.

Det fremgår videre at «kriterier for landskapsmessige hensynsregler» er tenkt formulert som retningslinjer i kommunale og fylkeskommunale planer. Det mest nærliggende på kommunalt nivå vil være kommuneplanens arealdel, siden reguleringsplaner ikke har retningslinjer. Siktes det her til hensynssoner som nevnt i plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav c med tilhørende retningslinjer? I så fall bør dette klargjøres innledningsvis.

For arealer langs sjøen finnes det i dag et strengt regelverk som ivaretar landskapsmessige hensyn, spesielt plan- og bygningslovens § 1-8, Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen og Rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjorden. Områdets status som nasjonalpark vil selvsagt bli vektlagt i kommunens arealplanlegging etter disse regelverk. I tillegg har naturmangfoldloven § 49 bestemmelser om utenforliggende virksomhet som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde.

Siden det dermed allerede finnes et omfattende regelverk som ivaretar landskapsmessige hensyn, synes det ikke nødvendig med ytterligere retningslinjer i kommuneplanens arealdel. Det anbefales derfor at punktet tas ut. Dersom det blir stående, må det klargjøres nærmere.

Kap. 4.1.6. Myndighet, roller og oppgavefordeling. Det kan være utfordrende å få oversikt over myndighet, roller og oppgavefordeling i forvaltningen av nasjonalparken, selv om dette er beskrevet i kap. 4.1.6. Det anbefales derfor å styrke dette kapittelet med et organisasjonskart.

Kap. 4.2. Skjøtsel av naturkvaliteter. Bevaringsmålet om å restaurere 100 dekar skjøtelsbetingede naturtyper finnes både i kapittel 3.4 (s. 53) og 4.2 (s. 118), men med litt ulike formuleringer. Målet bør formuleres likt begge steder.

Kap. 4.5. Informasjon og veiledning, s. 130, tredje og fjerde avsnitt. Omtalen av eksisterende skilting bør oppdateres. Blant annet er landskapsvernskiltene og de gamle informasjonsskiltene på friluftsområdene tatt ned.

Kap. 4.8. Overvåking, s. 137. Overvåking av stortare, ålegras og andre ømfintlige naturtyper beskrives i fjerde avsnitt og gjentas i syvende avsnitt. Det vil være tilstrekkelig med én omtale.

Kap. 5. Besøksstrategi. Besøksstrategien er et viktig virkemiddel i besøksforvaltningen i nasjonalparken, og kapittelet inneholder mange vesentlige momenter. Det bør imidlertid gjennomgås med sikte på ytterligere sortering av momentene innenfor de tre delkapitlene 5.1 Status og utfordringer, 5.2 Forslag til prinsipper og mål og 5.3 Forslag til oppfølgende tiltak. Spesielt oppfattes flere av punktene under prinsipper og mål snarere å være beskrivelser av status/utfordringer eller tiltak (f. eks åttende, niende og tiende kulepunkt).

Kap. 5. Besøksstrategi. Forslag til prinsipper og mål. Annet kulepunkt: Prinsippene for bærekraftig reiseliv er tatt ut av kap. 3.7, og bør dermed ikke henvises til i kap. 5. Se også merknader til kap. 3.7.

Kap. 5. Besøksstrategi. Antallet nasjonalparkverter er oppgitt til 70 i statusbeskrivelsen og 60 i oppfølgende tiltak.

Kap. 5. Besøksstrategi. Kap. 5.2 Forslag til prinsipper og mål, fjerde kulepunkt lyder: Det skal tilrettelegges for god kollektiv og individuell båttransport til nasjonalparken. Det er forventet og legges opp til en økning i antall besøkende i nasjonalparken og til nasjonalparksenteret. Bedre tilrettelegging for parkering er nevnt som et tiltak. Det anbefales at nasjonalparkstyret benytter muligheten til å bidra til å redusere biltrafikken til Verdens Ende. Dette kan skje ved at nasjonalparkstyret tar initiativ til å legge parkering nord på Tjøme i stedet for å øke parkeringstilbudet ved Verdens Ende. Ved en parkering nord på øya kan det etableres kollektivknutepunkt med sykkelutleie. En slik løsning og mulighet stimulerer til naturopplevelser, folkehelse, miljø og næringsliv. I forvaltningsplanen kan dette f. eks innarbeides som et oppfølgende tiltak i kap. 5.3.

Kap. 6. Forventninger til andre offentlige og private aktører. Dette kapittelet tar opp en rekke temaer der nasjonalparkforvaltningen ønsker samarbeid med andre aktører for å sikre en best mulig bruk av alle ressursene som finnes innenfor offentlig og privat sektor i området. Kapittelet gir en god oppsummering av mange viktige utfordringer fra andre deler av planen. Aktuelle samarbeidsparter identifiseres og det settes opp mål/tiltak for de enkelte temaene. For å unngå gjentakelser og konsentrere kapittelet om det mest vesentlige, foreslås det at mål og tiltak fra de tidligere temakapitlene i planen ikke gjentas. I stedet bør man prioritere å få fram mål og tiltak som er spesielle for dette kapittelet. Det bør også vurderes om kapittelet bør hete Samarbeid med andre offentlige og private aktører, alternativt Samarbeid og forventninger til andre offentlige og private aktører.

Kap. 6.3 Vannkvalitet, forslag til mål/tiltak. Et av tiltakene i kap. 3.1 (s. 46) lyder Bidra til at tømme-stasjoner for båtseptik etableres i nasjonalparkens randsoner. Siden etablering av tømme-stasjoner i stor grad vil angå andre aktører, bør det også tas inn et nytt mål/tiltak i kap. 6.3 som lyder: Det bør etableres et tilstrekkelig antall tømme-stasjoner for båtseptik i nasjonalparkens randsoner.

Kap. 6.3. Vannkvalitet, s. 146. Mål/tiltak, annet og tredje kulepunkt. Tiltaket i tredje kulepunkt mht. kjemisk tilstand er vanskelig å forstå sammenholdt med målet i annet kulepunkt. Se også merknad til kap. 3.1 og generell merknad til kap. 6.

Kap. 6.11. Tiltak i nasjonalparkens randsoner, s. 154. Mål/tiltak, tredje kulepunkt: *Nasjonalparkens formål skal hensyntas ved planlegging og estetisk/teknisk utforming av bygninger og infrastruktur i den nære randsonen mot nasjonalparken.* Kommunen kan slutte seg til dette, og vil samtidig peke på at man har et strengt regelverk for tiltak i den nære randsonen (strandsonen i umiddelbar nærhet til nasjonalparken), der visuelle kvaliteter og landskapshensyn blir vektlagt i avgjørelsene. Mål/tiltak, siste kulepunkt: Se merknad til kap. 3.11. Når det gjelder oversikten over berørte aktører, er det mulig at også Fylkesmannen skal nevnes, siden de har en rolle i f. eks dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven.

Kap. 7. Litteratur og dokumentasjon. Referansene f.o.m NIVA-rapport 6352-2012 t.o.m SMHI-rapport 2013-39 bryter med systematikken ellers i litteraturlisten mht. utforming og alfabetisk plassering. Kapittel 7 mangler dessuten sidetall, selv om det er gitt sidetall i innholdsfortegnelsen.

Vedlegg 4. Skjøtselstiltak i kulturpåvirkede områder. Det er gjort et omfattende arbeid med å prioritere skjøttselstiltak i planperioden. Tabellen over skjøtselstiltak gir en oversiktlig og god fremstilling av skjøtselstiltakene. I rubrikken «Gjennomføring/ansvar» er grunneierne i stor grad oppført som ansvarlige for tiltakene. Det bør presiseres at skjøtsel for å oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, er forvaltningsmyndighetens ansvar, men at det hvis mulig skal inngås avtale med grunneier om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Vi viser her til kap. 4.2 i forvaltningsplanen, spesielt gjennomgangen på s. 116 av skjøtselshjemlene i verneforskriften §§ 5-6 og naturmangfoldloven § 47.

Skjøtsel gjennom samarbeid mellom forvaltning og grunneiere har allerede vært benyttet med hell på flere øyer i nasjonalparken. Det bør legges til rette for at denne modellen videreutvikles, blant annet gjennom faglig oppdatering og tilstrekkelig finansiering. Spesielt er det viktig at Kulturlandskapsskolen, Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og nasjonalparkforvaltningens egne finansieringsordninger gjennom Statens naturoppsyn videreføres og styrkes.

Vedlegg 4. Skjøtselstiltak i kulturpåvirkede områder. Temakartet for Mellom Bolæren: Turstien er avmerket feil lengst i vest. Se avmerkingen i Temakart brukerinteresser og tilretteleggingstiltak.

Vedlegg 3. Tiltaksoversiktene er dels disponert og navngitt i samsvar med kapitlene i forvaltningsplanen, dels sammenslåinger av flere kapitler med nye navn (f. eks fiske og inngrep i sjø). Det vil være lettere å forstå hvilke kapitler med tilhørende beskrivelser tiltakene er hentet fra hvis det er fullstendig samsvar mellom kapitlene i planen og oversikten i vedlegg 3 (samme navngiving og inndeling). Det bør også vurderes å ta med kapittelnummer i oversikten.

Vedlegg 6. Tiltaksliste skjøtsel av kulturminner. Rubrikken med ansvar er kun fylt ut for noen få tiltak, og bør kompletteres hvis ansvar skal angis i tabellen. Kommunen som grunneier bør kontaktes for å avklare hvem som skal stå som ansvarlig for skjøtselstiltakene på Mellom Bolæren, der Mellem-Bolærens Venner nå står oppført alene.

Vedlegg 7. Rødlistearter på land og i sjø. For å sikre at planen er aktuell når den vedtas, bør det vurderes å oppdatere rødlisteoversikten til 2015-rødlisten. Oversikten over marine arter bør dessuten gis samme grafiske utforming som resten av tabellen.

Vedlegg 13. Naturverdier i sjø. Lenken på hjemmesiden inneholder ved en feil notatet om in situ-genressursbevaring (samme som vedlegg 12). Antagelig skal den inneholde en henvisning til temakartene. Selve temakartene har imidlertid fått korrekt angivelse.

## **Noen feil i henvisninger**

Kap. 1.1 Færder nasjonalpark, s. 1, nest siste avsnitt, siste setning: Det synes som om kapittelhenvisningen her skal være *kap. 1-4*, og ikke 1-5.

Kap. 2.4 Planteliv og genressurser, s.16, Forvaltningsmål, tredje kulepunkt. Henvisningen skal være til vedlegg 7.

Kap. 2.4 Planteliv og genressurser, s.17, Avsnitt under ramme med bevaringsmål. Henvisningen til vedlegg 8 er feil.

Kap. 2.5 Dyreliv, s. 20, øverst på siden. Henvisningen skal være til vedlegg 7.

Kap. 3.6 Friluftsliv og ferdsel, første avsnitt s. 66. Henvisningen til kapittelet om Besøksstrategi skal være til kap. 5 (ikke 6). Denne feilen finnes også i flere andre henvisninger i planen.

Kap. 3.7 Reiselivsnæring, s. 82, øverst på siden. Henvisningen til kap. 6 skal trolig være til kap. 5. Henvisningen bør dessuten flyttes slik at den står i tilknytning til forvaltningsmålene i kap. 3.7, og ikke til tiltakene, siden den dreier seg om målsettinger.

Kap. 3.9 Hytter og andre bygninger, s. 93. Bygninger for allment friluftsliv. Henvisningen skal være til kap. 3.6, ikke 3.4.

Kap. 4.1.1. Effektiv forvaltning, s. 108, nest siste avsnitt. Henvisningen til kap. 5.1 er feil.

Kap. 4.7. Ytterligere styrking av kunnskapsgrunnlaget, s. 135. Henvisningen i første avsnitt skal være til kapittel 7. Henvisningen i siste avsnitt skal være til kapittel 4.3.

Med hilsen



Andreas Mæland  
kommuneutviklingssjef



Ronny Møyer  
seniorrådgiver

**Vedlegg**

1. RMNF Høringsuttalelse til forslag til forvaltningsplan Færder nasjonalpark

## RMNF Høringsuttalelse til forslag til Forvaltningsplan Færder nasjonalpark

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne takker for muligheten til å kommentere forslag til forvaltningsplan, og vil gjerne at synspunktene innarbeides i Nøtterøy kommunens forslag slik det gis åpning for med frist 5. januar til seniorrådgiver Ronny Meyer.

Det er mest aktuelt for rådet å forholde seg til Vedlegg 5: Temakart brukerinteresser og tabelloversikt friluftstiltak:

- **Generelt** mener rådet at mest mulig av nasjonalparken skal kunne benyttes av mennesker med ulike type nedsatt funksjonsevne. Vi har forståelse for at ikke alle steder kan tilpasses, men vi anmoder på det sterkeste at universell utforming vurderes i alle sammenhenger ved utviklingen av parken. Dette inkluderer, blant annet, muligheten for rullestolbrukere å nyte den fine naturen, tilrettelegging ved parkering, i havneområdet, stier mv.

- **Fiskeplass for funksjonshemmede.** Dette er et tema som rådet allerede er engasjert i. Vestre Bolæren ble da utpekt som en naturlig plass for en slik tilrettelegging. Vi anmoder om at slike fiskeplasser vurderes utviklet på ulike steder i nasjonalparken.

- **Skilting.** Det vises til tabellen «aktuelle tilretteleggingstiltak i planperioden». Vi ønsker å uttale oss generelt i forhold til den planlagte informasjonsportalen og øvrige skilting på de aktuelle plassene. Erfaringsmessig oppdages svakheter i skiltingen etter at jobben er ferdig og skiltene står der. Det vil si at skilting ikke er tilpasset svaksynte f.eks hva gjelder kontrastfarger, størrelse på bokstaver, manglende blindeskrift. Vi har tidligere hatt med representant fra Blindeforbundet på befarings langs Nøtterøys helsestier hvor svakheter ble oppdaget. Vi håper at dette kan unngås i nasjonalparken og anbefaler at Blindeforbundet blir tatt med på råd fra begynnelsen.

- **Informasjonsportalen.** Rådet forvalter interessene til alle typer funksjonsnedsettelse. Vi anmoder om at informasjonsportalen lages på en slik måte at blinde, synshemmede, mennesker med dysleksi mv. også kan tilegne seg informasjon. Det vil si at moderne teknologi tas i bruk f.eks. lyd og interaktiv informasjon slik som finnes ved mange severdigheter i utlandet. Rådet har ikke kunnskap om hva som finnes, men anbefaler at det bestrebes å få til noe tilsvarende på Østre Bolæren, og at Blindeforbundet får anledning til å bestå i dette arbeidet.

- **Benker.** Rådet erfarer at flere med nedsatt funksjonsevne savner benker der de kan hvile seg litt underveis i en fin naturopplevelse. Derfor anbefaler vi at det settes opp tilstrekkelig med benker på de plassene som egner seg i nasjonalparken.

Dersom nasjonalparkens styre ønske å drøfte tilrettelegging for universell utforming i nasjonalparken står vi selvsagt til disposisjon.

Vennlig hilsen

Janne Hansen

Leder Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, Nøtterøy kommune

Borgheim 4/1-16

## FORVALTNINGSPLAN AV FÆRDER NASJONALPARK

HØRINGSUTTALELSE fra Miljøpartiet De Grønne, Tjøme

Vi viser til invitasjon til å gi kommentarer til Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark

### Generelt.

Forvaltningsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformål. Den er en god lærebok i forvaltning. Om den skal være et praktisk redskap for et politisk oppnevnt nasjonalparkstyre er den for omfattende. Det er lett å gå seg vill i den rikholdige teksten og i henvisninger mellom kapitlene.

Målsettingene i planen er mange. I sine formuleringer fremstår som lite forpliktende. Vi anbefaler at målsettingene for forvaltningen av nasjonalparken formuleres mer konkrete og slik muliggjør oppfølging både for nasjonalparkstyret og øvrige berørte.

Vedleggene er mange, svært nødvendige og nyttige. Vi vil spesielt påpeke mulig forbedring av Vedlegg 3. Dette gir en oppsummering av foreslåtte tiltak. Dette er et godt samedokument og vil være et tilsvarende godt arbeidsdokument for nasjonalparkstyret dersom også målsettingene som tiltakene skal tilfredsstillende, innlemmes i vedlegget.

### Kap 2.3 kulturlandskap og kulturminner

Det er satt som forvaltningsmål at «..... kulturminnene og kulturmiljøene skal forvaltes og tas vare på i et langsiktig perspektiv som bruksressurser og som grunnlag for kunnskap, opplevelser og verdiskaping».

Høringsdokumentet inviterer til innspill til skjøtselstiltak og vi vil spesielt kommentere kulturminnene Store Færder og Færder fyr.

Det burde være av stor interesse å kunne tilby formidling av denne historien som har foregått gjennom over 300 år. En kystkulturhistorie vi kan være meget stolt av, og som vi burde føle oss forpliktet til å holde i live. Elevene i 5. klasse på Tjøme har vært tilbudt omvisning på Færder fyr i flere år og det er nå mulighet for, med nødvendige tilrettelegginger, at flere nå kan få denne opplevelsen. For å kunne la elevene i 5. klasse få oppleve hele fyrhistorien, er det en forutsetning at forholdene legges til rette på Store Færder. Det er jo bare en liten del av fyrhistorien de får oppleve i "Sukkertoppen" på Tristein.

Store Færder, med sin 170 års historie, er minst like viktig med tanke på fyrhistorien. Det har ikke siden 1997, under 300 - års jubileet, vært guidede turer dit om fyrhistorien. Dette tilbudet bør reetableres slik at fyrhistorien ikke går i glemmeboken.

Vi er kjent med at det ved jubileet i 1997 var avsatt midler til å bygge opp igjen deler av fundamentet til det gamle fyret. Det meste av steinen til dette ligger nede i glova østenfor toppen. Det er ønskelig at dette arbeidet blir fullført.

Alle som er kjent på Store Færder vet at det er vanskelige havneforhold på øya. Det er derfor en forutsetning for grei/trygg ilandstigning at det kommer en brygge på plass. Det ville vært ønskelig, at den brygga byggmester Kock bygget ca. 1800, kunne la seg realisere å bygge opp igjen. Sekundært kunne det være å gjøre som man gjorde under jubileet, å legge ut ei betongbrygge i Markul, på vestsiden av øya.

### Kap 3.6 Friluftsliv og ferdsel

Målet er at *forvaltningen skal bidra til å fremme gode friluftsopplevelser samtidig som verneverdiene opprettholdes.*

Det legges i forvaltningsplanen opp til høyt besøkstall i nasjonalparken. Det kan i forvaltningsplanen synes som at tilrettelegging og markedsføring for økt tilstrømming er den viktigste del av forvaltningen

Vi ønsker å påpeke at hensikten med opprettelse av en nasjonalpark er at naturmangfoldet og biotoper skal vernes mot skader og inngrep og at det må utvises varsomhet i tilrettelegging av tiltak for økt bruk i selve nasjonalparken.

Vi vil påpeke at Nasjonalparken først og fremst er naturvern. Vi har forståelse for at det skal tilrettelegges for næringsliv, men ber om at dette strengt tilrettelegges i nasjonalparkens randsone.

Merking av skjær og grunner bør ikke gjøres av hensyn til fritidsbruk. Uaktsom bruk av naturen og økt fart er ikke en ønskelig utvikling i Nasjonalparken. Vi mener det er viktig å unngå en utvikling i nasjonalparken i retning av at friluftstøvere skal beskyttes mot konsekvensene av manglende respekt for naturforholdene. Ansvar for egen sikkerhet skal fortsatt ligge hos hver enkelt naturbruker. Det er naturen som skal vernes mot vettløs bruk.

#### Kap 4.1.1 Effektiv forvaltning.

Nasjonalparkstyret er forvaltningsmyndighet. Det fremheves at etableringen av nasjonalparken medvirker til en effektivisering av forvaltningen. Det er ikke lett å få oversiktene over ansvarsforhold til de ulike myndigheter for forvaltningen. Og heller ikke det innbyrdes forholdet mellom disse. For å synliggjøre dette bør kapitlet styrkes med et organisasjonskart som viser samhandlingen og ansvarsforholdet mellom de ulike aktørene; nasjonalparkstyret, fylkesmannen, kommunen, nasjonalparkforvalter, rådgivende utvalg, administrativt kontaktutvalg, Statens naturvernoppsyn osv. Et organisasjonskart vil lette forståelsen av ansvarsforholdene og gi oversikt over de ulike aktører, som jo er mange.

#### Kap 5 Besøksstrategi

Det er forventet, og legges opp til, økning i antall besøkende i Nasjonalparken og til Nasjonalparksenteret. Bedre tilrettelegging for parkering er nevnt som et tiltak. Vi anbefalerat nasjonalparkstyret i sitt samarbeid med Tjøme kommune og Vestfold Fylkeskommune benytter mulighetene til å redusere biltrafikken til Verdens Ende.

Bedring i busstilbudet til Verdens Ende er etterlyst av mange. Vi foreslår at kollektivtilbudet til Verdens ende nå bedres og likestilles med tilbudet til Hvasser ( 30 minutters ruter) og at det lages et spesielt godt rutetilbud i helgene der bussavgangen fra Tønsberg starter fra morgenen f.eks kl 9.00

Vi vil sterkt anbefale at Nasjonalparkstyret tar initiativ til bedre parkeringsforhold, men at dette legges nord på Tjøme. I stedet for å øke parkeringstilbudet ved Verdens ende bør det etableres et gratis parkeringssted nord på Tjøme (Tjønnelandtomta er en mulighet). Parkeringsavgiften ved Verdens ende og Moutmarka økes betraktelig for slik å stimulere til alternativ transport ut til Nasjonalparksenteret og Moutmarka.



Det er investert mye i en flott sykkelsti helt ut til Verdens ende. Ved en parkeringsplass nord på øya kan det etableres kollektivknutepunkt med sykkelutleie. En slik løsning og mulighet vil kombinere naturopplevelse, folkehelse, miljø og næringsutvikling til glede for mange.

Med vennlig hilsen

Miljøpartiet De Grønne Tjøme

v/ leder Randi Hagen Fjellberg

## **Færder nasjonalpark – Forvaltningsplan**

Under følger uttalelse til forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark fra Tjøme Venstre. Tjøme kommune fikk utsatt frist for å gi en uttalelse etter kommunestyrets behandling av saken 17. februar. Tjøme Venstre hadde levert et forslag som hoveduttalelse fra kommunen men det ble rådmannens innstilling som ble vedtatt. Tjøme Venstre håper da at vi som politisk parti på Tjøme i dag 18. februar kan levere vårt bidrag til å få på plass en god forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. Vi ville ikke sende inn vårt bidrag før vi visst om det ville bli vedtatt som kommunens uttalelse.

Mvh

Per Espen Fjeld

Leder Tjøme Venstre

---

## **Forslag til høringsuttalelse fra Tjøme kommune**

Færder nasjonalpark (NP) er en NP med svært mange brukerinteresser og stor variasjon i naturmangfold. Forvaltningsplanen blir da naturlig nok omfattende og den belyser godt den kompleksiteten og utfordringer dette gir. Imidlertid er det noen klare mangler og forbedringspotensialer. De viktigste nevnes her:

### **Generelt**

Målene i planen er mange. I sine formuleringer er de mer å betrakte som intensjoner enn som mål, og fremstår lite forpliktende. Vi anbefaler at mål for forvaltningen av nasjonalparken formuleres mer konkrete og slik muliggjør oppfølging og evaluering både for nasjonalparkstyret og øvrige berørte.

### **Kunnskapsgrunnlaget.**

Mye av kunnskapsgrunnlaget om forekomster av arter, herunder rødlista arter og svartelista arter, er hentet fra artsdatbanken, rødlista og svartelista. Artsdatbanken er en samling data som gir en god pekepinn på forekomster men mye av innholdet der er ikke verifiserte data. Artsforekomster bør i større grad bygge på kunnskap fra fagmiljøer og det bør gjøres feltstudier av kompetente miljøer der det er nødvendig for å verifisere viktige forekomster. Artslistene, slik de er presentert i forvaltningsplanen, inneholder flere feil og det er forekomster som klart trenger dokumentasjoner. Det er blant annet oppgitt rødlista arter

som kommer fra dyrkede forekomster. For noen rødlista arter er observasjonene over 100 år gamle og neppe interessante med mindre de kan dokumenteres på nytt.

Deler av biomangfoldet i NPen er et resultat av flere generasjoners aktive bruk. Det er et velkjent prinsipp i forvaltning og skjøtsel at den må ta utgangspunkt i tradisjonell bruk for å bevare arter og økosystemer som er et direkte resultat av tradisjonell bruk. Dette krever detaljert beskrivelse av tidligere bruk som antall og type beitedyr, beitetidspunkt, slåttetidspunkt osv. Forvaltningsplanen har i for liten grad beskrevet den historiske og tradisjonelle bruken, og kunnskapen for å tilpasse en stedegen skjøtsel er derfor ikke godt nok tilstede. Kartlegging av tradisjonell bruk må intensiveres og foregå i samarbeid med lokale informanter og miljøer. Dette gir og en gevinst i økt lokalt engasjement. (Se eksempel i stortingsmelding 14, Natur for livet. (2015-2016) side 140).

Anbefaling: Det bør inngås en avtale med relevante fagmiljøer om en total gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget med hensyn på arter og lokaliteter og det bør lede frem til en anbefaling og prioritering av en feltmessig kartlegging. I listen over flora er det flere feil og flere registreringer som mest sannsynlig ikke er riktig (trenger dokumentasjon). Den artsgruppen det er særlig mangelfull kunnskap om er marine økosystem og bunndyrfauna.

Det bør arbeides for å fremskaffe langt bedre kunnskap om tradisjonell utnytting av områdene og resultatene må legges til grunn for blant annet utarbeiding av skjøtsel- og tiltaksplaner.

## **Overvåking**

Overvåking av verneverdier, økosystemer og arter er en svært viktig del av en forvaltningsplan. Det skal sikre kunnskap om trender og utvikling og vise om forvaltningen oppnår å sikre verneverdiene i et langsiktig perspektiv. Overvåking vil også være nødvendig for å evaluere om iverksatte skjøtselstiltak har den ønskede effekt. Forvaltningsplanen har ingen tydelig plan for faglig god overvåking eller en vurdering av hvilke overvåkingsparametre som vil være de viktigste. Overvåking må også prioriteres med hensyn på lokaliteter. Sandø og Moutmarka er nok blant de lokalitetene med det klart høyeste biologiske mangfoldet. Av artsgrupper bør sjøfugl nevnes spesielt. Der foreligger det kunnskap om at noen arter har gått tilbake med mer enn 90% og det er sterke indikasjoner på at stor ferdsel og forstyrrelser er medvirkende årsak. Dette krever en presis overvåking og aktiv forvaltning for å følge opp. Overvåking bør også omfatte ulike typer bruk av NP. Reiselivet har signalisert at opprettingen av NP er et fortrinn de vil benytte for å få økt turisme til regionen. Økt ferdsel vil kunne føre til økt slitasje og forstyrrelser og tap av verneverdier.

Anbefaling: Overvåking av trender og utvikling i NPen må styrkes. Det bør arbeides for at områder, arter og økosystemer i NPen blir en del av de ulike relevante etablerte nasjonale overvåkingsprogrammene. I tillegg bør lokale relevante overvåkingsprogram identifiseres. Relevante lokale organisasjoner og fagmiljøer bør involveres i arbeidet med overvåking. Eks. Store Færder Ornitologiske Stasjon.

## Skjøtsel

En NP som til de grader er preget av historisk bruk krever omfattende aktiv skjøtsel for å bevare sitt mangfold og preg. En av truslene er invadering av svartelista arter. Det er lagt opp til omfattende arbeid for å begrense spredning av arter som rynkerose. Andre arter, som i dag kun finnes i små spredte forekomster er det ikke planlagt spesielle skjøtselstiltak mot. Men ved å angripe slike arter tidlig, før de får spredd seg mye, kan man unngå et problem før det får utvikle seg. Eks på arter dette gjelder er kanadagullris og russekål. Disse, og en del andre svartelista arter, kan i dag forholdsvis enkelt fjernes med små ressurser. Noen uønskede arter er også i ferd med å spre seg inn i NPen fra randsonen. Eks hagelupin på Sandø. Forvaltningsplanen legger opp til omfattende fjerning av ilanddrevet tang og tare på 20 lokaliteter. Tangvoller er en karakteristisk biotop i et kystnaturområde som dette og svært viktig for en rekke arter av planter og insekter og som næringsområde for fugl.

Stillehavsøsters er en annen svartelisteart som har en eksplosiv utvikling og er etablert mange steder i NP og randsonen. Potensialet for økologisk påvirkning er stor og for friluftslivet vil den kunne ha svært stor konsekvens ved at den kan danne sammenhengende tepper på grunne områder. Skjellet har skarpe kanter og pigger og er umulig å gå på. Med stillehavsøstersens raskt økende utbredelse må egne målsettinger for forvaltning av stillehavsøsters inn i forvaltningsplanen. Arten må kartlegges og overvåkes nøye, og målet må være å hindre etablering av tette bestander i områder som har viktig økologisk funksjon eller er viktig med hensyn til friluftsliv.

Det har i flere år vært fokus på mulighet for riding i Moutmarka. I utgangspunktet har det vært forbudt utenom på veier. Verneforskriften åpner imidlertid for at det gjennom forvaltningsplanen kan etableres godkjent trase for riding. I forvaltningsplanen vises det til vedlegg 5 hvor det skal være inntegnet godkjent trase for bruk av hest i Moutmarka. I vedleggets temakart over brukerinteresser, kart nr. 4, er det tegnet inn en kort trase innerst i Moutmarka, mot den sydligste parkeringsplassen, som skal være godkjent for bruk av hest. Så vidt vites er denne traseen ikke etablert, og den må opparbeides før den kan brukes. Før forvaltningsplanen slutføres bør traseen konkretiseres i terrenget og det bør sjekkes med aktuelle brukere i samarbeid med Tjøme kommune om traseen er egnet for formålet, og om slitasjen vil bli for stor og hvorvidt det vil utgjøre en konflikt til andre brukere.

Færder nasjonalpark utmerker seg ved å ha et særlig rikt genetisk mangfold. Nasjonalparken representerer det rikeste livsmiljø vi har i Norge. Det har lenge vært fokus på å bevare genressurser bl.a. ved å fryse ned frø av planter for på den måten å ha mulighet for å gjenskape vekster ved behov. Norsk genressurscenter arbeider nå med å bevare et utvalg ville planter i Norge i live (ikke bare som frø) slik at gen-variasjoner kan bevares og utvikle seg videre i takt med endringer i miljø. Hovedhensikten er å bevare en base av genressurser i live med tanke på utvikling av framtidige nytteplanter og matproduksjon. 109 av plantene genressurscenteret har valgt ut for bevaring finnes i Færder Nasjonalpark. Genressurscenteret ønsker at skjøtselstiltakene i nasjonalparken bidrar til å sikre at disse artene overlever i nasjonalparken, og ser på mulighetene for å gi nasjonalparken status som genressursreservat etter internasjonal standard.

**Anbefaling:** Svartelistearter som i dag ikke utgjør et stort problem, men kan komme til å gjøre det, bør inngå i skjøtelsesplaner. For stillehavsøsters må egne mål og en prioritert overvåking og skjøtelsesplan inn i forvaltningsplanen. Antallet strender som tillates ryddet for tang og tare bør reduseres til noen helt få av de absolutt mest brukte friluftsområdene. Konsekvenser av en ridesti bør utredes bedre. Ivaretagelse av planter viktig for genetisk mangfold, påpekt av Norsk Genressurscenter, må gis prioritet i skjøtelsesplaner.

### **Oppsyn og veiledning**

Med NP status bør oppsyn med verneverdiene i området intensiveres i forhold til dagens nivå. Forventningen om økt aktivitet og flere besøkende krever også økt oppsyn og veiledning. I dag er flere arter truet av friluftslivsaktiviteter. Noen biotoper er f.eks veldig sårbare for slitasje fra tråkk og telting, og noen rødlistearter er nesten forsvunnet fra NP grunnet dette. Håndheving av gjeldende regler for telting og bålbrekking vil avhjelpe dette, men det krever økte ressurser til oppsyn. Det bør arbeides for økt statlig innsats på oppsyn og naturveiledning minst på linje med det andre sammenlignbare NPer har. Hvaler har f.eks. naturveileder i 100% stilling som jobber mot besøkende og regionale skoler. Dette mangler Færder.

### **Besøksstrategi**

Økning i antall tilreisende må føre til bedre kollektive transportløsninger. Det må derfor arbeides for et bedre busstilbud med hyppige avganger helt ut til Verdens Ende, særlig i helgene. Kapasitet på parkering må økes men primært i knutepunkt lenger nord og med buss videre ut til Verdens Ende samt mulighet for sykkelutleie.

Det er behov for å ha en samlet vurdering og koordinere «oppfølgende tiltak». Planen tar på flere steder opp forhold som er av betydning for reiselivsnæringen, men gir ingen samlet oversikt og vurdering. Den behandler heller ikke spesifikt de krav og ønsker næringen har for tilrettelegging og infrastruktur, som er kommet til uttrykk gjennom prosjektet «Færder Nasjonalpark- kunnskap og næring» og i møter mellom forvaltning og næringen.

Nasjonalparken representerer en viktig mulighet for reiselivsnæringen og et potensial for økt verdiskaping. Skal regionens reiselivsnæring ha mulighet for å realisere dette potensialet er det avgjørende at det er mulig å tilby opplevelser i nasjonalparken. Særlig gjelder det for virksomhetene i randsonen. Reiselivsnæringen trenger derfor å vite hvordan de skal forholde seg til de mulighetene parken representerer. Forvaltningsplanen bør være tydeligere på hvordan næringens behov og forvaltningshensyn kan forenes, og konkretisere potensielle konfliktområder og hvordan disse skal reguleres.

Det legges i forvaltningsplanen opp til høyt besøkstill i nasjonalparken. Det kan i forvaltningsplanen synes som at tilrettelegging og markedsføring for økt tilstrømming er den viktigste del av forvaltningen. Vi ønsker å understreke at formålet med nasjonalparken er vern av naturmangfoldet. Er det konflikter eller motstridende interesser mellom verneverdier og reiselivet, eller andre aktørers ønsker for aktiviteter og bruk, skal verneverdiene prioriteres etter et føre var prinsipp. Næringsutvikling bør i størst mulig grad skje i randsonen. Ferdsel skal mest mulig skje på naturens premisser.



**Luftfartstilsynet**  
CIVIL AVIATION AUTHORITY - NORWAY

Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076  
3103 TØNSBERG  
Norge

FYLKESMANNEN I VESTFOLD	
SAKSNR:	M16220-SS
15.10.2016	
ARKIV:	432.3
AVD: FNP	SAKSB: BUS

**Saksbehandler:** Hilde Høiem  
**Telefon direkte:** +47 95072043  
**Vår dato:** 15.01.2016  
**Vår referanse:** 15/03518-2

**Deres dato:** 05.10.2015  
**Deres referanse:**

## Hørings svar fra Luftfartstilsynet vedrørende Færder nasjonalpark - Høringsbrev - Forvaltningsplan

Luftfartstilsynet viser til brev fra Fylkesmannen i Vestfold datert 5. Oktober 2015 vedrørende høring om forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark, samt informasjon på <http://prosjekt.fylkesmannen.no/faerdernasjonalpark/Nyheter/Horing-forvaltningsplan/>

Luftfartstilsynet har ingen kommentarer til denne forvaltningsplanen.

Med vennlig hilsen

Wenche Olsen  
avdelingsdirektør  
Flyplass- og flysikringsavdelingen

Hilde Høiem  
senioringeniør

*Dokumentet er elektronisk godkjent og krever derfor ikke signatur.*

Luftfartstilsynet / Civil Aviation Authority

T: +47 75 58 50 00  
F: +47 75 58 50 05  
E: postmottak@caa.no

Postadresse:  
Postboks 243  
8001 BODØ

Besøksadresse:  
Sjøgata 45-47  
8006 BODØ

Fakturaadresse:  
fakturamottak@caa.no

Fakturamottak DFØ  
Postboks 4104  
2307 HAMAR

Færder nasjonalparkstyre  
Fylkesmannen i Vestfold  
Pb 2076  
3103 Tønsberg

Deres ref.: 2014/6220

Vår ref.: 382/15

Sandvika, 22. januar 2016

## **Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. Kommentarer**

Det vises til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark som har vært på høring. Oslofjordens Friluftsråd (OF) har fått utvidet høringsfrist etter avtale med Pål Otto Hansen i e-post av 14.01.2016.

OF har tidligere uttalt seg til et utkast til forvaltningsplan/arbeidsdokument, jfr vårt brev datert 22.05.2013. Det er gledelig at mange våre kommentarer fra den gang er tatt inn i nytt utkast. Forvaltningsplanutkastet som nå foreligger er et grundig dokument som synes å ivareta naturvern- og friluftsjnteresser på en god måte. OF har gått i gjennom forslaget til forvaltningsplan som er lagt ut til høring med omfattende vedlegg. OF har følgende kommentarer til planutkastet:

### *Kap. 1.4 Forvaltningsmål og bevaringsmål*

Det fremgår at kunnskapsgrunnlaget for de fleste naturkvaliteter ikke er tilstrekkelig til å formulere detaljerte bevaringsmål. OF ser derfor viktigheten av og støtter opp om at bevaringsmål søkes etablert i påfølgende skjøtselsplaner for ulike delområder/forekomster.

### *Kap. 1.5 Organisering og forvaltning*

OF anser det som viktig og positivt for organiseringen av forvaltningen i nasjonalparken at en legger opp til et tett samarbeid og nettverksbygging.

### *1.7 Forvaltningsplanen*

Det er under organisering av planarbeidet naturlig å nevne at utkastet i tillegg til forvaltningsplanen for Ormø – Færder landskapsvernområde også bygger på forvaltningsplanen for Moutmarka naturreservat fra 2010.

### *Kap. 2. Verneverdier og naturressurser*

OF understreker viktigheten og betydningen av de landbaserte områdene av nasjonalparken,

dvs Verdens Ende og Moutmarka, har ift friluftsliv. Dette er svært viktige områder for alle som ikke har båt som vil oppleve nasjonalparken. Dette gjelder bl.a. mange tilreisende/turister. Vi tør hevde at de landbaserte områdene i nasjonalparken besøkes av flere enn de øybaserte områdene i perioden september- mai. Vi hadde derfor gjerne sett at det landbaserte friluftslivet i større grad løftes og sidestilles med det øybaserte friluftslivet i dokumentets tekst. Dette er noe vi også kommenterte i 2013.

#### *Kap. 2.3 Kulturlandskap og kulturminner*

Å formidle kunnskap, skilte og informere om kulturminner er viktig som oppfølgende tiltak.

#### *Kap. 2.4 Planteliv og genressurser*

Tanken om nasjonalparken som et genressursreservat er spennende selv om dette er uten forankring til noe lovverk. OF er som grunneier stolt av at øya Kløvningen er utvalgt som en av syv øyer i nasjonalparken som spesiell *in situ* bevaringslokalitet/genressursreservat og at øya fremover ønskes fulgt opp med grundige registreringer og overvåkning, jf vedlegg Færder nasjonalpark som genressursreservat. Vi tror at det er flere grunneiere som synes dette er spennende og som ønsker nærmere informasjon om arbeidet fremover. Vi anbefaler derfor at grunneierne holdes orientert om arbeidet. Om dette kan få følger for tidligere beiteanbefalinger fra Kulturlandskapsenteret i Telemark i rapport 2011 er viktig å avklare.

OF støtter opp om foreslåtte forvaltnings- og bevaringsmål foreslått i kap. 2.4.

OF er enige i at gjengroing i Moutmarka, der OF er grunneier, er den viktigste negative påvirkningsfaktoren for plantelivet. Det er følgelig negativt for friluftslivinteressene også.

#### *Kap. 2.5 Dyreliv*

Vi anbefaler en gjennomgang av statusen for rødlistearter nevnte i forvaltningsplanen og vedlegg 7: Rødlistearter på land og i sjø. Som kjent ga Artsdatabanken 18. november 2015 ut en revidert oversikt over rødlistearter i Norge. Vi ser at flere av artene nevnt i både forvaltningsplan og vedlegg har endret status, noe vi anser det er viktig å få med seg for at forvaltningsplan skal være mest mulig oppdatert. Det kan f.eks. nevnes at makrellterne har endret rødlistekategori fra VU til EN og hettemåke som har endret status fra NT til VU og at flere nye arter har tilkommet.

Ærfugl, en art som opptrer og hekker i nasjonalparken, inngår for første gang i rødlista etter at arten har gått tilbake. Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Fauchald et al. 2015, S.-H. Lorentsen pers.medd.) indikerer nedgang i den norske hekkebestanden i intervallet 15-30 % for siste 15-årsperiode. Bestanden i Skagerak og Nordsjøen var i vekst fram til ca 2005, men har etter den tid hatt nedgang. Hekkebestandene knyttet opp mot Norskehavet har hatt nedgang det meste av perioden etter årtusenskiftet (Fauchald et al. 2015). Ærfugl er samtidig en lovlig jaktbar art og et svært populært jaktobjekt blant jegere i Oslofjordområdet. Som oppfølgende tiltak er det viktig at en fortsetter med tellinger av ærfugl i nasjonalparken. En bør også i den grad det er mulig søke å hente inn jaktstatistikk for ærfugl for å belyse evt. bestandssvingninger. Dette er av viktighet med tanke på fremtidig forvaltning av ærfugl i hele Oslofjordområdet og ikke minst sett opp i mot den kommende rulleringen av Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktstasjonene fra og med 1. april 2012 til og med 31. mars 2017. Jakt av ærfugl er for øvrig også omtalt under kap. 3.5, annet uttak av naturressurser – settes opp som oppfølgende tiltak her – følge bestandsutvikling.



OF støtter økt jakt på grågås i nasjonalparken, en art som har hatt en kraftig økning i bestanden i Oslofjordområdet siden 2000-tallet.

Bestanden av hvitkinngås har også økt kraftig i Oslofjordområdet det siste tiåret, særlig i Indre Oslofjord. Arten inngår i en egen gåseforvaltningsplan for Oslo og Akershus (i motsetning til i Vestfold), og punktering av egg inngår som et forvaltningstiltak for å begrense bestanden. Punktering utføres i dag aktivt av viltforvaltere i Oslo, Nesodden, Bærum og Asker. Erfaringer fra Indre Oslofjord er at hvitkinngåsa ikke synes å fortrenge andre hekkende sjøfugler. Men det er her påvist at de beiter i områder med ofte verdifull vegetasjon. Dette kan til en viss grad være positivt da det bidrar til å holde områdene åpne, men samtidig kan de også beite på «feil» arter. En har her også erfaringer med at i noen områder har gjessenes gjødsling vært negativt for noen naturtyper/arter. Det står på forvaltningsplanens side 21 «Den sterke økningen av hvitkinngås tilsier at denne arten etter hvert bør kunne forvaltes på samme måte som grågås.» OF anbefaler at det utarbeides en overordnet forvaltningsplan som inkluderer hvitkinngås i Vestfold og at det fremover foretas årlige tellinger ifht hekking.

Flere sjøpattedyr er for øvrig beviselig observert i nasjonalparken (ikke sannsynligvis).

Det fremgår i forbindelse med omtale av virvelløse dyr at Moutmarka har en unik fauna i nasjonal sammenheng. Dette er noe vi som grunneier ønsker og håper kan formidles til besøkende gjennom informasjon.

Vi håper ellers at fremfor å forby ferdsel i populære friluftsområder som Sandø og Bolærneøyene (for å ivareta bl.a. viktig insektsfauna) bør en satse på kanaliseringstiltak som foreslått fremfor ferdselsforbud. Her er det viktig å nå frem med informasjon til friluftsbrukerne.

OF støtter forvaltnings- og bevaringsmål foreslått for dyreliv og benytter anledningen til å rose arbeidet med å fjerne den svartelistede minken i deler av nasjonalparken, et krevende arbeid som det fremgår i vedlegget «Jakt på mink i Vestfoldskjærgården (SNO)».

#### *Kap. 2.6 Marine naturkvaliteter*

På tema marine naturkvaliteter har det tilkommet mye spennende og ny informasjon siden 2013 etter at forskere har studert området. Dette er interessant lesning og forvaltnings- og bevaringsmål er solid forankret og støttes av OF.

#### *Kap. 3.1 Vannkvalitet, forurensning og støy*

Det er også her gjort en grundig jobb, men vi ser behov for å kommentere noen oppgitte tall. Når det gjelder marin forurensning så vises det til generelle tall som enten ikke stemmer for Oslofjorden eller som har blitt en «offentlig sannhet» men som vi ikke kjenner opphavet til/referansen til, noe en bør se nærmere på.

Det står videre i forvaltningsplanen: «Plast utgjør den største miljøtrusselen og utgjør 70 prosent av alt avfallet i havet». Dette er generelle tall for lenger sør i Europa/ Nordsjøen / Nord Østlige Atlanterhavet. Det er mer riktig å si at for Ytre Oslofjord utgjør det mer enn 90%. Ospar-undersøkelser på Akerøya (de siste fire årene) viser at tallet er så høyt som over 90%. Dvs mer konkret har det variert mellom 92 til 97%. Til sammenligning viser Ospar undersøkelser i Tromsø også der at det er over 90%, noe som fremgår i Miljødirektoratets rapport M-265/2014 «Kunnskap om marin forurensning i Norge 2014.»

Fordelingen av søppel der 15% av søppel flyter rundt på havoverflaten, 15% blir skylt i land og 70% havner på havbunnen er tall som mange bruker, selv direktoratet har referert til disse. I 2015 gjennomførte forskning.no en undersøkelse av opphavet til disse tallene. Det lyktes dem ikke. Det er trolig ikke hold i disse, vi finner ingen referanse. Det kan derfor se ut til at det ikke er noe hold i disse tallene iflg forskning.no.

OF støtter opp om foreslåtte forvaltnings- og bevaringsmål knyttet til marin forurensning.

#### *Vannscooter og støy*

Det er viktig å nå ut med og informere vannscooterbrukere i randsonen om forbudet i nasjonalparken, ikke minst etter evt. ny nasjonal forskrift.

#### *Kap. 3.2 Samfunnsikkerhet og brann*

OF har god erfaring med tilrettelagte bålplasser ettersom dette har en forebyggende funksjon for å hindre såkalte uønskete «villbål» som både kan være negativt for flora, svaberg og brannfare. Det er derfor positivt at tilrettelagte bålplasser, som vi også har fått etablert i Moutmarka, av forvaltningsmyndighetene ansees å ha en viktig forebyggende funksjon. Et kaffe- eller pølsebål er også en viktig del av norsk friluftslivskultur.

Skjærgårdstjenesten som er omtalt på side 48, har for øvrig primært ansvar for skjøtsel og drift av øybaserte offentlig friluftsområder.

#### *Kap. 3.3 Fiske*

Fritidsfiske er en viktig del av friluftslivet i nasjonalparken, og OF støtter foreslåtte forvaltningsmål og forslag til oppfølgende tiltak.

OF hadde høsten 2015 en fagdag i Horten der deltakerne fikk oppdatering på miljøtilstanden i Oslofjorden og bestandssituasjonen for flere arter bl.a. torsk. Torsk har vært en populær fisk blant fritidsfiskere i Oslofjordområdet i mange generasjoner. Mange har i etterkant av den kraftige bestandsnedgangen tatt til orde for at det bør innføres restriksjoner ift fiske av torsk i Ytre-Oslofjord. Vi er klar over at dette er et felt som ligger under Fiskeridirektoratet, men anbefaler likevel at dette vurderes ift oppfølgende tiltak i forvaltningsplanen.

#### *Kap. 3.4 Bruk og restaurering av kulturlandskap*

OF har to områder som beites i nasjonalparken – Moutmarka og Kløvningen. De siste årene har det i mindre grad vært dyr på Kløvningen og det har vokst opp tornekratt flere plasser som bør vurderes ryddet.

I Moutmarka håper vi sammen med forvaltningsmyndigheten og dyreholdere å utvide dagens beite som ble opprettet etter omfattende vegetasjonsrydding på begynnelsen av 2000-tallet. OF ønsker å koble sammen dagens beiter nord i Moutmarka (rett nord for verneområdet) og inngjerdet beiteområde i sør. Videre vegetasjonsryddig for å fremme beite må sees i sammenheng med forvaltningsplanen for Moutmarka naturreservat fra 2010.

Spesielt aktuelle områder i Moutmarka som bør prioriteres ryddet for vegetasjon og tilrettelegges for beiting slik OF ser det er (henvist til Biofokus rapport fra 2010):

- Lokalitet 1072310041 Norildsand eng
- Lokalitet 1072310042 Jenteisen eng
- Lokalitet 1072310057 Skjælva øst enger (viktigst)

OF har de siste årene brukt egne ressurser og midler til å holde vegetasjonen nede i de to førstnevnte områdene (bl.a. rundt utedo og sti) da tidligere åpne områder her nå gror igjen. For Skjælva øst brukte OF på midten av 1990-tallet store ressurser for å holde vegetasjonen nede. Resultatet av dette arbeidet er nå i ferd med å gå tapt om ikke rydding raskt iverksettes. Rydding i de tre områdene er i tråd med Biofokus sine anbefalinger.

Vedlegg 4: skjøtselstiltak i kulturpåvirkede områder gir en god oppsummering av tiltak og prioritet med bakgrunn i rapporter og notater fra Biofokus og Kulturlandskapscenteret i Telemark med ansvarsfordeling. Flott at omtale av Kulturlandskapskolen også inngår.

Det er viktig, som nevnt i planforslaget, at det også for Moutmarka lages en egen skjøtelsesplan som ser nærmere på beitetrykk, - soner og anbefalt antall dyr. Vi ser for oss et beiter regime der en kan regulere beitetrykk i ulike deler av Moutmarka gjennom året ved å flytte beitedyrene mellom ulike beiter. Dette krever mer gjerding, noe en må se nærmere på og vurdere. I forbindelse med gjerding må det tilrettelegges med gjerdeklyvere og grunder/porter langs de mer trafikkerte stiene, jfr planforslag. Vedr. bevaringsmål kan forslag om istandsetting av 100 mål gjengrodde naturbeitemarken i en tiårsperiode synes lite når Moutmarka er inkludert.

OF vil som foreslått i forvaltningsplanen, fremover ta initiativ til årlige befaringer i Moutmarka med forvaltningsmyndighet, SNO, Tjøme kommune og dyreholdere. Dette med tanke på å avklare arbeidsfordeling og få frem behov for tiltak/midler. Dette er viktig å gjennomføre på høsten, før bestillingsdialogen om økonomiske midler til forvaltningen og søknadsfristen for statlige friluftslivs- og landsbruksmidler. Dette bidrar til at en samlet sett kan skaffe midler til tiltak fra ulike finansieringskilder, noe som vil være positivt både for både naturvern- og friluftinteressene.

Vi har et godt samarbeid med et hyttevev som etter godkjennelse fra vernemyndighetene gjennom flere år har ryddet vegetasjon sør i Moutmarka. OF er svært godt fornøyd med samarbeidet og arbeidet som utføres, og ser at dette kan være en modell som også kan adopteres i andre deler av nasjonalparken, noe som også er i tråd med forslag til oppfølgende tiltak der det heter «tilby frivilligheten i å delta i skjøtelsesarbeid på øyene...». Dvs tiltak kan også omfatte landbaserte områder.

#### *Skjøtsel av dammer i Moutmarka*

I regi av Kulturlandskapskolen gjennomførte OF 25. august 2015 en kursdag i Moutmarka med tema restaurering av dammer og våtmark. Kursleder var Trond Vidar Vedum fra Våtmarksgruppa i Hedmark, som har vært med å restaurere 150 dammer. Kurslederen anbefalte at en så nærmere på gjennomført tiltak i Skjælva. Han mente at en hadde gått for forsiktig frem ift gjennomført restaurering. Det burde vært ryddet mer. Vi fikk også forslag til hvordan en med redskap kan holde takerøskogen nede i kantene av Jenteisen, noe som er utført i Kjennetjern naturreservat i Fredrikstad. Dette er nyttig kunnskap å ta med seg videre. Vi ber ellers om at det oppføres tiltak under Moutmarka i vedlegg 4; å restaurere en mindre dam sør i Moutmarka ved «Dokkeberget». Dette er noe bl.a. lokale hytteeiere ønsker utført og som vi ikke tror er i strid til forvaltningsplanen. Vi tror dette i stor grad kan realiseres med privat finansiering. Dette området var også gjenstand for en befarings den nevnte kursdagen over.

OF vil i samråd med forvaltningsmyndigheten se nærmere på beiteavtale for Moutmarka, og hva denne bør inneholde fra 2016 og utover, jfr forvaltningsplanens retningslinjer.

OF vil understreke det gode samarbeidet med Færder nasjonalpark og fylkesmannen landbruksavdeling (UKL) om «Kulturlandskapsskolen». Etter starten i 2014 er det totalt gjennomført 17 kurs, flertallet i nasjonalparken. Dette er en fin måte å nå interesserte grunn- og hytteeiere som bl.a. får praktisk kunnskap om skjøtsel og uønskede svartelistede arter (jf omtale kap 3.5). Kulturlandskapsskolen er et tiltak som vil komme nasjonalparken til gode.

Vedlegg 5, temakart brukerinteresser og tabelloversikt friluftslivstiltak, gir en god oversikt over behov for friluftslivstiltak på ulike plasser i nasjonalparken. Under merknader i tabellen anbefales det å vise til egen forvaltningsplan for Moutmarka (friluftslivstiltak) og tilsvarende plan for Kløvningen fra 2008.

#### *Kap. 3.5 Annet uttak av naturressurser*

OF har tidligere hatt noen tilfeller der folk egenhendig og uten OFs eller vernemyndighetenes tillatelse har hentet ut steiner fra strendene nedenfor Mokjerka, dvs kort vei fra p-plass. OF ser nytten av at det her informeres om at dette er ulovlig. OF har ikke erfart at dette er et problem andre plasser i Moutmarka.

Det er viktig at en kan omsøke rydding av vegetasjon i mindre målestokk med formål å bedre friluftslivsinteressene (uten å måtte utarbeide en skjøtelsesplan) så lenge dette ikke negativt påvirker verneinteressene i området, jfr retningslinjene.

#### *Kap. 3.6 Friluftsliv og ferdsel*

Når det gjelder friluftslivsaktiviteter i nasjonalparken vil vi nok en gang fremheve omfanget og viktigheten av det landbaserte friluftslivet, jf våre kommentarer til kap. 2.

Vedr. kystledhytter finnes også hytte på Østre Bolæren (Kommandantbolig) som ligger tett på nasjonalparken, og som nevnt annen plass i forvaltningsplanen jobbes det med kystledmuligheter på Færder fyr.

Vi tør hevde at Moutmarka har det største og mest brukte merkete stisystemet i nasjonalparken, noe som er naturlig å omtale. OF arbeider i 2015/16 med å erstatte eksisterende skilting og gjøre denne bedre.

OF har i samarbeid med forvaltningsmyndigheten og SNO lagt ut ferdselstellere ut i fra de to sørligste p-plassene i Moutmarka som viste i underkant av totalt 40.000 passeringer i 2015. Erfaringsvis er det ikke de samme turgåerne som går mellom p-plassene. Vår erfaring er at folk i all hovedsak går fra p-plassene og ned til og langs sjøen. I tillegg tilkommer de mange som kommer inn hytteveien fra nasjonalparksenteret i sør. Som oppfølgende tiltak anbefales å videreføre tellinger i Moutmarka supplert med en teller i sør for å fange opp de som kommer fra nasjonalparksenteret. Denne kan sette ved eksisterende grind/steingjerde. Vi har nå tellinger fra flere år. Dataene er viktig å se opp i mot både behov for tilrettelegging, kanalisering av ferdsel og slitasje av vegetasjon. Det kunne også vært interessant å se nærmere på folk bevegelsesmønster i Moutmarka, noe som i fall må gjennomføres med feltstudier. Kanskje en passende oppgave for studenter.

Vi antar ellers at det er satt opp/planlegges tellere som fanger opp besøkende ved nasjonalparksenteret.

OF understreker viktigheten av å få på plass en merket stiforbindelse mellom Verdens Ende og Moutmarka, jf tiltak foreslått i vedlegg 5. Vi vil faktisk hevde at dette er et av de viktigste friluftslivstiltakene i planen.

Som det fremgår er det laget en rekke forvaltningsplaner for friområder som også inngår i nasjonalparken. Planene for de statlig sikrete friområdene skal godkjennes av fylkesmannen. Planene er viktig for å kunne søke statlige tilretteleggingsmidler, noe som er viktig og positivt for friluftsbrukerne. Dette støtter også opp om nasjonalparkens formålsparagraf der friluftsliv inngår som et sentralt punkt.

Det er flott at forvaltningsmyndigheten er positiv til etablering av et samarbeidsforum for friluftsliv i nasjonalparken. OF anser at nettverksbygging er viktig og vi har allerede et vidt kontaktnett blant friluftslivsforeninger – og aktører som opererer i nasjonalparken og parkens randsoner. OF har ellers en kontor plass på nasjonalparksenteret som er betjent minst en gang i uken, og det er naturlig å bruke senteret i forbindelse med samlinger/møter.

Det er viktig at en kan omsøke nye tilretteleggingstiltak for friluftsliv i nasjonalparken. For større tiltak ser vi fordelen med at forvaltningsmyndigheten kontaktes av søker for å avklare muligheter og begrensninger før søknad og at tiltak ikke ødelegger naturverdier. Dette vil være tidsbesparende for alle parter.

Retningslinjene som er lagt til grunn for organisert ferdsel er viktig, bl.a. at en slipper å omsøke for grupper med opp til 90 skoleelever og at det kan søkes flerårige tillatelser for årlige arrangement som bl.a. for OFs nattergalvandring i Moutmarka.

#### *Vedr. ridesti i Moutmarka*

OF gikk høsten 2015 opp en aktuell trasee for ridesti i Moutmarka sammen med Stall Verdens Ende og forvaltningsmyndigheten. Grunnet snøfall får vi ikke GPS-plottet denne før snøen forsvinner. Området ligger i en trebevokste del innenfor friområdets parkeringsplass i Grepansvingen, et område som pga gjengroing er lite brukt til friluftsliv. Iflg forvaltningsplan for Moutmarka naturreservat innehar ikke dette området spesielt viktige naturverminteresser. Rydding av trase må skje utenfor hekketiden og den må endelig godkjennes av vernemyndigheten. Stien vil i etterkant merkes som ridesti, noe vi også vil fremheve i en avtale med Stall Verdens Ende. I avtale vil OF også understreke at bruksretten til ridestien ikke vil være eksklusiv for Stall Verdens Ende.

I høringsdokumentets side 76, står det om veier, traseer og områder godkjent for sykling og organisert bruk av hest og at vedlegg 5 viser veier, traseer og områder i sone C (Moutmarka) godkjent for sykling og organisert bruk av hest. Vi kan ikke se at denne referansen til vedlegg stemmer. Samtidig er det bare vist trase for riding i kart med brukerinteresser som inkluderer Moutmarka. OF har som grunneier tidligere uttrykt at vi som grunneier ikke ønsker traseer for sykling i Moutmarka pga uønsket vegetasjonsslitasje samt gjørmete og oppkjørte turstier.

Evt behov for omlegging av eksisterende og allerede merkete stier i nasjonalparken bør skje i nær kontakt med grunneier/tiltakshaver. Ved omlegging av stier er det spesielt viktig å informere turgåere om dette. Flere stier inngår i databaser som Ut.no mm og er da i etterkant viktig å rette opp.

I forbindelse med omtale av hunder fremgår det at hunder kun skal holdes i bånd hele året i sone B. I de øvrige delene skal hunder holdes i bånd 1. april – 15. oktober. Som vi har tatt opp

med forvaltningsmyndigheten tidligere foreligger Forskrifter om regulering av ferdselen i Moutmarka friluftsområde i Tjøme kommune, vedtatt 13.05.1982 av fylkesmannen i Vestfold. Her fremgår det at hunder skal holdes i bånd. SNO har også satt opp egne skilt om dette langs stier fra alle p-plassene i Moutmarka. Dette er også noe OF som grunneier ønsker videre og at håndheves.

OF er opptatt av at noen deler av nasjonalparken skal være tilgjengelig for rullestolbrukere og barnevogner, jf vedlegg 5 med forslag om tilrettelegging rundt Verdens Ende. Dette er spesielt viktig på landsiden. Kun en plass i den delen av Moutmarka som inngår i nasjonalparken er det mulig å trille med rullestol/barnevogn ned til sjøen. Det er i fra Mokjerka, der OF for 10 år siden, etter fellesbefaring med representant fra Handicapforbundet i Vestfold, skiltet egen HC-plass og utbedret eksisterende do slik at rullestolbrukere også kan bruke denne. Det går en bomvei fra p-plassen på Mokjerka ned og forbi Jenteisen. Veien er flat/planert. Det er viktig å holde veien vedlike og passe på at vegetasjonen ikke blir for høy. Ved behov ser vi gjerne på dette området sammen med vernemyndigheten. Evt. kan vi supplere med kart ved behov. OF ønsker å merke HC-vennlig trase ut i Moutmarka fra P-plass og hovedvei.

OF støtter forslag til oppfølgende tiltak for friluftsliv. Vi erfarer også at mange etterspør hvilebenker langs turstier og i viktige friluftsområder. OF har selv fått mange hyggelige tilbakemeldinger på hvilebenker satt ut i Moutmarka i 2014 (med vernemyndighetenes godkjenning). Særlig benytter mange eldre tilbudet. Ved hensiktsmessige plasseringer, som ikke er til skade for naturverninteressene, spiller OF inn hvilebenker som et oppfølgende tiltak knyttet til friluftsliv.

#### *Kap 3.7 Reiselivsnæringen*

OF ønsker at forvaltningsmyndigheten kan bidra til å heve kompetansen for aktører innen reiseliv som bruker nasjonalparken gjennom informasjon og kurs. Det synes vi som grunneier også er viktig.

#### *Kap. 3.8 Motorferdsel*

Ulike typer droner har blitt populære på kort tid. Vi antar dette er fanget opp i § 3 pkt 6 – svevende fartøy drevet med motor. Det skal i den seinere tid være tilfeller der droner er brukt over verneområder for fugl, noe som kan være uheldig.

#### *Kap. 3.9 Hytter og andre bygninger*

Det kan nevnes at Færder fyrs venner i samarbeid med OF har fått leieavtale for en bygning på Færder fyr, denne planlegges brukt til kystled. Dette er tiltak i tråd med forvaltningsmål der det heter at bygninger med kulturhistorisk verdi skal i størst mulig grad ivaretas gjennom bruk.

OF ser utfordringer knyttet til forvaltning og skjøtsel av nyere tids kulturminner, inkl. tyske krigsstillinger fra 2. verdenskrig. Det gjelder både ift mangelfull kartlegging og i hvilken grad disse ønskes bevart og skjøttet av forvaltningsmyndighetene. Dette er ikke nærmere omtalt i vedlegg 6: Tiltaksliste skjøtsel av kulturminner. På Skåetangen, eiet av Staten og i Moutmarka ligger det lyskaster- og skytterstillinger fra 2. verdenskrig (knyttet opp i mot Torås fort) som er i forfall. Dette på tas opp i forvaltningsplanen. Det er i denne sammenheng naturlig å trekke inn Vestfold fylkeskommune, som har ansvar for kulturminnevernet. OF ser også behov for å formidle informasjon om disse kulturminnene i flere deler av nasjonalparken, jfr våre kommentarer under kap. 2.3.



På Hoftøya ligger det to mindre bygninger. OF har gått bort fra kystledtanken for den nordligste hytta da vi så at dette vil være konfliktfyllt med tanke på sjøfuglreservatet i området. OF er derfor enig i at denne bua bør fjernes. Når det gjelder den lille fiskerhytta i sør anbefaler vi at en gjør en vurdering om denne kan være egnet for enkel overnatting for padlere. Fiskerbua ligger vekk fra sjøfuglreservatet. Den har tidligere vært brukt privat, men så vidt vi skjønner er dette endret. Vestfold fylkeskommune har nylig initiert og startet opp et padleled-prosjekt i Vestfold. Kajakkpadling er en viktig og positiv friluftaktivitet i nasjonalparken. Vi anbefaler at en vurderer bua nærmere som padle-led før endelig fjerning.

#### *Kap. 3.10 Infrastruktur og andre tekniske inngrep*

OF ser viktigheten av å fjerne såkalte «villbøyer», dvs ikke omsøkte frittliggende moringer som er lagt ut før etableringen av nasjonalparken. Dette er generelt et stort problem i hele Oslofjordområdet, og derfor viktig å gripe tak i. OF har for øvrig omsøkt og fått godkjent noen fortøynings-/svaibøyer til bruk for allmennheten i nasjonalparken. Dette reduserer behovet for dregg, som dermed kan bidra til å spare sjøbunnen for slitasje, i tillegg til at det gir de som ligger i båten en trygghet om at de kan sove godt. I vedlegg 5, temakart og tabelloversikt friluftslivstiltak, er OFs fortøyningsbøyer omtalt og det ligger inne muligheter for å etablere noen flere etter nærmere vurdering, noe OF er fornøyd med.

#### *Kap. 3.11 Tiltak i nasjonalparkens randsone*

OF har i forbindelse med opprettelsen av Ytre Hvaler og Færder nasjonalparker tidligere påpekt viktigheten av å ha gode og tilstrekkelig store p-plasser for besøkende i nasjonalparkenes randsone og at det settes av økonomiske midler til dette. I forbindelse med Moutmarka, ser vi muligheter for å utvide flere av parkeringsplassene som alle ligger utenfor nasjonalparken. Som et oppfølgende tiltak anbefaler vi at p-plasser i randsonen utredes nærmere, da også med fokus på utvidelsesmuligheter/kapasitet. Vi ser også at informasjonstiltak, som er omtalt annet sted i planutkastet, er viktige i nasjonalparkens randsone, bl.a. på p-plasser som er utgangspunkt for turer i parken.

#### *Kap. 3.12 Forskning, formidling og undervisning*

Her er det nyttig å oppdatere status ifth at Skjærgårdstjenesten ikke lenger har miljødager ute i skjærgården med skoleklasser (skyldes nye forskrifter fra Kystverket som medfører begrensninger ift antall passasjerer) og leirskoleaktiviteten på Østre Bolærne, som har foregått frem til 2015, og er lagt ned fra 2016. OF var i oppstarten inne med natur- og kulturfaglig undervisning for skoleklasser på Mellem Bolæren gjennom den Kulturelle skolesekken. I etterkant har lokale aktører/frivillige overtatt. Kruge leirskole med base i Sandøysund, dvs i nasjonalparkens randsone, har ellers utviklet egne undervisningsopplegg.

OF er ellers opptatt av å skape aktivitet i nasjonalparken og ved nasjonalparksenteret. Vi ser sammen med Vestfold fylkeskommune på muligheter for å utarbeide undervisningsopplegg- og -aktiviteter for skoleklasser i nasjonalparken, knyttet opp i mot nasjonalparksenteret (jf oppfølgende tiltak). Dette er følgelig noe det er naturlig å snakke nærmere med forvaltningsmyndighetene om. OF har allerede hatt flere undervisningsopplegg i nasjonalparken, bl.a. i Moutmarka, basert på eget undervisningsopplegg.

#### *Kap. 4.2 Skjøtsel av naturkvaliteter*

Det er som det fremgår utført betydelige skjøtselstiltak i Moutmarka de siste 15 årene. OF viser her til våre kommentarer under kap. 3.4 Bruk og restaurering av kulturlandskap.

#### *Kap. 4.3 Forvaltning av kulturminner*

Se våre kommentarer i kap 3.9. Gjennom Kulturlandskapsskolen fokuseres det også på skjøtsel rundt kulturminner, jfr forslag til oppfølgende tiltak.

#### *Kap. 4.4 Skjøtsel og drift av sikrede friluftsområder*

OF støtter opp om forslag til oppfølgende tiltak, bl.a. ift behov om å styrke Skjærgårdstjenestens arbeid med skjøtsel og drift av friluftsområdene i nasjonalparken. Det kan nevnes at OF i samråd med Skjærgårdstjenesten har fjernet en del søppelstativer på holmer og skjær andre plasser i Ytre Oslofjord uten at dette har medført forsøpling av friområdene. Folk har tatt med seg søppel tilbake. Dette har gitt Skjærgårdstjenesten mer tid til å utføre andre tiltak, noe vi anser som positivt og ressurs sparende. En bør i samråd med Skjærgårdstjenesten, Færderenheten, vurdere om dette er aktuelt å føre opp som et oppfølgende tiltak i plan.

OF har ellers behov for å ta en runde med ulike parter (Skjærgårdstjenesten og kommune bl.a.) ift forvaltningen av friluftslivsfasiliteter i Moutmarka. Med flere besøkende er det viktig med økt fokus på vedlikehold/tilsyn av bl.a. utedoer og økt fokus på rydding av strender for standsøppel og stier for vegetasjon. Skjærgårdstjenesten er med sin øybaserte drift ikke inne og drifter Moutmarka i dag. OF må betale for de tjenestene vi bestiller her. Det er behov for en rask avklaring. OF vil følge opp dette nærmere.

#### *Kap. 4.5 Informasjon og veiledning*

Dette kap. synes å overlape med forvaltningsplanens kap. 3.12, se derfor våre kommentarer her. OF ser ellers at våre kystledhytter i og tett opp i mot nasjonalparken, som har mange besøkende hvert år, kan være egnete steder for å legge ut/sette opp informasjonsmateriell, dette gjelder bl.a. på kystledhytta på Tjønneberget sør på Hvasser, som også er et populært turmål. OF understreker viktigheten av at informasjon om friluftsliv og annen generell og praktisk informasjon også inngår i ulike verneområdeplakater, dette bl.a. for å unngå konflikter om hva som er tillatt. OF anser det som viktig at en raskt får på plass to formidlingsstillinger i høysesongen. OF støtter ellers opp om forslag til foreslåtte oppfølgende tiltak.

#### *Kap. 4.8 Overvåking*

Se vår kommentar om ferdselsteller knyttet til kap 3.6 og overvåking av sjøfuglbestander i kap. 2.5. Kunnskap om tilstanden for viktige naturverdier og etablering av felles overvåkingsprogrammer for de tre nasjonalparkene i Ytre Oslofjord er viktige forvaltnings- og bevaringsmål som OF støtter.

#### *Kap. 5 Besøksstrategi*

OF har som vi har kommentert under kap. 3.12 allerede utviklet undervisningopplegg i nasjonalparken (Moutmarka) og med vår kompetanse og våre engasjerte pedagoger ønsker vi også å bidra fremover.

#### *Kap. 5.2 Forslag til prinsipper og mål*

OF støtter opp om forslag til foreslåtte oppfølgende tiltak. Samtidig ser vi at det kan oppstå utfordringer mellom kommersiell bruk og friluftslivsbruk som nevnt i neste siste pkt i grønn boks på side 143.

#### *Kap. 6.7 Kulturlandskap*

Kulturlandskapsskolen er også omtalt her. Se våre tidligere kommentarer.



OF ønsker fremover å arbeide for at Kulturlandskapsskolen kan fortsette, i tett samarbeid med Færder nasjonalpark, fylkesmannens landbruksavdeling/UKL og initiativtaker bonde Preben Fossaas.

I forbindelse med vedlegg 4 er det utarbeidet en oversikt over skjøtselstiltak i kulturpåvirkete områder. Vi etterspør om dette også burde vært gjort for OFs øy Kløvningen.

*Annet*

OF har som vi tidligere har tatt opp i vårt brev fra 2013 henvendt oss til Miljødirektoratet med tanke på å styrke friluftslivsarbeidet i nasjonalparkene. Nasjonalparkene har medført en del ekstra arbeid for OF, og vi har prøvd men så langt ikke lykkes med å få Miljødirektoratet til å være med på å økonomisk støtte merarbeidet dette årlig medfører for OF. Men vi vil fortsette dialogen med Miljødirektoratet.

Avslutningsvis takker vi for muligheten til å uttale seg til en grundig og god forvaltningsplan. Vi ser frem til et fortsatt godt samarbeid med forvaltningsmyndigheten for Færder nasjonalpark!

**Med hilsen  
Oslofjordens Friluftsråd**

Rune J. Svensson  
direktør

Kjetil Johannessen  
seniorrådgiver

Godkjent og elektronisk ekspedert

**Kopi til:**

Vestfold fylkeskommune  
Tjøme kommune  
Nøtterøy kommune  
Rådsmedlemmer i Vfk, Tjøme og Nøtterøy  
Skjærgårdstjenestens driftsenhet Færder  
FNF Vestfold

Fra: Kari Grundvig[Kari.Grundvig@fiskeridir.no]

Dato: 20.01.2016 13:22:20

Til: Postmottak Vestfold

Tittel: Vestfold - Høring av forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark

---

Færder nasjonalparkstyre  
Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076

3103 TØNSBERG

Saksbehandler: Kari Grundvig  
Telefon: 97140634  
Seksjon: Forvaltningsseksjonen i region  
Sør  
Vår referanse: 15/13642  
Deres referanse: 2014/6220  
Vår dato: 15.01.2016  
Deres dato: 05.10.2015

Att:

## VESTFOLD - HØRING AV FORSLAG TIL FORVALTNINGSPLAN FOR FÆRDER NASJONALPARK

Vi viser til mottatt forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. Vi vil i vår besvarelse ha spesiell fokus på de foreslåtte verneverdiene og hvordan disse er ment å bli ivarettatt av bevaringsmål. Vi vil i all hovedsak ha fokus på den marine delen av nasjonalparken.

Verneverdiene på land er godt beskrevet. Både i form av naturtyper, sjeldne arter, naturmangfold og trusler.

Vi registrerer at verneverdier er spesifisert i Formålsparagrafen (§2). For de marine områdene er disse beskrevet som:

*«Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder».*

De grunne bløtbunnsområdene i strandsonen blir framhevet spesielt som områder med store marinbiologiske verdier.

§2 nevner også andre verneverdier knyttet til sjø som leveområder for flatøsters, og «representative økosystemer.» Sistnevnte er ikke presisert eller eksemplifisert så vi finner det for generelt til å ha status som verneverdi. Gyteområder for fisk, littoralbasseng og poller er ikke blitt kartlagt.

Vi registrerer på grunnlag av dette at verneverdiene er knyttet til land og til bunntopografi i de grunnere områdene i nasjonalparken. I praksis så dypt som til nedre voksegrense for som tareskog, samt skjellsandområdene. Følgelig finner vi ikke verneverdier som mer enn ca 30 meter dype innenfor nasjonalparken.

Økt avrenning fra land, økte nedbørmengder, økt temperatur, introduksjon av fremmede arter, anlegging av småbåthavner og etablering av kunstige sandstrender i bløtbunnsområder nevnes som utfordringer for de marine verneverdiene.

På side 5 står at forvaltningen av fiskeressursene ikke styres av nasjonalparkstyret. Dette er en upresis formulering: Fornybare marine ressurser forvaltes av Fiskeridirektoratet i medhold av Havressursloven, mens anadrom fisk forvaltes av Fylkesmannen etter Lakse- og Innlandsfiskeloven. Ål har et delt forvaltningsansvar: I saltvann er dette en marin ressurs med Fiskeridirektoratet som forvaltningsmyndighet mens i ferskvann håndteres denne som en innlandsfisk med Fylkesmannen som utøvende myndighet. Siste avsnitt i punkt 1.6 «Nasjonalparken og samfunnet» må rettes opp.

Det står videre at man har for lite kunnskapsgrunnlag for de fleste naturkvalitetene i nasjonalparken til å formulere detaljerte bevaringsmål i forvaltningsplanen. Det legges derfor at man i stor grad vil etablere skjøtelsesplaner for delområder eller spesielle forekomster. Spesielt de dypere områdene ned mot 340 meters dyp er dårlig kjent. Tråling med bunntål anses å være en trussel mot de dypere bløtbunnsområdene og det foregår rekefiske i de østre delene av nasjonalparken. Dette fisket har foregått i generasjoner og utøves av lokale fiskere som betjener nærmarkedet.

Fiskeridirektoratets sporingsdata over fiskefartøy over 15 meter viser at i 2014 deltok to fartøy i fiske med not og 15 med trål. Notfisket foregikk i den nordlige delen av nasjonalparken, rundt Husøy og Ormøy, samt i området rundt Store Færder. Trålfisket foregikk i den østlige og sørlige delen av nasjonalparken.

Mange av fartøyene over 15 meter lengde og som drev fiske med trål i 2014, opererte fra 100 meters dybdekoten og dypere, samt i Knappeskjærrenna øst av Tjøme og på rekefeltene sør av hhv Verdens ende og øst av Færder. I tillegg til disse er det et større antall fartøy som er under sporingsgrensen, dvs under 15 meter, og som følgelig ikke vises på vårt sporingskart. For å danne seg et bilde av hvor disse opererer kan man se Fiskeridirektoratet sine registrerte rekefelt. Se vår kartløsning på [www.fiskeridir.no](http://www.fiskeridir.no) Dette kartet viser et nettverk av rekefelt fra 60 meters dybdekote og dypere. Vi minner om at mange av fartøyene som fisker etter reke er bemannet med kun en person og selv om reke-trålen har berøring med bunnen, er dette lett redskap som slepes med sakte fart. Påvirkningen på sjøbunnen må derfor vurderes på bakgrunn av den faktiske bruken av bunntål i området og ikke på bakgrunn av generelle antakelser basert på erfaringer fra andre steder. Vi minner også om at rekefisket i området er bærekraftig og at de rekefeltene som er i bruk i dag, har vært brukt til dette formålet i generasjoner. Rekefisket er dessuten en viktig del av kystkulturen i ytre Oslofjord. Teksten som omhandler rekefiske (se side 34) bør derfor skrives om slik at den gir en mer korrekt gjengivelse av rekefisket slik det faktisk foregår i nasjonalparken.

Kommentarene til §2 pkt 3.2 om fiske og sanking av skjell (side 51) er misvisende og må skrives om: Høsting av fornybare marine ressurser reguleres av Havressursloven. Dette gjelder både fisk og skalldyr, også skjell. Når det gjelder den svartelistede arten

Stillehavsøsters så er det ingen restriksjoner i Havressursloven som setter begrensninger mot høsting eller annen utnytting av denne ressursen (derimot ønsker vi at så mye som mulig blir høstet). Retningslinjen om at «*Større næringsmessig uttak av denne arten bør kunne tillates etter søknad*», er derfor misvisende. I tillegg må eventuell ferdsel på grunnere vann enn to meter (østers vokser i strandsonen) i forbindelse med høsting, avklares med grunneiere og eventuelle andre rettighetshavere – både i og utenfor nasjonalparken. Vi forutsetter at bestemmelsene i kap 3.8 om Motorferdsel med båt også gjelder for bruk av motorbåt til høsting av skjell. Vi kan ikke se at eventuell bruk av ikke-motoriserte fartøy er nevnt i forvaltningsplanen.

Vi imøteser at de innspillene vi har til forslaget til forvaltningsplan blir tatt inn. Dersom det er spørsmål eller behov for avklaring stiller vi gjerne til disposisjon for dialog.

Med hilsen

Anne Brit Fjermedal  
seksjonssjef

Kari Grundvig  
seniorrådgiver

*Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift*

**Mottakerliste:**

Færder nasjonalparkstyre

Fylkesmannen i  
Vestfold

3103

TØNSBERG



**KYSTVERKET**  
SØRØST

Færder nasjonalparkstyre - Fylkesmannen i  
Vestfold  
Postboks 2076  
3103 TØNSBERG

Deres ref.: Vår ref.: Arkiv nr.: Saksbehandler: Dato:  
2013/4-10 413.1 Aase Kristin Eikenæs Marthinsen 15.01.2016

**Vedrørende høring av forvaltningsplan for Færder nasjonalpark - Vestfold fylke**

Vi viser til brev av 5.10.2015 vedrørende høring av forvaltningsplan for Færder nasjonalpark.

Kystverket er en etat for sjøtransport, sjøsikkerhet, havner og beredskap mot akutt forurensning. Kystverket er grunneier og forvalter en rekke eiendommer, anlegg og installasjoner langs kysten, deriblant fredete kulturminner etter kulturminneloven.

Kystverket ønsker med dette å informere om vedtak etter kulturminneloven og dens betydning for forvaltningsplaner etter annet lovverk, samt å komme med konkrete forslag til forvaltningsplanen. Videre har vi merknader til omtalen av beredskap mot akutt forurensning og navigasjonsinstallasjoner i planen.

**Fredete fyrstasjoner**

På bakgrunn av "Nasjonal verneplan for fyrstasjoner" som kom i 1997, fattet Riksantikvaren i tiden fram til 2001 vedtak om fredning etter kulturminneloven av 83 fyrstasjoner. Kystverket eier 68 av de 83 fyrstasjonene som er vedtaksfredet etter kulturminneloven. I Vestfold fylke gjelder det Færder fyrstasjon (Tristein) og Store Færder.

Bygningene på fyrstasjonene er fredet i henhold til § 15 i kulturminneloven. Dette innebærer bl.a. at det ikke er tillatt til å rive hele eller deler av bygningene og at eksteriøret ikke må bygges om. Området rundt bygningene er fredet i henhold til kulturminneloven § 19. Hensikten med områdefredningen er å sørge for at anleggets karakter og virkning i landskapet blir bevart. I forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark inngår Færder fyrstasjon (Tristein) og Store Færder som fredete kulturminner etter kulturminneloven. Områdefredningen på fyrstasjonene fremgår av vedlagte kart. Kystverket anbefaler at vedlagte kart over fredningsområdene innarbeides i forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark, på tilsvarende måte som Kystverket har gjort i forvaltningsplan for Færder fyrstasjon:

[http://www.kystverket.no/Documents/Fyr%20og%20kystkultur/Forvaltningsplaner/Forvaltningsplan%20F%20c3%a6rder%205-5-2014%20KORT\\_SEC.pdf](http://www.kystverket.no/Documents/Fyr%20og%20kystkultur/Forvaltningsplaner/Forvaltningsplan%20F%20c3%a6rder%205-5-2014%20KORT_SEC.pdf)

**Sørøst - Havne- og farvannsavdelingen**

Sentral postadresse: Kystverket Telefon: +47 07847 Internett: www.kystverket.no  
Postboks 1502 Telefaks: +47 70 23 10 08 E-post: post@kystverket.no  
6025 ÅLESUND

For besøksadresse se www.kystverket.no Bankgiro: 7694 05 06766 Org.nr.: NO 874 783 242

Brev, sakskorrespondanse og e-post bes adressert til Kystverket, ikke til avdeling eller enkeltperson

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider og utomhusarbeider utover vanlig vedlikehold innenfor det fredete området. I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer av 23. desember 1992, er forvaltningen av fredete områder, bygninger og anlegg lagt til den enkelte fylkeskommune. I praksis er det Kystverket som grunneier som søker tillatelse hos fylkeskommunen for tiltak på fredet eiendom. Dette gjelder for alle tiltak utover vanlig vedlikehold, uavhengig av hvem som er tiltakshaver. Søknad om tiltak på fredete fyrstasjoner må alltid gå gjennom Kystverket som eier. Dette gjelder også navigasjonsinstallasjoner som ikke er fredet etter kulturminneloven. Vi viser for øvrig til den nylig utgitte veilederen "Kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven" (M-420/2015), utgitt av Miljødirektoratet og Riksantikvaren.

I henhold til kgl. res. av 1. september 2006 skal det utarbeides en forvaltningsplan for hver enkelt av statens kulturhistoriske eiendommer. Kystverket er i gang med å lage forvaltningsplaner for alle fyrstasjonene som er i etatens eie. Forvaltningsplanene skal i henhold til forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer (FOR-2011-11-09 - 1088) forelegges Riksantikvaren, som skal sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen. For Færder fyrstasjon ble forvaltningsplanen utarbeidet i 2014:

<http://www.kystverket.no/Documents/Fyr%20og%20kystkultur/Forvaltningsplaner/Forvaltningsplan%20F%20c3%a6rder%205-5-2014%20KORT%20SEC.pdf>

### **Kystverket som grunneier**

I tillegg til å sørge for drift og vedlikehold av alle våre navigasjonsinstallasjoner, er Kystverket også grunneier på de fleste fyrstasjoner. Kystverket gjør oppmerksom på at utsetting av beitedyr, skjøtselstiltak eller lignende vil kreve tillatelse fra Kystverket som grunneier. Det er derfor viktig at Kystverket blir involvert på et tidligst mulig tidspunkt dersom det er aktuelt med slike tiltak. Det er Kystverket som ivaretar dialogen med eventuelle leietakere på fyrstasjonene dersom annet ikke er avklart på forhånd.

### **Sektorlovgivning**

Kystverket minner om at alle tiltak som kan påvirke sikkerhet og fremkommelighet i farvannet krever tillatelse etter bl.a. havne- og farvannsloven. Avhengig av type tiltak og tiltakets beliggenhet er det enten Kystverket eller kommunale havnemyndigheter som skal behandle søknader om tiltak. Eksempler på tiltak er etablering av brygger og bøyer.

### **Kystverkets merknader til planen**

#### **Kapittel 3.1- vannkvalitet, forurensning og støy**

##### **Side 42 - akutt forurensning**

Kystverket registrerer at andre avsnitt under "akutt forurensning" side 42 er svært upresist. Vi anbefaler at avsnittet erstattes med følgende tekst:

*"Beredskapen mot akutt forurensning i Norge er organisert med mange aktører og under nasjonal koordinering av Kystverket. Akutt oljeforurensning kan opptre hvor som helst og kan variere fra noen få liter til mange tusen tonn utslipp, avhengig av kilde og type hendelse. Beredskapen mot akutt forurensning er lagt opp som et samarbeid mellom private, kommunale og statlige aktører. Ansvar, roller og oppgavefordeling er lovregulert.*

*Forurensningsloven skiller mellom beredskapsplikt og aksjonsplikt:*

- Privat virksomhet skal sørge for nødvendig beredskap mot forurensning fra egen virksomhet og har plikt til å iverksette tiltak for å hindre, oppdage, stanse, begrense og fjerne virkningene av akutt forurensning.
- Kommunene skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunen, og som ikke dekkes av privat beredskap. Kommunenes aksjonsplikt omfatter alle akutte utslipp i kommunen som ikke håndteres av ansvarlig forurensere.
- Staten skal sørge for beredskap mot større tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av privat eller kommunal beredskap. Etter forurensningsloven er det ikke en plikt for staten å aksjonere, men staten har bistandsplikt til kommuner. Ved større tilfeller av akutt forurensning kan staten helt eller delvis overta ledelsen av arbeidet med å bekjempe ulykken.

Store deler av nasjonalparken omfatter sjøområder. Det er viktig at alle aktørene er orientert om sjøfuglsituasjonen dersom oljeforurensning truer på havet, og tar forholdsregler for å beskytte arter og miljøet. Hekkeområdene til sjøfugl (de tidligere sjøfuglreservatene) samt myte- og overvintringsområder vil være blant de høyest prioriterte områdene i nasjonalparken både når det gjelder skjerming og opprydding. Fylkesmannen er pålagt å sørge for implementering av "Modell for prioritering av miljøressurser ved akutte oljeutslipp langs kysten". Områdene som er prioritert i henhold til denne modellen danner et svært viktig grunnlag for prioritering av innsats under aksjoner mot akutt forurensning."

#### Side 44 - utfordringer

Kystverket anbefaler at avsnittet som omhandler utfordringer knyttet til akutt forurensning side 44 endres til følgende (se understrekning): "Når det gjelder akutt forurensning, vil områdets status som nasjonalpark innebære økt oppmerksomhet rundt forebyggende tiltak. Det er viktig å bidra til at det tas hensyn til områdets status i beslutningsprosesser som angår forebyggende tiltak mot akutt forurensning."

#### Side 45 – støy

Kystverket registrerer at det i retningslinjene side 45 om støy står at alle motoriserte fremkomstmidler skal ha støydempering i henhold til gjeldende regelverk og brukes på en slik måte at de ikke skaper støy. I nasjonalparken inngår både hovedled og biled. Kystverket gjør oppmerksom på at det per i dag ikke finnes noen forskrifter som regulerer støy i fartøy, og anbefaler at retningslinjen endres til følgende: "Alle motoriserte fremkomstmidler skal brukes på en slik måte at de ikke skaper unødvendig støy".

#### Side 46 - oppfølgende tiltak

I planforslaget side 46 står det at det tas hensyn til områdets nasjonalparkstatus i forebyggende arbeid mot akutt forurensning. Kystverket gjør oppmerksom på at dette allerede er gjort til en viss grad med hensyn til prosjekt tiltakskort i nasjonalparkene i Ytre Oslofjord.

### **Kapittel 3.2 – samfunnssikkerhet, skipstrafikk og brann**

#### Side 46 - status og utfordringer

Kystverket anbefaler at tredje avsnitt side 46 om tiltakskort endres til følgende:



*"Det er behov for en mer gjennomarbeidet plan for prioritering av tiltak og praktisk gjennomføring av disse, i tilfelle en ulykke skulle skje. Kystverket har startet opp et arbeid med såkalte "tiltakskort mot akutt forurensning". Tiltakskortene skal illustrere og beskrive strategi og tiltak for å beskytte utvalgte miljøfølsomme områder i akutfase, og vil være et verktøy for å hindre/begrense miljøskade som følge av akutt forurensning. Tiltakskortene vil bidra til å styrke beredskapen i nasjonalparken, ved at de lokale beredskapsstyrkene raskt kan iverksette innsats og skadebegrensende tiltak, og dermed redusere skadeomfanget ved en akutt forurensningshendelse."*

#### Side 47-48 - Kystvakten

Vi foreslår at andre setning i omtalen av Kystvakten side 47-48 endres til følgende (se understrekning): *"Kystvakten har materiell og kompetanse til ledelse og direkte innsats ved akutt forurensning, søk etter savnede eller branner i nasjonalparken".*

#### Side 48 - Kystverket

*Vi anbefaler at omtalen av Kystverket side 48 endres til følgende (se understrekning): "På vegne av staten har Kystverket beredskaps- og aksjonsplikt overfor større tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av privat eller kommunal beredskap. I praksis dreier dette seg om innsats mot oljeutslipp fra skip og skipsvrak, eller ukjente kilder. Dersom ansvarlig forurensner ikke selv er i stand til å aksjonere, kan Kystverket helt eller delvis overta ledelsen av arbeidet med å bekjempe ulykken."*

*Kystverket kan mobilisere beredskapsressurser fra både privat og kommunal beredskap til en statlig aksjon. Gjennom internasjonale beredskapsavtaler kan det også søkes om bistand internasjonalt. I Vestfold har Kystverket beredskapsdepot i Horten."*

#### Side 48 - nødhavner

I omtalen av nødhavner side 48 anbefaler vi at teksten endres til følgende: *"Nødhavner er havner og ankringsplasser som inngår i Kystverkets beredskapsplan. I nasjonalparken er Hvasser, Mågerøflaket, og Bolærne vurdert som egnede lokaliteter for plassering av skip i en nødssituasjon, eksempelvis skip som grunnnet den inntrådte nødssituasjonen representerer en forhøyet risiko med tanke på akutt forurensning".*

### **Kapittel 3.4. – bruk og restaurering av kulturlandskap**

#### Side 57 – rutiner ved igangsetting av skjøtselstiltak

Vi anbefaler at andre setning endres til følgende (se understrekning): *"Før igangsetting av skjøtselstiltak, skal den praktiske gjennomføringen og ansvar være avklart med forvaltningsmyndigheten og grunneier".* Kystverket gjør oppmerksom på at utsetting av beitedyr, skjøtselstiltak eller lignende på Kystverkets eiendom vil kreve tillatelse fra Kystverket som grunneier.

### **Kapittel 3.5 – annet uttak av naturressurser**

#### Side 63 – rydding av vegetasjon på mye brukte friluftsområder

Kystverket registrerer at begrepet "mye brukte friluftsområder" i planen også omfatter områder hvor allmenn ferdsel er tillatt. Vi anbefaler at det i retningslinjene tas inn et punkt om at grunneiere involveres i forbindelse med rydding av vegetasjon. Kystverket gjør oppmerksom på at utsetting av beitedyr, skjøtselstiltak eller lignende på Kystverkets eiendom vil kreve tillatelse fra Kystverket som grunneier.

## Kapittel 3.6 – friluftsliv og ferdsel

### Side 72 - oppsetting av skilt og merking av stier

Kystverket ser det som positivt at allmennheten informeres om nasjonalparken, jf. retningslinjene side 72. Det fremgår av vedlegg 5 at det foreslås å sette opp skilt på bl.a. på Færder fyrstasjon (Tristein) og Store Færder, og at det ønskes en oppmerking av stien/veien på Store Færder. Ettersom Færder fyrstasjon og Store Færder er vedtaksfredet etter kulturminneloven §§ 15 og 19, gjør vi oppmerksom på at tiltakene også må behandles etter kulturminneloven og være i tråd med Kystverkets retningslinjer for skilting.

### Side 73 – organisert ferdsel

I forvaltningsplanen er det laget forslag til retningslinjer for organisert ferdsel i nasjonalparken. Etter vårt syn er det hensiktsmessig at grunneiere involveres i disse prosessene. Vi anbefaler at følgende tas med i retningslinjene: "*Ved søknad om organisert ferdsel må grunneiere involveres*". Kystverket forutsetter for øvrig at dagens drift, inkludert utleie av fyrstasjoner etc., kan fortsette på samme måte som i dag.

## Kapittel 3.8 – motorferdsel

### Side 82 – status

Kystverket registrerer at forvaltningsplanen side 82 beskriver gjeldende lokale fartsbegrensninger etter havne- og farvannsloven. Ettersom det kan skje endringer i lokale fartsforskrifter, mener vi det er mer hensiktsmessig å utelate de spesifikke bestemmelsene og i stedet å henvise til gjeldende lokale fartsforskrift innenfor nasjonalparkområdet. I forbindelse med dette må det henvises til havne- og farvannsloven og ikke til havneloven slik det nå står.

### Side 89 – fartsregulering på sjøen

Det ser ut som om det innenfor nasjonalparken foreligger en dobbeltregulering av fartsbegrensning på sjøen. I nasjonalparken er det flere hovedleder og bileder som trafikkeres av nyttebåttrafikken. Kystverket gjør oppmerksom på at kommunalt fastsatte fartsbegrensninger etter havne- og farvannsloven i kommunens sjøområde, utenfor biled og hovedled, (lokale fartsforskrifter) krever godkjenning av Kystverket. I biled og hovedled er det Kystverkets Hovedkontor som kan fastsette slike forskrifter etter havne- og farvannsloven.

Kystverket setter spørsmålstegn ved vernebestemmelsens § 3 pkt 2.6 b) der det står at Miljødirektoratet kan ved særskilt forskrift innføre bestemmelser om fartsregulering på sjøen i nærmere angitte deler av nasjonalparken. Vi viser til at det er Kystverket som er tillagt myndighet til å fastsette fartsforskrifter i biled og hovedled og godkjenne lokale fartsforskrifter med hjemmel i havne- og farvannsloven. Direktoratet for Naturforvaltning (DN), nå Miljødirektoratet, har tidligere ønsket å kunne innføre lokale fartsbegrensninger i bl.a. Ytre Hvaler Nasjonalpark. Den gang ble det konkludert i departementet med at man kun kan styre ferdsel (tillatt/ikke tillat), men ikke fartsregulering på sjøen. Vi viser for øvrig til at i Ytre Hvaler nasjonalpark er fartsforskriften godkjent av Kystverket med hjemmel i havne- og farvannsloven.

## Kapittel 3.10 – Infrastruktur og andre tekniske inngrep

### Side 96 – status

Kystverket anbefaler at avsnittet som omhandler Kystverkets anlegg endres til følgende (se understrekning): Kystverkets anlegg omfatter fyrstasjoner (Færder fyr), fyrlykter, varder, bøyer, merker og andre innretninger som skal sikre ferdselen for sjøfarende.

### Side 97 – utfordringer

Kystverket anbefaler at siste halvdel av tredje avsnitt endres til følgende (se understrekning): "Kystverkets installasjoner og sjømerker er en del av den levende landskapshistorien. Det er likevel viktig å sikre fremtidig merking til sjøs, herunder fornyelser, for å ivareta sjøsikkerheten i nasjonalparken."

Videre anbefaler vi at sjette avsnitt, første setning, endres til følgende (se understrekning): "Bøyeleggingen er også en utfordring for ferdselen flere steder langs hovedøyene Nøtterøy og Tjøme..."

### Side 99 – Kystverkets anlegg

I forslag til retningslinjer side 99 står følgende: "Tillatelse kan gis når det er nødvendig for Kystverkets virksomhet. Kystverkets aktiviteter innebærer at denne type anlegg ofte vil ligge visuelt eksponert. Ved behandling av søknader er det derfor spesielt viktig at det tas landskapsmessige hensyn ved at nye anlegg og tilbygg gis gode visuelle kvaliteter, både i seg selv og i forhold til omgivelsene".

Etter Kystverket sin oppfatning ivaretar ikke retningslinjen betydningen av å ha velfungerende navigasjonsinstallasjoner for sjøsikkerheten i nasjonalparken. Sjøområdet benyttes i stor grad av både nyttefartøy og fritidsfartøy, og vedlikehold og nyetableringer av navigasjonsinstallasjoner er viktige sjøsikkerhetsmessige tiltak. Vi vil sterkt anbefale at forslaget til retningslinje erstattes med følgende: "Tillatelse til Kystverkets anlegg og tilbygg kan gis når det er nødvendig av hensyn til sikkerhet og fremkommelighet for sjøverts ferdsel".

## Kapittel 3.12 – forskning, formidling og undervisning

### Side 105 – status

Kystverket registrerer at det nederst side 105 står følgende: "Et annet spennende felt for formidling er kulturminner under vann, f. eks gjennom merkede undervannsleder". Kystverket forstår med dette at det menes snorkelleder, jf. tiltak listet opp side 133. Dersom det ønskes etablering av innretninger og anlegg som skal gi navigasjonsveiledning eller regulere ferdsele (for eksempel med utsetting av såkalte "badebøyer"), gjør vi oppmerksom på at dette krever tillatelse fra Kystverket, jf. havne- og farvannsloven § 19.

## Kapittel 4.1 – generelt om forvaltning av verneforskriften

### Side 108 - effektiv forvaltning

I femte avsnitt står bl.a. følgende: "Det er også viktig at vurderingene etter ulike lovverk som retter seg mot samme tiltak eller aktivitet ikke blir for ulike." Kystverket deler ikke denne oppfatningen. Ulike lovverk har ulike hensyn å ivareta. Konsekvensen av dette vil være at vurderingen for ett og samme tiltak kan være forskjellig avhengig av hvilke lovverk som ligger til grunn for vurderingen. Vi anbefaler at ovennevnte setning i planen utgår.

Imidlertid er vi enige om at det er svært viktig med god dialog med de ulike myndighetene etter lovverkene slik at det blir mest mulig effektiv saksbehandling.

#### **Kapittel 4.5 – informasjon og veiledning**

##### Side 133 – oppfølgende tiltak

I femte kulepunkt foreslås det etablering av snorkelleder med nedsenkede informasjonstavler ved Verdens Ende og Bolærne. Vi viser til vår merknad til kapittel 3.12.

#### **Kapittel 6.5 – samfunnssikkerhet, risiko for skipsuhell og brann**

##### Side 147 - status/utfordringer

Andre avsnitt side 147 anbefaler vi endres til følgende (se understrekning):

*"Det er behov for å styrke beredskapen rundt skipstrafikken i området. Den sikkerheten som ligger i dagens lostjeneste må opprettholdes. Det er viktig med gode samarbeidsrutiner mellom beredskapsmiljøene i hele Ytre Oslofjord, inkludert Kosterhavet. Det er dessuten behov for en mer gjennomarbeidet plan for prioritering av tiltak og praktisk gjennomføring av disse, i tilfelle en ulykke skulle skje. Kystverket har startet opp et arbeid med såkalte "tiltakskort mot akutt forurensning". Tiltakskortene skal illustrere og beskrive strategi og tiltak for å beskytte utvalgte miljøfølsomme områder i akutfase, og vil være et verktøy for å hindre/begrense miljøskade som følge av akutt forurensning. Tiltakskortene vil bidra til å styrke beredskapen i nasjonalparken, ved at de lokale beredskapsstyrkene raskt kan iverksette innsats og skadebegrensende tiltak, og dermed redusere skadeomfanget ved en akutt forurensningshendelse."*

##### Side 148 - forslag til mål/tiltak, utslipp av olje og andre kjemikalier

Første kulepunkt anbefaler vi endres til følgende (se understrekning): "Alle lospliktige skip med skadepotensial som ikke har farledsbevis (kan gå uten los) skal ha los innenfor dagens losbordingsfelt ved Store Færder".

Tredje kulepunkt anbefaler vi endres til følgende: "Det skal lages tiltakskort for nasjonalparken for å beskytte utvalgte miljøfølsomme områder mot akutt forurensning."

#### **Kystverkets merknader til vedleggene**

##### Vedlegg 4 - Skjøtselstiltak i kulturpåvirkede områder

Kystverket registrerer at det er foreslått skjøtselstiltak på Store Færder. Vi gjør oppmerksom på at utsetting av beitedyr, skjøtselstiltak eller lignende vil kreve tillatelse fra Kystverket som grunneier. Det er derfor viktig at Kystverket blir involvert på et tidligst mulig tidspunkt dersom det er aktuelt med slike tiltak. Videre gjør vi oppmerksom på at det for Store Færder foreligger en leieavtale mellom Kystverket og Store Færder Ornitologiske Stasjon for enkelte bygninger på øya, leiekontrakt for liten hytte bygd under krigen, samt skriftlig beiteavtale for villsau.

##### Vedlegg 5 – temakart brukerinteresser og tabelloversikt friluftstiltak

I vedlegget fremgår det at det er foreslått å sette opp skilter på Færder fyrstasjon (Tristein) og Store Færder, samt merke veien/ stien på Store Færder. Vi minner om tiltakene også

krever tillatelse etter kulturminneloven, ettersom disse områdene er vedtaksfredet etter kulturminneloven. Videre må skiltene være i tråd med Kystverkets retningslinjer.

Vedlegg 6 – tiltaksliste skjøtsel av kulturminner

Vi anbefaler at følgende tilføyes i fjerde kulepunkt side 3 (se understrekning): "Det skal ikke settes opp skilt eller etableres stier med mer uten etter samråd med kulturminnevernet og grunneiere".

Med hilsen

Geir Egil Solberg  
Senioringeniør

Aase Kristin Eikenæs Marthinsen  
rådgiver

*Dokumentet er elektronisk godkjent*

Interne kopimottakere:

Ingrid Lauvrak Miljø- og planleggingsseksjon  
Hilde Andresen Senter for eiendom og kultur

KYV-BMS  
KYV-SØ SEK

Eksterne kopimottakere:

Vestfold fylkeskommune Svend Foyns gt 9 3126 TØNSBERG

Vedlegg:

- 1 Områdefredning etter kulturminneloven - Store Færder
- 2 Områdefredning etter kulturminneloven - Færder fyrstasjon (Tristein)

Fra: Morten Rasmussen[Morten.Rasmussen@nibio.no]  
Dato: 18.01.2016 11:00:46  
Til: Kjersti Bakkebø Fjellstad; Postmottak Vestfold  
Kopi: Nina Sæther; Arkiv; Kjersti Bakkebø Fjellstad  
Tittel: SV: Høringssvar fra Norsk genressurscenter

---

Hermed eftersendes kompletterende notat: Status\_CWR\_Faerder\_151101\_OddvarPetersen.

Med Venlig Hilsen  
Morten Rasmussen



*Vennlig hilsen / Kind regards*

Morten Rasmussen

seniorrådgiver / senior advisor

Norsk genressurscenter / Norwegian genetic resource center

NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi /

Norwegian Institute of Bioeconomy Research

Pb 115, NO-1431 Ås, Norway

Visitors address: Raveien 9, NO-1430 Ås, Norway

M(+47) 4771 3384 / switchboard (+47) 406 04 100

e-post/email: [morten.rasmussen@nibio.no](mailto:morten.rasmussen@nibio.no)

[www.nibio.no](http://www.nibio.no) / Org.No.: 988 983 837 / Faktura / Invoices: [invoice@nibio.no](mailto:invoice@nibio.no)

skype: morten.rasmussen.nibio

---

**Fra:** Kjersti Bakkebø Fjellstad  
**Sendt:** 15. januar 2016 15:45  
**Til:** [fmvepost@fylkesmannen.no](mailto:fmvepost@fylkesmannen.no)  
**Kopi:** Morten Rasmussen; Nina Sæther; Arkiv  
**Emne:** Høringssvar fra Norsk genressurscenter

Vedlagt finner dere høringssvar fra Norsk genressurscenter til Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark med vedlegg.

Notat fra Oddvar Pedersen datert 1.11.2015 (Oppsummering av kunnskapen om utvalgte nytteplanter (CWR-arter) i Færder nasjonalpark) som ble framlagt i forkant av et møte med nasjonalparkforvaltninga i Tønsberg 11.11.2015 og som er referert til som vedlegg til Vedlegg 1 her, ettersendes fra min kollega Morten Rasmussen så snart som mulig.



*Vennlig hilsen / Kind regards*

Kjersti Bakkebø Fjellstad

seniorrådgiver, Norsk genressurscenter

NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi /

Norwegian Institute of Bioeconomy Research

Pb 115, NO-1431 Ås

M(+47) 905 06 661

[www.nibio.no](http://www.nibio.no)

Forvaltningsplan for Ferder nasjonalpark.

Arbeidsgruppa for Vestfold Geologiforening: Terje Kristiansen, Henrik Heyer, Glenn Henriksen, Stig Larsen.

## 2.2 Naturlandskap og geologi.

**Berggrunnen** tilhører til Oslofeltet, og ble dannet for ca 298 millioner år siden i den geologiske perioden perm. Hovedbergarten innenfor nasjonalparken består seg av *larvikitt/tønsbergitt*. *Larvikitt* og *tønsbergitt* tilhører bergartsgruppen *monzonitt* som er betegnet som dypbergart. Dypbergarter er en betegnelse på bergarter som har stivnet under bakken og ikke kommet opp til overflaten på naturlig vis. Larvikitten har blitt blottlagt ved at istider har slipt ned landskapet opptil et par kilometer med fjell som har ligget over. Stedvis brytes bergarten av mørke diabasganger av basaltisk opprinnelse og mer brunlige syenittganger. Bergarten inneholder også mange ganger av pegmatitt. Dette er en blanding av vannholdig restsmelte hvor mineralene har fått plass til å krystallisere. På et par øyer rundt Tørfest finnes det *rombeporfyr* som er dagbergarten til *larvikitt*. Denne har samme opprinnelse som *larvikitt*, men har størknet på overflaten i lavastrømmer.

De permiske bevegelsene har gitt et sprekksystem i berggrunnen med lengderetning nord-sør. Dette illustreres tydelig igjennom de nord-sørgående ryggene og daldragene på nær samtlige øyer. Ryggene er slake mot nord og bratte mot sør. På flere av de store øyene, spesielt i Tjøme, løper store glover på tvers. Dette gjør det vanskelig å ferdes til fots.

### Mineraler

Bergartene *larvikitt* og *tønsbergitt* har en hovedvekt av feltspat. Dette er *alkaliefeltspat* og *plagioklas* som dominerer - ca 90 %. Det vil også finnes *biotitt*, *pyroksener*, *amfiboler* og *kvarts* i mindre mengder. *Rombeporfyr* inneholder oftest de samme mineralene. I pegmatittgangene i parken finnes det en rekke mineraler. Hovedsakelig vil *feltspat* være fremtredene og forekomme ofte som *månestein*. Dette er en feltspatvariant som er betegnet som *kryptopertitt* og kjennes lett igjen med sitt blålige skimmer. *Kvarts* forekommer i krystaller i variantene *røykkvarts* og *bergkrystaller*. *Pyroksener* forekommer som *ægirin* og *amfiboler* som *hornblende*. Glimmermineraler finnes i flak og er oftest definert som sort *biotitt*. Det finnes også mindre mengder av *zirkon*, *magnetitt*, *pyroklor*, *fluorapatitt*, *polymignitt*, *bastnäsitt*, *albit* og *mikroklin*.

**Løsmasser** av betydning finnes kun på de største øyene. Tykkelsen er størst i de lavereliggende deler av terrenget. Høyere liggende og eksponerte partier har som oftest bart fjell i dagen. Resten av skjærgården består av mer eller mindre nakne holmer og skjær. Løsmassene utgjøres av blokker, grus, sand, silt og leire. Dette materiale har i all vesentlighet blitt avsatt etter innenlandsisens tilbaketrekning for 14 000 år siden. Løsmassene ble opprinnelig avsatt under vann. I løpet av den påfølgende landhevningsprosessen har dette materiale delvis blitt utvasket av havet. En stor del av finmaterialet har senere blitt akkumulert på beskyttede steder.

Innholdet i avsetningene som er synlig består av stein som har blitt med isen fra nord. Det finnes et utall av forskjellige stein som ikke har sin opprinnelse fra fjellgrunnen i parken. Avsetningene i Moutmaka/Hellesmo stammer fra det ytterste raet som er datert til 14 200 år siden.

I den eldste fasen av nedsmeltningen foregikk isskuringen fra nord. Mot slutten beveget isen seg fra nord-vest mot sør-øst (gjelder bare nordre del av området). De tydeligste erosjonsformene etter isbreen

og smeltevannet er rundsva (hvalskrottfjell), svaberg, sigdbrudd, jettegryter og en rekke plastiske former i berget. Parken har noen av Norges best tilgjengelige lærebokseksempler på disse fenomenene.



Fylkesmannen i Vestfold, Postboks 2076, 3101 Tønsberg

Dato: 15-Januar 2016

e-mail: 'fmvepostmottak@fylkesmannen.no'; [fmvepost@fylkesmannen.no](mailto:fmvepost@fylkesmannen.no);**Høringsuttalelse for Færder Nasjonalpark Forvaltningsplan.****Jeg vil komme med kommentarer i forbindelse med:**

1. Vedlikehold av fritidsbebyggelse
2. Støy – modellfly.
3. Rydding av tang.
4. Kommentarer ikke uttømmende

Jeg klipper først ut teksten fra høringsutkastet, og kommer deretter med kommentarer.

**1.Vedlikehold av fritids bebyggelse:** Klippet fra side 50:

## Generelt om inngrep

**§ 3 pkt. 1.1. Vern mot inngrep**

Området er vernet mot inngrep av enhver art, som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler, brakker og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, utendørs opplag av båter, gjerding, bergverksdrift, graving, utfylling og henleggelse av masse, mudring og dumping, påfylling av sand eller skjellsand på sjøbunnen eller på strender, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein og mineraler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, tilplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av brygger, bruer og kløpper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. og bøyeelegging av båter. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

- a) Denne regelen strider mot vanlig vedlikehold av eksisterende bebyggelse og vanlig oppdatering av bygninger og tekniske installasjoner. Særlig gjelder dette krav om å følge med i tiden og følge nye tekniske krav fra ulike etater. Dette vil for eierne resultere i ufrivillig forfall av bygninger og derved verditap, et tap som kan gi grunn til erstatningskrav mot nasjonalparken/kommunen eller andre myndigheter. Bare det å ikke kunne vedlikeholde dreneringsgrøfter rundt bygninger vil klart øke forfallet. Nasjonalparken skal være et sted for trivsel og rekreasjon, og i tillegg til direkte forfall og verditap vil dette vedlikeholdsforbudet/utbedringsforbudet gi redusert kvalitet og brukervennlighet av eksisterende bebyggelse.

På side 92 står følgende:

<b>Vedlikehold</b>	Gjelder ikke ombygging eller utvidelse, men oppgaver knyttet til å opprettholde bygningen med samme standard som på vernetidspunktet, og som ikke endrer bygningens karakter. Omfatter også utskifting av deler med kortere levetid enn resten av bygningen, samt forebyggende arbeider som utføres pga. forventet slitasje for å motvirke forfall.
--------------------	---

Dette tolkes til å tillate nødvendig vedlikehold og drenering. Bør også omfatte rimelige utbedringer.

## BJØRN DAVID-ANDERSEN

Ullernveien 5 B, N-0280 Oslo, [bjorn@david-andersen.name](mailto:bjorn@david-andersen.name), +47-90.830.830

- b) **Utendørs opplag av båter:** Slik dette er ordlagt forstås dette som at opplag av egne båter på land på egen grunn er forbudt. Dette er et drøyt forbud av noe som har vært praktisert i alle år. Forbudet burde ikke omfatte båter som er så små at man enkelt kan landsette dem selv, si opp til ca 20 fot. Alternativt kan det gis tillatelse til oppføring av båthus i nasjonalparken på øyene.
- c) **Skilting:** Kommunen har satt opp skilt i skjærgården uten å spørre grunneierne, så skilting kan heller ikke være forbudt for grunneier.
- d) Å forholde seg til en liste som «**ikke er uttømmende**» er en umulighet...



### 2. Støy; På side 45 står det:

Støy

I

§ 3 pkt. 7.2. Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly og lignende er forbudt. Forbudet gjelder ikke motordrevne hageredskaper i tilknytning til fritidsboliger innenfor nasjonalparken.

Som eneste produsent av serieproduserte modellflymotorer i Norge siden 1948, og har fløyet motordrevne modellfly i området hver sommer siden da; anslagsvis 5 timer hvert år, anser jeg dette som et besynderlig forbud. Når dagens modellfly i dag dessuten stort sett er elektriske, er støyen minimal. Dette er et merkelig forbud, som jeg mener må fjernes.

### 3. Rydding av tang; Klippet fra side 62:

§ 3 pkt. 2.2 f). Bestemmelsen i § 3 pkt. 2.1 er ikke til hinder for rydding av ilanddrevet tang og tare på mye brukte badestrender, unntatt på permanente tangvoller, jf. forvaltningsplan § 5.

Denne bestemmelsen motsier regler andre steder i dokumentet, men tolkes slik at rydding av tang på egne badestrender er klart lovlig. Dette må klargjøres i teksten for å unngå selvmotsigelser.

Konklusjon:

I og med at listen fra nasjonalparken ikke er uttømmende, kan heller ikke mine kommentarer være uttømmende, og alle berørte må derfor ha mulighet til å komme med kommentarer etterhvert som nye begrensninger legges til.

Med vennlig hilsen Bjørn david-Andersen, [bjorn@david-andersen.name](mailto:bjorn@david-andersen.name)

Kjøleholmen, T: 90 830 830



Oslo, 13. januar.2016

## Færder Nasjonalparkstyre

Fylkesmannen i Vestfold

Postboks 2076

3103 Tønsberg

e-post: [fmvepost@fylkesmannen.no](mailto:fmvepost@fylkesmannen.no)

## HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL FORVALTNINGSPLAN FÆRDER NASJONALPARK

### Om KNBF

KNBF representerer vel 39.000 medlemmer på landsbasis. 13.600 av disse er organisert gjennom Region Øst og sine 58 medlemsforeninger eller som personlige medlemmer. Regionen dekker kysten fra svenskegrensen, inn Oslofjordens østside og ut Oslofjorden vestsida til og med Telemark. Innlandsfylkene som Hedmark og Oppland er også tilknyttet Region Øst.

### Generelt

KNBF støttet opprettelsen av Færder nasjonalpark. Høringsutkast til forvaltningsplan virker godt gjennomarbeidet og vi synes den er en god veileder for forvaltning av nasjonalparken. KNBF er opptatt av at båtfolk og andre rundt fjorden, kan oppleve nasjonalparken og glede seg over denne. Allmenn ferdselsrett etter friluftsloven gjelder og allemannsretten gjelder uavhengig av eiendomsforhold. Vi har merket oss i §2 i Verneforskriften under Formål:

*«Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging».*

### Forurensning og forsøpling

Tidligere gikk forurensning som urensset kloakk, industriavfall og søppel rett til sjøs, rutebåter benyttet anledning til å dumpe søppel så snart man var ute i rom sjø – dvs. utenfor Færder. KNBF vil be om at man, samtidig med innføring verneplanen for Færder nasjonalpark, har større fokus på avrenning fra jordbruket samt mulige utslipp av urensset kloakk ved nedbør. Dette er omtalt på side 41 kapittel 3. KNBF reagerer på at det i verneforskriftene § 3, pkt. 7.3 slås fast at det ikke er noe til hinder for bruk av gjødsel, kalk og plantevernmidler som ledd i jordbruksdrift i sone A, kan fortsette som før.

Tømming av kloakkvann fra båttoalett er etter §3 pkt. 7.1 forbudt. KNBF mener det må opprettes tømmestasjoner for båttoalett på sentrale besøkte steder allerede før vedtaket trer i

kraft. Sentrale besøkte steder kan være Tjøme gjestehavn, Hvasser, Bolærne, Vrengen, Røssesund og Tønsberg.

### **Støy, §3 pkt. 7.2 – Unødvendig støy er forbudt**

Bruk av vannscooter er forbudt i nasjonalparken. Vi antar at forbudet har sin bakgrunn i støy. Vi mener at vannscootere skal behandles på samme måte som alle andre motoriserte fartøyer mht. fartsbegrensninger, lanternebruk etc. Dagens 4-taktsmotorer støyer ikke mer enn andre fartøyer og langt mindre enn for eksempel en jolle med 2-takt utenbordsmotor av den gamle sorten.

### **Ytre Oslofjord som transportåre, fyr- og losvesen, beredskap for ulykker**

Oslofjorden er en hovedled for skipstrafikk. Dette innebærer muligheter for grunnstøting, havari og derved utslipp av bunkersolje eller annen forurensende væske. Det vises til kapittel 3.2 *Samfunnssikkerhet, skipstrafikk og brann* hvor dagens situasjon mht. los og kystverket sitt ansvar/arbeid er beskrevet. I forvaltningsplanen kapittel 6.5 side 147 og 148 er forslag til mål/tiltak ved utslipp av olje og andre kjemikalier listet opp. Det kommer ikke klart frem i planen om det er *Statens naturoppsyn* eller *Færder Nasjonalparkstyre* som er ansvarlig for å få nevnte tiltak gjennomført og har myndighet til å sette tidsfrister eks. for Kystverket til å lage «tiltakskort». KNBF mener at beredskap, assistanse og oljevern må få en mer konkret plass i verneplanen mht. overordnet ansvar, tiltak og tidsfrister. Videre bør man vurdere hvorvidt den kommersielle delen av skipstrafikken fremdeles skal gå i hele nasjonalparken.

### **Fartsregulering på sjøen.**

Fartsregulering på sjø i nasjonalparken er hjemlet i verneforskriftenes §3 pkt. 6:

*«I sjøfugl reservater, sone B, er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juni forbudt mot all motorferdsel på sjø nærmere enn 50 meter fra land.»* Øvrige fartsgrenser i sjø i nasjonalparken er hjemmel i Havneloven med følgende bestemmelser:

*«Fartsgrensene er 5 knop innenfor en avstand på 100 meter fra land, 5 knop i særskilt oppmerkede sund og trange farvann og maks 30 knop innenfor en linje mellom de ytterste øyene.»*

<https://www.tjome.kommune.no/artikkel.aspx?MId1=390&AId=1791>

KNBF har spesielt merket seg at Den Norske Turistforening, flere padlerforeninger, brukere av mindre båter og enkeltpersoner ønsker en lavere fartsgrense nær land enn 30 knop. Det er åpenbart at hekkesesongen for sjøfugl ikke er ferdig 15. juli. Mange fugleunger er ikke flyvedyktige før et stykke ut i august. Båttrafikk i høy hastighet nær land skaper utfordringer med mye bølger for de som ligger fortøyd langs svabergene. Badende føler utrygghet om de blir sett i sjøen. Større bølger virker utvaskende på strandkanten. Den ytre skjærgård virker bølgedependende på skjærgården som ligger innafor. Slik beskyttes de indre skjærene for bølger

fra uvær og større båttrafikk. Vi vet at flere større båter i høy hastighet opererer med forholdsvis mye større bølger enn det som er naturlig innaskjærs.

Kystverket har laget en veiledning om utarbeiding av lokale fartsforskrifter. En fartsbegrensning på 5 knop i farvann som kjennetegnes ved:

- Typiske skjermede innaskjærsmiljø med høy attraksjonsverdi for rekreasjon, opphold, naturopplevelser, fortøyning og ankring. Typiske innaskjærsmiljø er naturlig skjermede områder som trange sund, bukter, vik og samling av øyer som tiltrekker seg stor menneskelig aktivitet, der det er vanlig å ankre opp, fortøye eller søke havn. Det omfatter også badeplasser, akvakulturanlegg, marinaer, bryggeanlegg og farvann med særskilt sårbare miljø eller dyreliv. Avstanden mellom land kan variere fra ca. 100 meter og opptil ca. 500 meter når det vil være naturlig ut i fra en helhetlig vurdering av farvannet å se på området som sammenhengende.

På bakgrunn av det forannevnte er **KNBF av den oppfatning at ferdse i 30 knop nær land er en for høy hastighet i nasjonalparken**. En løsning på problemet er å øke 5 knopsreglen fra 100 meter til eksempelvis 300 meter fra land.

Med vennlig hilsen

**Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF)**

**Jan Siiger Larsen**

Leder KNBF Region Øst

Sign.

**Endre Solvang**

Ass. generalsekretær

Sign.

Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076  
3103 TØNSBERG

Dato: 15.01.2016  
Deres ref.:  
Vår ref.: 2016/963 FMEHLUM

## Høringsuttalelse angående Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark

### Innledning

Vi viser til høringsdokumentet med vedlegg til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. Fylkesmannen har lagt frem et omfattende materiale knyttet til forvaltningsplanen. Museet har særlig kompetanse innenfor det botaniske mangfoldet (primært karplanter) i nasjonalparken, både på kunnskap, skjøtsel og forvaltning av dette basert på egne undersøkseler i området gjennom mange år. Mesteparten av vår høringsuttalelse omfatter derfor en grundig gjennomgang knyttet til de botaniske verneverdiene.

Videre har museet på 1950-tallet foretatt et betydelig feltarbeid og innsamling av marine bunndyr innenfor nasjonalparkens grenser. Dette materialet er sammenstilt i en nylig publikasjon: *Oug E, Christiansen ME, Dobbe K, Rønning AH, Bakken T, Kongsrud JA. 2015. Mapping of marine benthic invertebrates in the Oslofjord and the Skagerrak: sampling data of museum collections from 1950–1955 and from recent investigations. Fauna norvegica 35: 35–45.* Dette omfatter et svært viktig grunnlagsmateriale for mulig kartlegging av nåtilstanden og overvåking av den fremtidige utviklingen av bunndyrfaunaen i nasjonalparken. Museet vil være interessert i en dialog med fylkesmannen om hvordan man kan realisere et slikt prosjekt.

Generelt synes vi forvaltningsplanen er god (og svært omfattende) til å være fra et så svært område med utrolig mange brukerinteresser. Men i likhet med de fleste slike planer er også her kunnskapen om det botaniske (/biologiske) mangfoldet mangelfull, slik at nødvendige aspekter ikke blir tilstrekkelig nok belyst, f.eks. nødvendig sikring/forvaltning av viktige forekomster og en noe mer framtidsretta forvaltning av invasive fremmedarter.

Vi er spesielt opptatt av at man i forvaltningen av nasjonalparken etablerer metodisk robuste overvåkingsprogrammer for å sikre at man kan følge nøye med i utviklingen av viktige elementer av det biologiske mangfoldet i nasjonalparken for å sikre at verneinteressene blir ivaretatt på lang sikt. Det er vanskelig å lese ut fra høringsdokumentet om dette aspektet er tilstrekkelig ivaretatt.



**Seksjon for forskning og samlinger**  
Postadr.: Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo  
Kontoradr.: Sars gate 1, 0562 Oslo

Telefon: 22 85 50 50  
Telefaks: 22 85 18 32  
postmottak@nhm.uio.no  
www.nhm.uio.no  
Org.nr.: 971 035 854

## Avgrensning av nasjonalparken

Sandø er i særstilling den rikeste øya i nasjonalparken når det gjelder biologisk, inklusiv botanisk, mangfold, og ei av de aller rikeste øyene i Norge. Verdiene er ikke begrenset til området inkludert i Færder nasjonalpark, så hele Sandø burde absolutt vært inkludert i nasjonalparken.

Likeledes burde Vasskalven vært inkludert, siden dette også er ei av de biologisk rikeste øyene i skjærgården øst for Nøtterøy/Tjøme. Begge øyene er da også inkludert i det utvalgte kulturlandskapet.

## Kunnskapen om det botaniske mangfoldet i nasjonalparken

I vår videre gjennomgang fokuserer vi spesielt på det botaniske mangfoldet. Vår kunnskap om området bygger på botaniske undersøkelser av karplantemangfoldet på de 87 største øyene i nasjonalparken (de på over 10 mål) i perioden 2008-2015, samt på materiale tilgjengelig på Naturhistorisk museum, UiO, totalt sett fra 1807 til i dag, men primært fra 1880-tallet og framover. Totalt kjenner vi i dag rundt 50.000 funn og 800 arter fra området. Selv om Tjøme og Nøtterøy er for klassiske områder innen norsk botanikk å regne, var tidligere kunnskap knyttet til relativt få områder, primært de landfaste øyene, samt innen nasjonalparken: Sandø og Bolærne (spesielt Østre og til dels Midtre).

## Rødlista karplanter - kunnskap

I vedlegg 7 til høringsdokumentet er det listet opp 41 rødlista karplanter som relativt nylig er angitt fra nasjonalparken (kilde: Artsdatabanken 3. oktober 2012). Denne tabellen viser flere generelle utfordringer knyttet til kunnskapen om biologisk mangfold i norske verneområder: kunnskapsmangel, feilrapportering og/evt. dokumentasjonsmangel. Generelt kan jo hvem som helst rapportere inn rødlisteforekomster, uten noen som helst krav til dokumentasjon av funnet eller egen kunnskap. Det er derfor svært viktig å vurdere observasjoner kritisk.

Tabellen i vedlegg 7 inneholder funn av dverglin (*Radiola linoides*; EN; Søndre Årøy) og korsandmat (*Lemna trisulca*; NT; Moutmarka). For begge artene er dette første funn i Vestfold og burde ikke ha vært godtatt uten noen som helst form for dokumentasjon. Riktignok *kan* observasjonene være korrekte.

Både nikkebrønslé (*Bidens cernua*; VU; Helleholmen-Kråkene), stjernetistel (*Carlina vulgaris*; NT; Skarvesetet) og svartmispel (*Cotoneaster niger*; NT; Skarvesetet) er sannsynligvis feilbestemmelser eller feilangivelser.

Angivelsen av krypjonsokkoll (*Ajuga reptans*; EN; Vestre Bolæren) er kanskje korrekt, men uinteressant siden det her dreier seg om forvillet opphav.

Kystfrøstjerne (*Thalictrum minus*; VU; Moutmarka, Sandø) og Liten kystfrøstjerne (*Thalictrum minus arenarium*; VU; Moutmarka) er her samme takson.

Nedenstående tabell viser de rødlisteartene vi kjenner fra Færder nasjonalpark etter 2000. Innhold i tabellen er kritisk vurdert og også oppdatert etter ny rødliste (2015), dvs. liguster (*Ligustrum vulgare*), fuglereir (*Neottia nidus-avis*) og småslirekne (*Persicaria minor*) er nå ute av rødlista. Tabellen er basert både på våre egne undersøkelser og andre tilgjengelige kilder.

[Tabell 1 – jf. neste sider]

Det er også angitt forekomster av krypjonsokkoll (*Ajuga reptans*; EN; Vestre Bolæren) og bjønnrot (*Meum athamanticum*; VU; Sandø) innen nasjonalparken, men begge disse er uinteressante, siden de er forvilla fra dyrka forekomster.

I tillegg har en del andre rødlista karplanter vært registrert innen nasjonalparken, de aller fleste av disse er nok forsvunnet nå: Sandfaks (*Anisantha sterilis*; CR; Sandø 1855), honningblom (*Herminium monorchis*; CR; Sandø 1893), gåsefot (*Asperugo procumbens*; EN; Sandø 1956 og Ildverket 1985), myrtelg (*Dryopteris cristatus*; EN; Sandø 1919), strandtorn (*Eryngium maritimum*; EN; Østre Bolæren 1842 og Sandø 1855-1883), smalsøte (*Gentianella uliginosa*; EN; Gåsøy 1925), pusleblom (*Lysimachia Anagallis minima*; VU; Mellom Bolæren 1925-26), nikkebrønslé (*Bidens cernua*; VU; Mellom Bolæren 1931), samt seks arter i kategori nær truet (NT), de fleste fra Sandø.



Vitenskapelig navn	Norsk navn	RL2015	Kjente lokaliteter 2000-2015	Tidligere angitte lokaliteter
<i>Allium schoenoprasum</i> ssp. <i>schoenoprasum</i>	Bendelløk	NT	Østre Bolæren, Haneflu, Ramsholmen	Muligens Mellom Bolæren (1909)
<i>Anchusa arvensis</i>	Krokhals	NT	Sandø	
<i>Arabis hirsuta</i> ssp. <i>glaberrima</i>	Glatt bergskrinneblom	VU	Sandø	Store Færder (1933)
<i>Artemisia maritima</i>	Strandmalurt	NT <sup>o</sup>	Store Færder, Kileskjær, Nordre Mostein	
<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>maritima</i>	Strandbete	VU	2014: 11 øyer; 2015: Østre Bolæren, Fjærskjær, Masseløy	
<i>Carex hartmanii</i>	Hartmansstarr	VU	Gåsøy, Roppestadholmen	Moutmarka (1978)
<i>Carex riparia</i>	Kjempestarr	EN	Østre Bustein; (Nyfunn på Vasskalven 2013)	
<i>Centaurium littorale</i>	Tusengylden	VU	Udokumentert, men sannsynligvis på: Søndre Årøy	
<i>Centaurium pulchellum</i>	Dverggylde	NT	24 øyer og Moutmarka	Ei øy i tillegg: Froungen (1946)
<i>Cotoneaster laxiflorus</i> (= <i>C. nigra</i> )	Svartmispel	VU	Sandø	
<i>Crassula aquatica</i>	Firling	VU	25 øyer	
<i>Filago arvensis</i> (= <i>Logfia arvensis</i> )	Ullurt	NT	Østre Bolæren	
<i>Filipendula vulgaris</i>	Knollmjørdurt	NT	Søndre Ekornholme	Østre Bolærne (1931)
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	VU	51 øyer og Moutmarka	
<i>Glaucium flavum</i>	Gul hornvalmue	VU <sup>o</sup>	1921-2014: Lille Rauer; 2014: Hvaløy, Sandø; 2014-15: Fjærskjær; 2015: Østre Bolæren	Store Hui (1921), Ramsholmen (1921-50), Skjellerøy (1921-25), Trollholmen (1933)
<i>Hyoscyamus niger</i>	Bulmeurt	EN	Gåsøy, Lindholmen, Søndre Årøy, Ildverket, Sandø, Store Færder	Ramsholmen (1931); Moutmarka (?)
<i>Kali turgida</i> (= <i>Salsola kali</i> )	Sodaurt	VU <sup>o</sup>	11 øyer, spesielt: Langskjæra (2009-15); Fjærskjær (2012-15), Sandø (1881-1974, 2011-15), Østre Bolæren	Fire øyer i tillegg: Mellom Bolæren (1842), Froungen (1926), Store Færder (1933) og Tørfest (1925)

			(1842,1937,2014-15)	
<i>Malus sylvestris</i>	Villeple	VU	13 øyer	
<i>Melampyrum cristatum</i>	Kam-marimjelle	EN	Østre Bolæren	
<i>Myosotis stricta</i>	Dvergforglemmegei	NT	10 øyer	Ei øy i tillegg: Store Færder (1933)
<i>Myosurus minimus</i>	Muserumpe	VU	Haneflu, Masseløy, Sandø, Søndre Årøy	Mellom Bolæren (1909), Østre Bolæren (1931-33), Store Færder (1919), Gåsøy (1996), Ildverket (1881), Moutmarka (1978)
<i>Odontites litoralis</i>	Strandrødtopp	NT	9 øyer og Moutmarka	
<i>Oenothera ammophila</i>	Sandnattlys	VU <sup>o</sup>	Lille Rauer (2014)	
<i>Ononis arvensis</i>	Bukkebeinurt	NT	18 øyer og Moutmarka	Ei øy i tillegg: Tørfest (1925)
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Ormetunge	VU	9 øyer	Fire øyer i tillegg: Nordre Årøy (1855), Sandø (1893), Skrøslingen (1926), Hoftøy (1933)
<i>Phleum arenarium</i>	Sandtimotei	CR	Vestre Bustein	
<i>Pulsatilla pratensis</i>	Kubjelle	NT	Sandø, Moutmarka	
<i>Ranunculus bulbosus</i>	Knollsoleie	VU	Sandø	Mellom Bolæren (1909-56), Østre Bolæren (1956)
<i>Ranunculus polyanthemos</i>	Kratsoleie	NT	Vestre Bolæren, Østre Bolæren, Store Færder, Masseløy, Sandø	
<i>Rubus caesius</i>	Blåbringebær	NT	Moutmarka	Sandø (1855-1987), Østre Bustein (1975)
<i>Selinum carvifolia</i>	Krusfrø	NT	Bjerkøy, Mellom Bolæren, Gåsøy, Hvaløy, Kjøleholmen, Masseløy	Sandø (1884)
<i>Silene noctiflora</i>	Nattsmelle	EN	Nordre Årøy	
<i>Silene nutans</i>	Nikkesmelle	NT	42 øyer og Moutmarka	
<i>Taxus baccata</i>	Barlind	VU	16 øyer	
<i>Thalictrum minus</i>	Kystfrøstjerne	VU	Sandø, Moutmarka	
<i>Trifolium fragiferum</i>	Jordbærkløver	VU	Gåsøy, Ildverket, Kløvningen, Masseløy,	Mellom Bolæren (1925-26), Østre Bolæren (1842-80),

			Søndre Årøy, Moutmarka	Vestre Bustein (1974), Froungen (1946), Reiaren (1926), Roppestadholmen (1925), Sandø (1937-49), Moutmarka (1993)
<i>Ulmus glabra</i>	Alm	VU	9 øyer og Moutmarka	Ei øy i tillegg: Store Færder (1919)
<i>Urtica urens</i>	Smånesle	VU	Gåsøy	Østre Bolærne (1925-1937)
<i>Valeriana officinalis</i>	Legevendelrot	NT	Sandø	
<i>Valerianella locusta</i>	Vårsalat	NT	Barneskjær, Østre og Vestre Bolærne, Froungen, Haneflu, Hvaløy, Ramsholmen, Tørfest	Sandø (1933)
<i>Vicia lathyroides</i>	Vårvikke	EN	Vestre Bustein, Ormøy, Sandø	

## Svartelistearter - kunnskap og forvaltning

I vedlegg 8 til høringsdokumentet listes det opp registrerte svartelistearter med **svært høy risiko (SE)**. Tabellen inneholder 27 arter karplanter (av totalt 31 arter), selv om det i kapittel 2.4 Planteliv og genressurser (side 18) angis: «To **svartelistede plantearter** med vurdering Høy risiko er registrert i nasjonalparken.»

Tabellen over svartelistearter er mer oppdatert enn rødlistetabellen, selv om det hadde vært ønskelig at også artene med høy risiko (HI) og potensiell høy risiko (PH) hadde vært inkludert, siden disse ikke kan plantes på hyttetomter i området, jf. side 61. Noen av angivelsene i tabellen er nok feilbestemt, spesielt: kjempeslirekne (trolig parkslirekne), hagerrips (trolig villrips), blåleddved (?leddved) og prydstrandvindell (trolig stripestrandvindell).

Generelt burde det vært lagt større vekt på å kartlegge og overvåke svartelistearter i området (handlingsplan?), slik at høyrisiko-arter identifiseres og fjernes før de blir et stort og kostnads-krevende problem. Mange høyrisiko-arter er allerede ute av kontroll i området, i særklasse rynkerose (*Rosa rugosa*; SE; kjent fra minst 60 øyer), men også mange mispelarter (*Cotoneaster* spp.) og kanskje høstberberis (*Berberis thunbergii*; SE; 23 øyer). Men noen arter har foreløpig så få forekomster og/eller så små populasjoner at de med letthet kan fjernes før de når et så uoverkommelig nivå vi kjenner fra andre områder, f.eks. rundt indre Oslofjord. Dette gjelder f.eks. kanadagullris (*Solidago canadensis*; SE; 4 øyer: Gåsøy, Hvaløy; Siveskallen og Søndre Årøy), gravbergknapp (*Phedimus spurius*; SE; 10 øyer: Barneskjær, Vestre Bolæren, Burøy, Gåsøy, Roppestadholmen, Sandø, Siveskallen, Skrøslingen, Vassholmen og Søndre Årøy), russekål (*Bunias orientalis*; HI; 5 øyer: Østre Bolæren, Fjærskjær, Ramsholmen, Skjellerøy og Tørfest) og fagerfredløs (*Lysimachia punctata*; HI; 2 øyer: Burøy og Ildverket).

Utover rynkerose er det er tre ting som i hovedsak bekymrer oss i nasjonalparken: (A) Ekspansjonen av høstberberis i frisk til fuktig skog, spredning av mange arter fra (B) bebyggelsen på Sandø og fra (C) plantninger på Vestre Bolæren.

A: Innen kort tid blir (kanskje er den det allerede?) høstberberis et stort problem i nasjonalparken. I dag er den allerede kjent fra 23 øyer, til dels i tette bestander på flere av de indre øyene. Arten vokser spesielt i tett, fuktig skog, men også i åpent lende. Den var tidligere en populær hekkplante, men er mindre i bruk nå, noe som kanskje gjør at det er mulig å holde den i sjakk i nasjonalparken, men det forutsetter handling svært raskt. Arten kommer ellers til å bli bestandsdannende (som tette og piggete kratt) i fuktskog, i det minste på de indre øyene.

B: I 2015 oppdaget vi at svært mange arter er i ferd med å spre seg fra bebyggelsen på Sandø. Dette er riktignok utenfor nasjonalparken, men det er ikke lenge før plantene når nasjonalparken. Plantene det gjelder er f.eks.: Hagelupin (*Lupinus polyphyllus*; SE), praktmarikåpe (*Alchemilla mollis*; HI), skogskjegg (*Aruncus dioicus*; HI), stjerneskjerm (*Astrantia major*; PH), ormrot (*Bistorta officinalis*; PH) og gul valmuesøster (*Meconopsis cambrica*; PH).

C: Forsvaret og tidligere brukere av Vestre Bolæren har plantet inn en rekke busker som så smått har begynt å røre på seg. Geografisk gjelder dette både sør-sørvest og på «eidet» øst på øya. Artene det gjelder er f.eks.: Blåhegg (*Amelanchier spicata*; SE), Ertebusk (*Caragana arborescens*; HI); syrin (*Syringa vulgaris*; PH); og tindved (*Hippophæe rhamnoides*; vill i Norge, men innført her sørøst). I

tillegg spres urtene parkslirekne (*Fallopia japonica*; SE), gravbergknapp (*Phedimus spurius*; SE) og såpeurt (*Saponaria officinalis*; PH) seg her.

### **Forvaltning av sandområder - friluftsliv versus botanisk mangfold**

Vi synes at planen i for liten grad tar tak i forvaltning av biologiske verdier knyttet til områdets sandområder, spesielt sandstrendene. Dette er den landskapstypen som siste hundre år antagelig har endret seg mest dramatisk i nasjonalparken, både pga. gjengroing, tilplanting og påvirkning fra friluftslivet. Gjengroing inkluderer her både den generelle fortettinga av vegetasjonen og «invasjon» av fremmedarter, spesielt rynkerose.

Tidligere hadde ytre Oslofjord en god del flygesand-områder, med Tjøme som et av hovedområdene. Det er knapt flygesand igjen i dette området i dag, siden det meste av sanden er stabilisert («gjengrodd») med vegetasjon. For å illustrere forandringene i sandområdene vedlegges (et noe uskarpt) foto av nordbukta av Sandø fra 1919, samt foto av samme bukt fra 2011, dessverre ikke fra samme punkt, men samme område er likevel illustrert.

Det arbeides med egen handlingsplan for sandområder i Norge (med Fylkesmannen i Vest-Agder som ansvarlig), men denne planen er ikke nevnt i forvaltningsplanen i det hele tatt. Områdene innen nasjonalparken er for verdifulle til ikke å bli sett i sammenheng med denne handlingsplanen.



Figur 1. Nordbukta av Sandø. Original dagboktekst til bildet: «Utsigt over sanden; Juniperus [einer] i forgrunden paa en haug.» Foto: Rolf Nordhagen 11. juni 1919. Original på Botanisk Museum, NHM, UiO.



Figur 2. Samme bukt i 2011, men bildet er fra noe lenger nordøst og i mer vestlig retning. Merk det karakteristiske hakket i kollen i bakgrunnen. Foto: Oddvar Pedersen 23. august 2011.

## Rydding av strender

I forskriften for Nasjonalparken går det i pkt. 2.2. fram at: «Bestemmelsen i § 3 pkt. 2.1 er ikke til hinder for: ... f) Rydding av ilandrevet tang og tare på mye brukte badestrender, unntatt på permanente tangvoller, jf. forvaltningsplan § 5.» På «Temakart brukerinteresser» går det fram at drøyt 20 strender er omfattet av dette unntaket.

Dette punktet er problematisk siden det fører til et redusert biologisk mangfold i nasjonalparken generelt, på sandstrender spesielt. Ettårige strandplanter får reduserte bestander og kan forsvinne, spesielt utsatt er rødliste- (VU<sup>o</sup>) og handlingsplanarten sodaurt (Kali turgida). Dette pga. at:

1. Næring til planter forsvinner
2. Planter blir normalt også fjernet, spesielt den noe piggete sodaurten. Hauger med fjerna planter har ikke vært uvanlig å se de siste årene på strender i nasjonalparken.
3. (Hvem er i stand til å definere «permanente tangvoller»?)
4. Rydding av strender er generelt et økende fenomen i Norge

Vi anbefaler at de biologiske verdiene på strendene i nasjonalparken kartlegges, slik at de aller viktigste strendene kan unntas fra slik rydding, andre viktige strender deles i soner (kan ryddes/ikke), mens de minst viktige fortsatt kan ryddes (for tang og tare, men ikke planter..).

## Sandbukta nordvest på Vestre Bustein

I juni 2015 ble sandtimotei (*Phleum arenarium*) høyst overraskende funnet på Vestre Bustein. Dette er det første funnet av arten i Norge på drøyt hundre år (sist ved Skjærhallen på Hvaler i 1914). Mengde og areal indikerer at arten har vært tilstede på øya i lang tid, selv om området flere ganger har vært besøkt av botanikere uten funn av arten. Trolig skyldes dette siste at arten normalt har svært liten bestand, men slo for fullt til i den svært gunstige forsommeren 2015, slik som mange andre tørrbakkearter også gjorde (f.eks. dvergsmyle, vårvikke, vårsalat o.a.).

Denne sandbukta nordvest på Vestre Bustein har altså eneste kjente forekomst av sandtimotei i Norge og her har Færder nasjonalpark sin eneste forekomst av en kritisk truet (CR) karplante. Samtidig er bukta et svært populært område for bade- og friluftsliv.

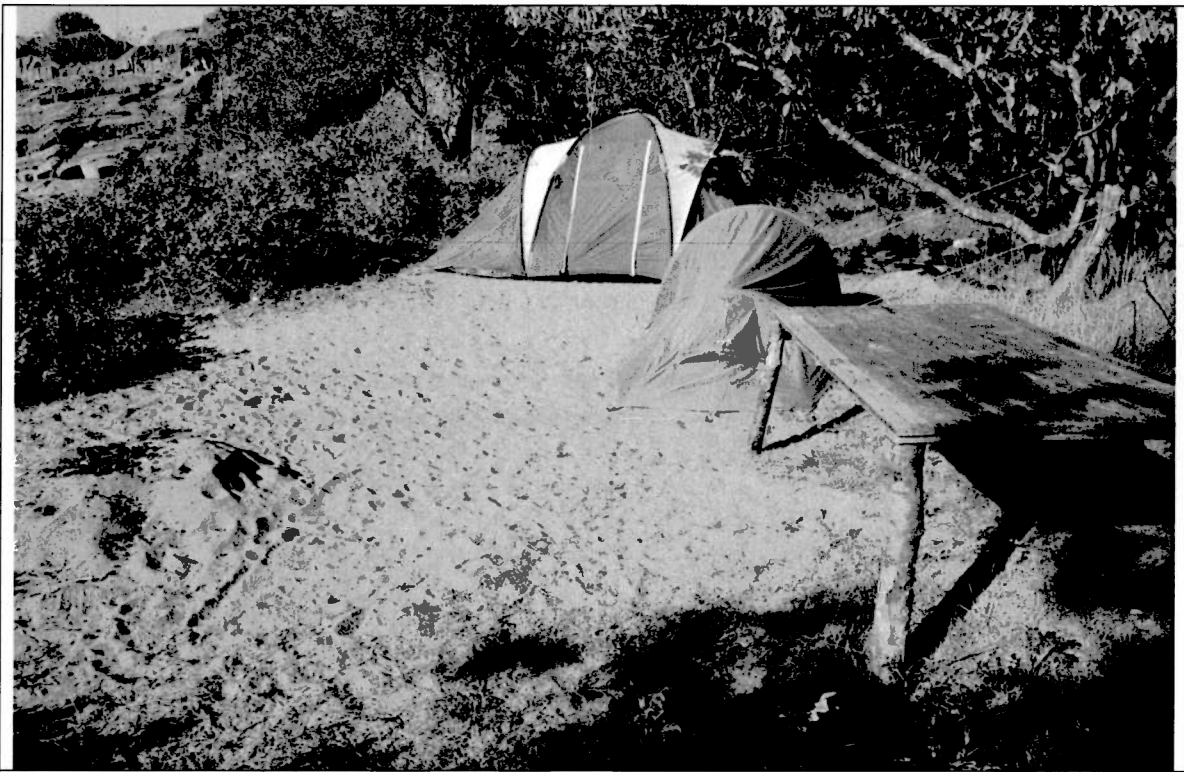
For sikrede friluftsområder innen nasjonalparken er tradisjonen/tillatelsen til telting i inntil 14 døgn opprettholdt. Nå er ikke Østre Bustein sikret som friluftsområde, så telting på samme flekk her er etter friluftsloven bare tillatt i 2 døgn, men dette synes i liten grad å bli respektert og håndhevet. Både tidligere og i 2015 ble det observert mer eller mindre permanente teltleirer her, slik som mange andre steder i nasjonalparken.

Siden friluftslivet er med på å holde gjengroing i sjakk, bør det ikke utelukkes helt fra området, men noen tiltak/begrensninger bør nok gjennomføres:

1. Informasjon om forekomsten, lokalt på stranda
2. Teltforbud – evt. streng håndheving av todøgnsgregelen etter friluftsloven
3. Bålforbud utenfor permanente bålplasser
4. Stranda må ikke ryddes for tang og tare (vekkrydding av sodaurt observert i nabobukta (NØ) i 2014).

5. Rynkerose fjernes fra bukta
6. Annen busk- og trevegetasjon vurderes fjernet/tynnet
7. Bestanden av sandtimotei overvåkes, både før og etter tiltak

Nedenforstående foto (figur 3) viser forvaltningsbehovene i et nøtteskall. Foto viser «permanent» teltleir hvor den tettste bestanden av sandtimotei ble registrert i juni, et erodert område (dels pga. friluftsliv-tråkk) innenfor en tett «hekk» av rynkerose (til venstre i bildet). Det meste av sandtimoteibestanden var ved besøket i august trampet ned (tørr sandtimotei tydelig synlig midt i nedre kant av bildet), med unntak av under bordet til høyre. Det er å håpe at arten fikk satt modne frø før den ble trampet ned, eller brent på bålet nede til venstre.



Figur 3. Permanent teltleir midt i sandtimoteiforekomsten. Foto: Oddvar Pedersen 19. august 2015.

De sandige tørrengene her inneholder også flere andre viktige forekomster av rødlistearter: Vårvikke (*Vicia lathyroides*; EN; ett av tre funn innen nasjonalparken i 2015, arten sist sett på Sandø i 1919), dvergfglemmegei (*Myosotis stricta*; NT) og vårsalat (*Valerianella locusta*; NT).



## Forvaltning av arter knyttet til kulturbetinget vegetasjon

I prinsippet er store deler av landarealet i nasjonalparken gammelt kulturlandskap. Gjengroing er en gjennomgående trussel for mye av det botaniske mangfoldet, om det skyldes gjengroing etter opphørt av tidligere bruk eller økt påvirkning av fjernttransporterte næringsstoffer.

Det prisverdig at mange av de største og sentrale øyene har fått egne skjøtselplaner. Dog synes vi planene stedvis er noe svake, og synes liten grad å ta hensyn til lokale tradisjoner, så som slåttetidspunkt, hvilke husdyr som beiter osv. Spesielt synes vi overvåkingsaspektet er alt for svakt til stede: Oppdager vi feilaktig skjøtsel tidlig nok?

Det er også behov for skjøtsel på en del av de mindre øyene for å ta vare på viktige forekomster, f.eks.:

- A) **Reiaren** er ei av de mest artsrike mindre øyene. Det hadde vært ønskelig med å åpne opp noen av de rikeste dalsøkkene/klovene. Øya hadde tidligere en bestand av jordbærkløver, antagelig i et av disse dalsøkkene med kalkrike, marine avsetninger. Tiltaket hadde også vært gunstig for friluftslivets bruk av øya, bl.a. ved framrydding av den fullstendig gjengrodd utedoen.
- B) **Kløvningen**. Hoveddalsøkket som løper fra NNV-over på østre halvdel av øya har mange av de samme verdiene som dalsøkkene på Reiaren. Her fins fortsatt jordbærkløver igjen, men i en svært liten og minkende populasjon. Generelt bør ikke hele arealet ryddes, deler av dalsøkket bør få lov til å utvikle seg fritt.
- C) **Søndre Ekornholme**. Forekomsten av eneste kjente forekomst av knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*; NT) i nasjonalparken er i ferd med å bli overgrodd av busker (einer/slåpetorn) og burde ha vært ryddet/skjøttet.

Med hilsen

Fridtjof Mehlum  
Forskningssjef

Oddvar Pedersen  
Botaniker

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:  
Fridtjof Mehlum  
+4722851723, fridtjof.mehlum@nhm.uio.no

# JARLSBERG HOVEDGÅRD

STAMHUSET JARLSBERG



Fylkesmannen i Vestfold  
PB 2076

3103 Tønsberg

Jarlsberg, 12. desember 2012

Deres ref: Vår ref: NP Færder

## Høringsuttalelse Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark

### Bakgrunn

Stamhuset Jarlsberg eier 10 øyer innen for det området som er vernet som Færder Nasjonalpark. Det er to hovedaktiviteter, husdyrhold og fritidsbebyggelse, som berører Stamhuset Jarlsberg direkte. Jeg har tidligere uttalt at Forvaltningsplanen, samt informasjon og kommunikasjon blir nøkkelfunksjoner for Nasjonalparkens suksess. Dessverre innser jeg at forvaltningsplanen blir et utelukkende byråkratisk verktøy på bakgrunn av omfang og den grundighet som kreves.

Forvaltningsplanen tolker verneforskriften, og legger premisser for forvaltning, bruk og skjøtsel. I det store og hele forstår jeg forvaltningsplanen godt, og mener at den beskriver også min oppfattelse av verneforskriften, allikevel ønsker jeg å komme med noen kommentarer, og en sterk oppfordring:

### Kommentarer:

I forhold til kapittel 2.3 blir det gjennomgått en relevant problemstilling i siste avsnitt på side 13, men problemstillingen fokuserer utelukkende på de offentlige bygningene. Det kan også være en utfordring for private eiere av fritidsbebyggelse å opprettholde bruk hvis bygningsmassen ikke kan fornyes til en standard som er tilpasset dagens forventninger, verneverdier kan således gå tapt hvis man ikke aksepterer tilpasninger til moderne standarder. Bygg må brukes! Da må man også akseptere tilpasninger.

2.4 og avsnittet om utfordring med svartelistede planter. Jeg ser av det øvrige dokumentet og verneforskriften at det som ledd i landbruksdriften er anledning til å bruke plantevernmidler, i tillegg leste jeg et sted i forvaltningsplanen (klarer ikke å finne det igjen) at det er anledning til å bruke Roundup på or ved å helle middelet i et hull i stubben for så å plugge dette igjen. (Jeg har selv dusjet Roundup på sårflaten rett etter at oren er hugget med stort hell, da bruker man mindre middel). Poenget mitt her er at ved bekjempelse av Svartelistearter burde det vært et generelt unntak, eller åpning i forvaltningsplanen. Vedlagte bilde illustrerer en Rynkerose «eng» etter å ha blitt «slått» to ganger på øy med beitende sau. Konklusjonen er at den mekaniske bekjempelsen er meget omfattende og at man, for å få et tilfredsstillende resultat, må akseptere kjemisk bekjempelse.



I forhold til vannkvalitet **3.1** ønsker jeg å minne om muligheten for å knytte andre offentlige tilskuddsmuligheter opp mot arbeidet i Nasjonalparken. Næringsalter fra omkringliggende landbruk oppfattes som en trussel og bidragsyter til forringelse av vannkvaliteten. Gjennom SMIL ordningen i landbruket er det mulig å søke støtte om å bygge fangdammer – som fanger jord og næringspartikler i bekkene. Jeg har en selv, den hindrer ikke ørreten, man fanger imponerende mengder partikler. Her burde kanskje Nasjonalparkforvaltningen og landbruksavdelingen på Nøtterøy/Tjøme identifisere hvilke bekker som bør prioriteres og oppfordre de lokale grunneierne til å bygge.

**3.4** Bruk og restaurering av kulturlandskap tydeliggjør meget konkret bevaringsmål om 100 dekar gjenngrodde arealer som skal ryddes frem i 10 års perioden, flott – jeg skal gjøre min del av jobben! I forhold til gjerder ser jeg at skjøtelsesplanene for de enkelte øyene foreslår flere områder, spesielt strandenger som ønskes gjerdet inn. Jeg ser på dette som gjennomarbeidede forslag, men at det praktiske arbeidet i marken vil gi andre utslag til hvor det er praktisk å sette opp gjerder. Noen steder vil det også naturlig være å følge eksisterende steingjerder parallelt innenfor stranden, istedenfor å sperre strandsoner med gjerder som går ut i sjø. Jeg har gjerder som går ut i sjø andre steder, og det er krevende å vedlikeholde. Her må praktikerne ha frihet til å følge terreng og erfaring, og ikke slavisk følge kartene.

Avsnittet i **3.5** Annet uttak av naturressurser, vedrørende tang og tare. Dette kapitlet mener jeg mangler et generelt unntak for private strender som har blitt ryddet av hytteeiere. I den veiledende grå boksen står det ettertrykkelig at § 2.2 f) skal tolkes dit at det kun er anledning til å rydde tang på strendene som er offentlige og merket på kartet i vedlegg 5. Dette er en ny tolkning av unntaket, og overhodet ikke i tråd med den forståelse jeg hadde når vi jobbet med forskriften ved etableringen av Nasjonalparken. Forvaltningsplanen utelukket de private strendene fullstendig, og det kan ikke aksepteres. Eksempelvis vil resultatet for meg personlig være at jeg mister strendene, eller bruken av disse, slik min familie har brukt, og bruker dem nå i 4. generasjon. Her snakker vi om en verdireduksjon av eiendommen som jeg mener gjør myndighetene erstatningspliktige for en slik innskrenkning i eiendomsrett. Dette må være feil, hvis ikke kommer jeg og mange andre hytteeiere i Nasjonalparken til å være lovbrytere hver eneste sommer. Forvaltningsplanen må åpne for at hytteeiere må kunne fortsette å rydde sin strand som ligger naturlig til sin hytte slik at bruk og opplevelse ikke forringes.

**3.6** Telting. Innledningsvis bør friluftslovens tidsangivelse gjentas, 2 dager, siden de andre tidsangivelsene er medtatt. På side 74 er temaet mer utførlig omtalt, men jeg savner henvisning til friluftslovens paragraf (§ 9. (*Rasting og telting.*)). Første avsnitt på side 75 kan leses som om

friluftsløven forbyr teltning nærmere strandkanten en 30 meter. Det er slik jeg forstår den ikke riktig, men det dere omtaler er egne lokale regelverk.

Oppsummering:

Jeg velger å avslutte som verneforskriftens § 3 avslutter beskrivelsen av hva Nasjonalparken er vernet mot: «Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende». Mine kommentarer er ikke «uttømmende» i og med at dokumentet er så omfattende at jeg stadig finner nye formuleringer og temaer som dokumentet beskriver. Jeg støtter meg på at dokumentet ikke er juridisk bindende, men er et veiledende dokument. Allikevel er det viktigste, eller groveste, at dere har fjernet hytteeierens rett til å rydde egen strand for tang – det kan ikke bli stående.

Vennlig hilsen

C. Nicolaus Wedel Jarlsberg

Stamhusbesidder





M/16220-42

432.3

PMP BUS

Høringsuttalelse fra Tønsberg og Omegn Turistforening (TOT)  
Fristdato 15/1/16

## ⇒ Vedr Forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark

Den norske Turistforening (DNT) har som formål «å arbeide for et enkelt, aktivt, allsidig og naturvennlig friluftsliv og for sikring av friluftslivets natur- og kulturgrunnlag». På flere måter er dette sammenfallende med forvaltningsplanens §2 hvor det heter at «allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging».

Foreliggende forslag til forvaltningsplan er omfattende. TOT har fokusert på punkt 3.6 Friluftsliv og ferdsel. Nåværende aktiviteter i TOT berøres i mindre grad av forvaltningsplanen, men kan over tid få større betydning. Vi vil spesielt vise til turområder og stier etc. som griper inn i forvaltningsplanen i området Tjøme syd (Verdens ende). Vi ønsker at dagens stier blir opprettholdt eller at evt. omlegginger/endringer/nyetablering skjer i dialog med bl.a. TOT. Det er videre et sterkt ønske at «Kyststien» blir fullført også gjennom dette området. Dette vil ytterligere styrke en enkel bruk av nasjonalparken og åpne den for nye besøkende, samtidig som den vil kunne samle og styre ferdsel gjennom mindre sårbare områder.

Vi har en merknad til planen - §3 Vernebestemmelsene.

I §3.1.2. B) åpnes det for vedlikehold av stier, skilt, bruer og løyper.

Etter § 3.1.3 L) kan det etter søknad gis tillatelse til oppsetting av skilt og merking av stier.

Mens det for andre punkt i 3.1.3 er angitt at dette også gjelder nye tiltak, er dette ikke angitt i 3 L.

Heller ikke § 3.5.8 åpner for nye stier. Vi ser behov for at det i §3.1.3 L presiseres at dette også gjelder nye tiltak og dermed dekker framtidig behov for endring og/eller nye anlegg av stier, skilt, bruer og løyper.

- **Samlet vurdering;**

Tønsberg og Omegn Turistforening finner planen dekkende med merknaden som er angitt. TOT vil være en samarbeidspartner og bidra positivt til at forvaltningsplanen for Færder Nasjonalpark blir ivaretatt.

Tønsberg, 12.01.2016

Tønsberg og Omegn Turistforening

  
Edvar-Ståle Otterstrøm



M16220-42

432.3

PNP

BVS

**Høringsuttalelse fra Tønsberg og Omegn Turistforening (TOT)**  
**Fristdato 15/1/16**

⇒ **Vedr Forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark**

Den norske Turistforening (DNT) har som formål «å arbeide for et enkelt, aktivt, allsidig og naturvennlig friluftsliv og for sikring av friluftslivets natur- og kulturgrunnlag». På flere måter er dette sammenfallende med forvaltningsplanens §2 hvor det heter at «allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging».

Foreliggende forslag til forvaltningsplan er omfattende. TOT har fokusert på punkt 3.6 Friluftsliv og ferdsel. Nåværende aktiviteter i TOT berøres i mindre grad av forvaltningsplanen, men kan over tid få større betydning. Vi vil spesielt vise til turområder og stier etc. som griper inn i forvaltningsplanen i området Tjøme syd (Verdens ende). Vi ønsker at dagens stier blir opprettholdt eller at evt. omlegginger/endringer/nyetablering skjer i dialog med bl.a. TOT. Det er videre et sterkt ønske at «Kyststien» blir fullført også gjennom dette området. Dette vil ytterligere styrke en enkel bruk av nasjonalparken og åpne den for nye besøkende, samtidig som den vil kunne samle og styre ferdsel gjennom mindre sårbare områder.

Vi har en merknad til planen - §3 Vernebestemmelsene.

I §3.1.2. B) åpnes det for vedlikehold av stier, skilt, bruer og løyper.

Etter § 3.1.3 L) kan det etter søknad gis tillatelse til oppsetting av skilt og merking av stier.

Mens det for andre punkt i 3.1.3 er angitt at dette også gjelder nye tiltak, er dette ikke angitt i 3 L.

Heller ikke § 3.5.8 åpner for nye stier. Vi ser behov for at det i §3.1.3 L presiseres at dette også gjelder nye tiltak og dermed dekker framtidig behov for endring og/eller nye anlegg av stier, skilt, bruer og løyper.

• **Samlet vurdering;**

Tønsberg og Omegn Turistforening finner planen dekkende med merknaden som er angitt. TOT vil være en samarbeidspartner og bidra positivt til at forvaltningsplanen for Færder Nasjonalpark blir ivaretatt.

Tønsberg, 12.01.2016

Tønsberg og Omegn Turistforening

  
Edvar-Ståle Otterstrøm

Fra: Hansen, Pål Otto[fmvepoh@fylkesmannen.no]  
Dato: 15.01.2016 08:22:54  
Til: Geving, Arne Christian  
Kopi: Strandli, Bjørn; Sollie, Berit  
Tittel: SV: Høring - Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark

---

Det gis utsatt frist for å avgi uttalelse til forvaltningsplanen til 22. januar.  
For Færder nasjonalpark  
Pål Otto Hansen  
naturforvalter

Berit:  
Vennligst journalfør e-post-veksling på sak 2014/6220

---

**Fra:** Geving, Arne Christian  
**Sendt:** 14. januar 2016 15:26  
**Til:** Strandli, Bjørn  
**Kopi:** Hansen, Pål Otto  
**Emne:** Høring - Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark

Viser til at Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark er ute på høring, med frist for høringsvar den 15. januar 2016.

---

Fylkesmannen i Vestfold ber om utsatt frist for å avgi sitt høringsvar til 22. januar 2016.

Med vennlig hilsen

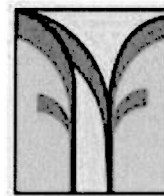
**Arne Christian Geving**

seniorrådgiver, dir.tlf. +4733372351

Fylkesmannen i Vestfold, Miljø- og samfunnsikkerhetsavdeling

E-post: [fmveacg@fylkesmannen.no](mailto:fmveacg@fylkesmannen.no)

<http://www.fylkesmannen.no/Vestfold>



Forum for  
Natur og  
Friluftsliv  
Vestfold

Til  
Fylkesmannen i Vestfold

Tønsberg 12. januar 2016

#### FORVALTNINGSPLAN FOR FÆRDER NASJONALPARK - HØRINGSUTTALELSE

Forum for Natur og Friluftsliv Vestfold(FNF) er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivorganisasjonene i Vestfold. FNF er opprettet av Norsk Friluftsliv (FRIFO), Friluftsrådernes Landsforbund (FL) og Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN). FNF Vestfold representerer totalt ca 20 000 medlemmer.

FNF Vestfold mener at opprettelsen av Færder nasjonalpark vil sikre de store nasjonale natur- og friluftslivsinteressene som finnes i dette området. Dette forutsetter en god skjøtsel som tar vare på natur- og kulturverdiene i området.

Det er derfor viktig at det enkle friluftsliv og dets aspekter gjenspeiles i nasjonalparken. Dette må balanseres opp mot tendensen til økte båtstørrelser og båter med et fartspotensial og en bruk som ikke harmonerer med tradisjonelt friluftsliv. FNF forventer at tiltakene i forvaltningsplanen medfører og fremmer en bruk som tydeliggjør en forskjell i nasjonalparken jmf områdene rundt. Dette kan være tiltak som favoriserer og gjør det mer attraktivt for padlere, småbåter og robåter og telting i parken enn utenfor, samt at hensyn til natur og naturopplevelse, deriblant hensyn til ro og å begrense støy fra motorisert ferdsel og sammenkomster ivaretas.

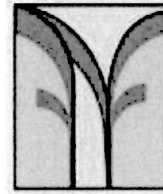
Allemannsretten er et grunnleggende fundament for utøvelse av det tradisjonelle friluftslivet i Norge. FNF Vestfold er i utgangspunktet imot enhver regulering som kan røre ved denne retten, dersom ikke svært viktige naturverdier står på spill. Det er også svært viktig at det ikke legges unødvendige og ikke begrunnede restriksjoner på det enkle og naturvennlige friluftslivet.

Forum for Natur og Friluftsliv Vestfold  
Stadionveien 5, 3214 Sandefjord  
Telefon 48 292 616, [vestfold@fnf-nett.no](mailto:vestfold@fnf-nett.no), [www.fnf-vestfold.no](http://www.fnf-vestfold.no)

Følgende organisasjoner er tilsluttet FNF Vestfold:

Horten og Omegn Turistforening, Larvik og Omegn Turistforening, Sandefjord og Oplands Turistforening, Tønsberg og Omegn Turistforening, Vestfold Fylkeslag av NJFF, 4H Vestfold, Vestfold krets av Norges Speiderforbund, Naturvernforbundet i Vestfold, Oslofjordens Friluftsråd





Forum for  
Natur og  
Friluftsliv  
Vestfold

Akutt forurensing og brann anses som en utfordring med store konsekvenser. Natur og friluftsföreningene i Vestfold vurderer at dette er en overordnet faktor som bør prioriteres høyt med hensyn på beredskap. Tidligere branner viser at responstiden og muligheten for å begrense skadeomfanget ikke er tilstrekkelig. Natur og friluftsföreningene etterlyser derfor en tiltaksplan for å utbedre dette.

For at et bålforbud ikke skal virke til hinder for friluftslivet, er det viktig med mange opparbeidede og godkjente fyringsplasser. FNF Vestfold støtter at det tilrettelegges trygge bålplasser på et tilstrekkelig antall steder. Disse må anlegges på steder der folk naturlig ferdes og oppholder seg, helst i samråd med organisasjonene og brukerne selv.

Medlemmene i natur og friluftsföreningene i Vestfold sammenfaller i stor grad med brukere av nasjonalparken. FNF Vestfold ønsker en sterkere grad av involvering i utførelsen av forvaltningsplanene og foreslår at FNF inviteres til rådgivende utvalg å få informasjon og å bidra med innspill til utøvelsen av forvaltningen av naturkvalitetene av nasjonal betydning.

Med vennlig hilsen

Kristin S. Fredheim

**FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV VESTFOLD**  
sammenslutning av Horten og Omegn Turistforening, Larvik og Omegn Turistforening, Sandefjord og Oplands Turistforening, Tønsberg og Omegn Turistforening, Vestfold Fylkeslag av NJFF, 4H Vestfold, Vestfold krets av Norges Speiderforbund, Naturvernforbundet i Vestfold og Oslofjordens Friluftsråd.

Forum for Natur og Friluftsliv Vestfold  
Stadionveien 5, 3214 Sandefjord  
Telefon 48 292 616, [vestfold@fnf-nett.no](mailto:vestfold@fnf-nett.no), [www.fnf-vestfold.no](http://www.fnf-vestfold.no)

Følgende organisasjoner er tilsluttet FNF Vestfold:

Horten og Omegn Turistforening, Larvik og Omegn Turistforening, Sandefjord og Oplands Turistforening, Tønsberg og Omegn Turistforening, Vestfold Fylkeslag av NJFF, 4H Vestfold, Vestfold krets av Norges Speiderforbund, Naturvernforbundet i Vestfold, Oslofjordens Friluftsråd

Færder Nasjonalpark  
Fylkesmannen i Vestfold  
Pb 2076  
3103 TØNSBERG

Deres ref:  
2014/6220  
Arkivnr: 432.3

Vår ref: 2015/1213

HIS 15.01.2016

Arkivnr: 332  
Løpenr: 771/2016

## FORVALTNINGSPLAN - FÆRDER NASJONALPARK

I høringsbrevet etterspør Fylkesmannen i Vestfold blant annet: "Innspill fra faginstitusjoner på målsettingene i planen og de konkrete retningslinjene for forvaltning av verneforskriften" og "Tilbakemelding på foreslåtte skjøtselstiltak på de ulike øyene og innspill til nye skjøtselstiltak som ikke er fanget opp i planforslaget så langt." Det er i hovedsak disse to punktene, men hensyn på marine naturkvaliteter og fiskeressurser, vi kommenterer på i dette høringssvaret. Når det gjelder naturverdier i sjø, som vi vil kommentere noe på, så er målet med dagens forvaltning etter Vannforskriften å forvalte de marine økosystemer (vannforekomster) slik at deres økologiske tilstand, dvs. deres oppbygning og virkemåte ikke avviker i særlig grad fra "naturtilstanden". Klassifisering av den økologiske tilstanden gjøres ved en analyse av data for ulike økologiske kvalitetselementer innsamlet gjennom kartlegging og overvåkning.

Forvaltningsplanens forvaltningsmål for de marine naturkvaliteter faller godt sammen med målene for Vannforskriften, eks. for "Stortare- og sukkertareskog", "Bløtbunnsområder i Strandsonen", "Ålegressenger", "Skjellsandforekomster" og "Dype bløtbunnsområder" og "Dype hardbunnsområder", men til dels er de mer detaljerte. Mens bevaringsmålene for fiskeressurser, som ikke er kvalitetselementer innenfor Vannforskriften, bygger på bevaring av biologisk mangfold, som naturtyper, gyteområder, leveområder, bestander og arter, og kan sies å være i tråd med tenkningen i Vannforskriften.

For å vite hvordan tilstanden i nasjonalparken er i forhold til bevaringsmålene, og om tilstanden forbedres eller forverres over tid, så behøves kartlegging og overvåkning gjennomført på en systematisk måte. Vi ser for oss at dette skjer gjennom fire faser:

Fase 1. Kartlegging og overvåkning for å kunne tilstandsvurdere eller klassifisere dagens økologiske tilstand når det gjelder de marine naturkvaliteter. Dette kan gjøres basert på data og kunnskap fra allerede utført kartlegging eller pågående overvåkning, men det kan også være behov for sette i gang noe målrettet kartlegging eller overvåkning i tillegg.

Fase 2. Dersom kartlegging og/eller overvåkning i fase 1 viser at en eller flere naturkvaliteter ikke er innenfor de bevaringsmål man har satt, så kan det være behov for målrettede tiltak for å nå bevaringsmålene.

For naturkvaliteter som tilfredsstiller bevaringsmålene, vil man kunne gå direkte til en tilstandsovervåkning. Fase 3. Etter eventuelle tiltak behøves undersøkelser eller overvåkning for å fastslå hvorvidt tiltakene som er igangsatt virker etter hensikten. Dette vil være målrettede undersøkelser lagt opp for å måle effekter av tiltak på den eller de naturkvalitetene som ikke hadde ønsket bevaringsmål.

Fase 4. Dersom bevaringsmålene nås, så vil det være nødvendig med tilstandsovervåkning eller kartlegging av tilstanden med jevne mellomrom for å dokumentere at den gode tilstanden holder seg.

Forvaltningsplanen har ambisiøse bevaringsmål for marine naturverdier (arter og naturtyper), men den er ikke så klar på hvordan disse målene skal eller kan nås. Mest sannsynlig vil det være behov for systematisk, bredt anlagt kartlegging, overvåkning og forskning og rettede tiltak for sikre at man når bevaringsmålene. Forvaltningsmålene for fiskeressursene er også ambisiøse. Det er viktig at eventuelle tiltak bygger på beste tilgjengelige kunnskap. Vi vil peke på at i denne prosessen bør man benytte såkalt adaptiv forvaltning som forvaltningsprinsipp, ikke minst med hensyn på høstbare ressurser som fisk og krepsdyr.

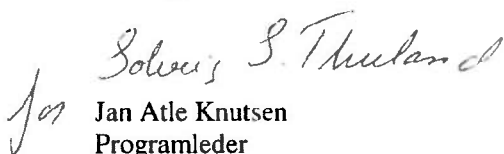
Adaptiv forvaltning innebærer at man: (i) definerer klare mål for vern og forvaltning, (ii) innfører tiltak for å nå disse målene, (iii) kontinuerlig overvåker om målene nås og (iv) justerer tiltakene dersom målene ikke blir nådd. Dette skjer i en prosess som stadig repeteres. Den adaptive forvaltningsmodellen er en struktur som på en systematisk måte gjør det mulig å teste hypoteser og frembringe ny kunnskap. Tiltak og mål kan dermed justeres basert på de resultater som frembringes i en kontinuerlig læringsprosess. Dermed er forskning en integrert del i et adaptivt forvaltningsregime.

Konkret anbefaler Havforskningsinstituttet at den endelige planen klart definerer aktuelle bevaringstiltak/forvaltningsverktøy som i samarbeid med fiskerimyndighetene kan innføres for å kunne arbeide målrettet mot de bevarings- og forvaltningsmål som er satt for nasjonalparken. Havforskningsinstituttet har høstet gode erfaringer og resultater (biologisk) gjennom bruk av eksperimentelle bevaringsområder for hummer i Skagerrak. Som nevnt i utkastet til forvaltningsplanen ligger et av disse ved Vestre Bolæren, innenfor Færder nasjonalpark. Vi har også dokumentert god lokal effekt på kysttorsk innenfor bevaringsområdet for hummer i Flødevigen. I dette området har redskapsbegrensningene (forbud mot faste redskaper) ført til klar økning i overlevelse for torsk.

Vi anbefaler at Færder nasjonalpark, i samarbeid med Ytre Hvaler nasjonalpark, fiskerimyndighetene, miljøvernmyndighetene og Havforskningsinstituttet iverksetter bruk av marine bevaringsområder – av en type og på en romlig skala – som er relevant for å nå de bevarings- og forvaltningsmål som er satt for parken.

Gjennom godt samarbeid med relevante sektormyndigheter, tilgrensende nasjonalparker og forskningsmiljøer bør nasjonalparkene ta mål av seg til å fungere som storskala testlaboratorier for restaurering og bevaring av kystbestander i Skagerrak.

Vennlig hilsen



Jan Atle Knutsen  
Programleder

Even Moland  
Forsker  
(sign)

Fra: Øystein Cock Rønning[vestfold@njff.org]  
Dato: 15.01.2016 11:23:58  
Til: Postmottak Vestfold  
Tittel: Forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark

---

Hei.

NJFF Vestfold har sett igjennom høringsdokumentet «Forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark 1». Vi har følgende kommentarer:

Mink er en svartelistet art som opptrer i relativt store bestander langs Vestfoldkysten, også innenfor nasjonalparken. Arten kan gjøre stor skade på alle bestander av hekkefugl, store som små. Den er og en predator i bekkene på sjøørretyngel. NJFF Vestfold driver på 6. året sitt prosjekt «Minkjakt i Vestfold» der vi oppfordrer og motiverer til uttak av mink gjennom jakt og fellefangst. Dette har resultert i at vi har fjernet over 300 mink på disse årene. Jobben utføres som en fritidsinteresse/dugnad av våre medlemmer. Dette kommer som et viktig supplement til den jobben SNO gjør i den ytre skjærgården. Da vi konsentrerer oss om indre skjærgård og fastland, er vi med på å minske rekrutteringen av mink videre ut i skjærgården. Vi har gjennom årene sett en svært god effekt på lokalt nivå der det drives hard beskatning på mink. Viksfjorden utenfor Larvik er et godt eksempel, der vi etter flere års intensiv jakt på mink, nå ser makrellterner i større antall enn på mange år.

Vi ønsker oss bedre tilretteleggelse av forholdene for jakt og fangst av mink. Dette kan gjøres ved at nasjonalparkstyret i samarbeid med grunneiere åpner større områder (øyer) innenfor nasjonalparken for jakt. Helst både sjøfugl – steinkobbe og minkjakt, men i hvert fall minkjakt. Som eier av «Sjøfugljaktkartet», ser vi gjerne at nye områder innlemmes og beskrives i denne oversikten. Dette er et viktig verktøy for jegere som ønsker å bedrive sin friluftsinnterese – jakt, og kartet er modent for revisjon. Vi ber nasjonalparkstyret ta initiativ til dette.

Vi ser at høringsdokumentet beskriver forholdene for sjøørret innenfor området på en god måte. Det er ingen gytebekker som renner ut innenfor nasjonalparken. Men sjøørreten bruker området som et viktig oppvekst- og beiteområde. NJFF Vestfold med «Sjøørretprosjektet i Vestfold», står for et betydelig arbeid med restaurering av gytebekker i hele Vestfold. Det gjenstår fortsatt kartlegging av bekker, og det er fortsatt mange bekker med stort potensiale for bedre gyteforhold. Våre medlemmer driver restaurering av bekker på dugnad, og det kreves tilførsel av midler til dette arbeidet i mange år fremover. Vårt arbeid går i første rekke ut på gjenåpning av lukkede bekker, fjerning av oppgangshinder og tilførsel av gytegrus. Vi samarbeider godt med Fylkesmannen og Fylkeskommunen, men er også svært avhengige av et godt samarbeid med kommunene og grunneierne i fylket. Vi mener derfor at vårt arbeid gir en svært positiv effekt for nasjonalparkens marine økologi og for sportsfiskemulighetene. En liten kommentar er at dere henviser til vår nettside, s 39 i dokumentet, som Vestfold Jeger og Fisk, men det er det ikke noe som heter. Riktig navn er NJFF Vestfold.

På side 69 i dokumentet står det litt om flått. Her vil vi bare påpeke at det finnes studier som tyder på at områder med mye rådyr, har mindre tilfeller av den sykdomsfremkallende bakterien borreliose. Det spekuleres i om rådyrene renser flåtten for denne bakterien. Dette kan være verdt å undersøke nærmere før eventuelle beslutninger om å fjerne rådyr fra øyene.

Til beskrivelsen deres av steinkobbebestanden langs Vestfoldkysten, s 151. Så vil vi påpeke at bestanden ikke er ca 180 dyr, men over 180 dyr. Da NJFF Vestfold i 2014 tok initiativ til en telling av bestanden, som foregikk i samarbeid med Havforskningsinstituttet og representanter fra SNO, ble det talt 180 dyr ved øyensyn. Da har vi ingen tall for de av dyrene som befant seg under vann, eller dyr i kolonier vi ikke fant. Det betyr at tallet er et minimumstall. Det skal og påpekes at tallet kan variere gjennom sesongen, da det er sannsynlig at vi deler bestand med resten av Skagerak. Det ble samtidig med våre tellinger i Vestfold, talt en bestand på over 160 dyr i Telemark og ca tilsvarende i Østfold. I tillegg kommer en svært stor bestand som det ikke jantes på langs den svenske skjærgården. De siste 20 årene ha vi sett at steinkobbebestanden ved to tilfeller

har vokst seg så stor, at den har kollapset etter sykdomsutbrudd (selpest). Det er derfor viktig å holde bestanden nede på et forsvarlig nivå, og da er jakt et viktig verktøy. Vi ønsker derfor bedre tilretteleggelse for å kunne gå på land på øyene og utøve jakt, se vårt avsnitt to.

Mvh  
Øystein Cock Rønning  
Fylkessekretær  
NJFF Vestfold  
PB 25  
3291 Stavern  
Tlf 95763666



# Naturvernforbundet i Vestfold

Vestfold, 14.01.16

Færder nasjonalparkstyre

Fylkesmannen i Vestfold

Postboks 2076

3103 Tønsberg

Ref. 2014/6220 Bjørn Strandli

## Forvaltningsplan - Færder nasjonalpark

Vi viser til høringsbrev av 05.10.2015. Fra Naturvernforbundet vil vi innledningsvis si at vi er svært glade for at den verdifulle skjærgården utenfor Nøtterøy og Tjøme er vernet som nasjonalpark! Vi mener også at forslaget til forvaltningsplan gjennomgående er ambisiøst, og at planen vil kunne danne et bra grunnlag for god forvaltning og skjøtsel av nasjonalparken.

I forvaltningsplanen uttrykkes et ønske om å tilrettelegge for en helhetlig forvaltning av nasjonalparken, noe som vil være meget viktig for å oppnå et godt resultat. Samarbeid med andre berørte aktører om styrking av beredskapen og sikkerhetstiltak i Ytre Oslofjord er selvfølgelig et viktig område der dette vil være helt nødvendig for å sikre nasjonalparkens verdier. Det samme gjelder samordning av overvåking og oppsyn. Når det gjelder de to siste oppgavene mener vi imidlertid at de bør utvides noe i forhold til det som nevnes i utkastet til forvaltningsplanen. Dette utdypes nedenfor.

Et samarbeid med de andre nasjonalparkene rundt Ytre Oslofjorden og andre aktuelle områder vil også kunne styrke forvaltningen av nasjonalparken på flere områder. Vi vil i denne sammenheng gjøre oppmerksom på prosjektet Blå Skagerrak, som ble gjennomført for noen år siden av Bohusläns museum. Gjennom prosjektet ble historien til og kulturminnene på de ulike øyene langs kysten av Bohuslän kartlagt. Resultatet ble tilgjengeliggjort for turister og fastboende på flere måter, bl.a. på internett (<http://blueskagerrak.bohusmus.se>). Erfaringer fra dette prosjektet vil kunne ha overføringsverdi for utviklingen av informasjon om Færder nasjonalpark.

Det er gledende at helhetstilnærmingen i forvaltningsplanen også gjelder forvaltning og skjøtsel av kulturminner og naturkvaliteter. Alt for ofte skjøttes kulturminner og kulturmiljøer uten hensyn til det biologiske mangfold som er knyttet til flere typer kulturmiljøer. Omvendt igangsettes det også gjerne skjøtsel av naturkvaliteter uten at man først registrerer eventuelle kulturminner i skjøtselområdet. I et kulturlandskap som Færder nasjonalpark er det ekstra viktig å samordne skjøtsel av natur- og kulturkvaliteter fordi de kan forsterke hverandre og sammen gjøre historien i landskapet lettere å lese.

I utkastet til forvaltningsplan understrekes det at Færder nasjonalpark kan «betraktes som overveiende kulturlandskapspreget». Vi mener at dette i enda større grad burde gjennomsyret forvaltningsplanen enn det nå gjør! Artsmangfoldet i nasjonalparken er i høy grad formet av tidligere bruk, sannsynligvis langt mer enn vi i dag vet. Mange av rødlisteartene i nasjonalparken er knyttet til semi-naturlige (kulturpåvirket) vegetasjonstyper. Det gjelder også flere andre arter som

foreløpig ikke står på rødlista, men som er på tilbakegang. Kunnskap om tidligere bruk kan derfor ha avgjørende betydning for utformingen av en vellykket forvaltning. Vi vet at vi i dag har en «utdøelsesgjeld» i landskapet, dvs. at mange individer særlig av plantearter fortsatt forekommer i habitater som har forandret seg, for eksempel på grunn av gjengroing. De finnes imidlertid ikke der fordi habitatet fortsatt er velegnet, men på tross av at det ikke lenger er det. På sikt vil de forsvinne hvis ikke tilstanden til habitatet forbedres. Det er derfor ønskelig at man i større grad undersøker øyenes driftshistorie ved hjelp av intervjuer og historiske kilder av forskjellig slag, samt kombinerer kunnskap om driftshistorien med informasjon fra nye og tidligere registreringer av vegetasjon og artsforekomster. På den måten kan restaurering og skjøtsel gjøres mer målrettet. Øyer som foreløpig ikke er undersøkt bør kartlegges så snart som mulig, og flere øyer bør få skjøtelsplaner.

Skjøtselstiltakene som presenteres i forvaltningsplanen synes å følge «generelle skjøtelsregler», som for eksempel «slått etter 10. juli», ikke kunnskap om lokal driftshistorie. Skjøtelsplanene, som er utarbeidet for flere av øyene, er mer detaljerte og redegjør også noe for tidligere bruk, men det er uklart om skjøtelsen vil følge dem eller den mer generelle skjøtelsinstruksen i forvaltningsplanen, fordi det der står at skjøtelsplanene «stort sett legges til grunn» for skjøtselstiltakene som anbefales. Vi vil derfor understreke at skjøtselstiltak i Vestfolds viktigste kulturlandskap, Færder nasjonalpark, bør baseres på faglig solid kunnskap og lokal driftshistorie. Skjøtselstiltakene bør også overvåkes og følges opp slik at man sikrer at de har tilsiktet virkning. Fotodokumentasjon er foreslått, mens forvaltningsplanen ellers retter planer om detaljert overvåking av skjøtselstiltak først og fremst mot arbeidet med ivaretagelse av genressurser. En del andre skjøtselstiltak bør imidlertid også innarbeides i en grundigere overvåking.

Noen generelle skjøtelsregler kan det for øvrig være grunn til å understreke:

- Restaureringstiltak bør ikke settes i gang hvis restaureringen ikke umiddelbart kan følges opp av skjøtselstiltak.
- Restaurering bør gjøres på måten som gir minst etterarbeid, selv om det innebærer at restaureringen blir mer tidkrevende. (Å trekke opp busker med røtter skaper for eksempel gode forhold for etablering av uønsket vegetasjon, som det siden kan ta mange år med intensiv skjøtsel å bli kvitt. Manuell fjerning er derfor vanligvis å foretrekke selv om det er mer arbeidskrevende. Stubber bør holdes lave.)
- Avfall etter rydding og hogst bør ikke bli liggende. (I nasjonalparken er det av flere grunner ønskelig at avfall etter vedhogst og annen hogst og rydding også fjernes fra området eller brennes på egnet plass, dvs. ikke bare fjernes fra stier og områder med spesielt verdifull markvegetasjon, som det nå står i forvaltningsplanen.)
- Det er viktig å velge riktig husdyrslag for «skjøtelsbeiting». Husdyr beiter på forskjellig måte og har derfor forskjellig effekt på vegetasjon og artsmangfold. (Se for eksempel «Skjøtelsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker», Norderhaug et al. 1999, som er tilgjengelig på Miljødirektoratets hjemmeside.)

Beiting er av avgjørende betydning for at naturverdier i nasjonalparken skal kunne opprettholdes på sikt. Friluftsliv og husdyrhold kommer imidlertid av og til i konflikt, ikke minst hvis hunder ikke blir holdt i bånd. Død sau er funnet på øyene i flere sammenhenger. Det er sterkt beklagelig med tanke på dyrevelferd, men også med tanke på friluftslivet! Dyreeierne må selvfølgelig holde oppsyn med sine dyr, men det vil være urealistisk å kreve at de skal ha daglig tilsyn med dyrene på alle beiteøyene. Samarbeidet med etater som utøver oppsyn i nasjonalparken bør derfor inkludere tilsyn med beitedyr/dyrevelferd, dvs. at SNO, Skjærgårdstilsynet, politiet etc. når de ferdes i skjærgården bør være observante og rapportere til dyreeiere hvis noe ser ut til ikke å være som det skal med beitedyrene.

Opprettholdelse av mange forskjellige typer av habitater (slåttemarker, beitemarker, strandenger,

kantsoner, beiteskog m.m.) og «variasjon i tid og rom» av beitetrykk, beitepåslipp etc. er av stor betydning hvis man på sikt skal kunne opprettholde det store artsmangfoldet i et gammelt kulturlandskap. (Jf. for eksempel A. Dahlström 2006. Betesmarker, djurantal och betestryck 1620-1850. CBMs skriftserie nr 13.) Ofte er områder som skal skjøttes for små for at man skal kunne ivareta dette behovet. Færder nasjonalpark utgjør imidlertid et så stort areal at det her vil være mulig å legge til rette for en slik variasjon i skjøtselen. Fragmentering av verdifulle arealer er en annen trussel som gjør det vanskelig å opprettholde artsmangfoldet, selv i velskjøtta områder, fordi små og isolerte populasjoner er utsatte. I Færder nasjonalpark bør man ta et helhetsgrep også når det gjelder denne siden av forvaltningen og planlegge utvikling av minimumsarealer av ulike typer viktige habitater, en grønnstruktur som knytter dem sammen og en skjøtsel som ivaretar behovet for variasjon. Dette ville gjøre Færder nasjonalpark til et foregangsområde når det gjelder forvaltning av kulturlandskap.

Naturvernforbundet i Vestfold vil gjerne fortsette arbeidet med slått og slåttekurs på Steinkloss som et bidrag til opprettholdelse av verneverdiene i Færder nasjonalpark. Vi står også gjerne til tjeneste hvis vår fagkompetanse kan være til hjelp i andre sammenhenger.

For Naturvernforbundet i Vestfold

Øyvind Johnsen, leder





Færder nasjonalparkstyre  
Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076  
3103 Tønsberg

2016-01-14

fmvepost@fylkesmannen.no

### **Svar på høring Forvaltningsplan-Færder nasjonalpark**

Fyr til Fyr er et firma som tilbyr guidede opplevelsesturer/ transport/ charter for inntil 12 personer med RIB i Færder Nasjonalpark.

Vi takker for anledningen til å komme med våre innspill til forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark.

#### **1. Vi ønsker oss et mindre kart av areal/utstrekning i selve planen og ikke bare som et separate vedlegg.**

#### **2. Jeg skjønnte først høsten 2015 at ikke alt som er innenfor Færder Nasjonalparks ytre grense er med i Færder Nasjonalpark,**

F.eks deler av Bolærne. Unntak er svært uheldig og vanskeliggjør forståelsen av hva som er med i Nasjonalparken eller ikke. Min anbefaling er at alt som er innenfor den ytre grensen er med i nasjonalparken, ingen unntak. Vi har faktisk lest planene – de fleste av brukerne vil ikke vite noe om planen i det hele tatt. Hold det enkelt.

#### **3. Feil informasjon om båttransport**

”Flybåten går i fast rute mellom Tønsberg og Engelsviken i Østfold, med anløp bl.a på Østre Bolæren.”

- Dette stemmer ikke lenger – Flybåten går ikke i rute. Det er uheldig å ta med informasjon om enkelte reiselivsaktører og ikke andre. Bør ut av planen. Hvis ikke så ønsker Fyr til Fyr også å bli nevnt i planen.

”Taxibåten (Bolærnebåten) trafikkerer hele området med base på Vestre Bolæren.”

Taxibåten har vel i praksis lagt ned og driver kun trafikk til spesifikke øyer som Vestre Bolæren og Fulehuk. Det er uheldig å ta med informasjon om enkelte reiselivsaktører og ikke andre. Bør ut av planen. Hvis ikke så ønsker Fyr til Fyr også å bli nevnt i planen.



#### **4. Eksempler på virksomheter som kan komme i konflikt med verneformålet.**

"Hurtiggående båter som brukes til organiserte rundturer i skjærgården kan medføre støy og annen forstyrrelse, både for dyreliv og andre brukere."

*Hvorfor er en hurtiggående båt som brukes til organiserte turer værre enn en hurtiggående båt som ikke brukes til organiserte turer? Hva er begrunnelsen for dette?*

- For å kjøre en organisert tur med inntil 12 passasjerer kreves D5L, SRC/VHF, Grunnleggende sikkerhetskurs for skip og crowd and crisis – sertifikater og kurs. I tillegg er de godt inneforstått med gjeldende regelverk, fartsgrenser, ilandstigningsforbud og tar hensyn. Båtene er satt opp med påkrevd sikkerhetsutstyr og førstehjelpsutstyr. Det er vanskelig å forstå hvorfor skippere i godt utstyrte båter med høy utdanning skal være et større problem enn tilsvarende hurtiggående private båter med skippere uten utdanning i det hele tatt. Det er langt flere hurtiggående privatbåter. P.t er det bare to firmaer som betjener hurtiggående båter med base i Færder Nasjonalpark og det er Fyr til Fyr og AllOnBoard – begge er svært seriøse aktører som det går an å prate med.
- Hvis det faktisk er hastighet som er problemet – så bør fartsgrensene justeres i områdene det er et problem - istedenfor å komme med generelt oppgulp mot næringsdrivende i Færder Nasjonalpark.
- Leverandører av organiserte turer bør ses på som ressurser med stor kompetanse som kan bidra i mange situasjoner og som ønsker å vise frem Færder Nasjonalpark fra sin beste side.

#### **5. Charterbåter med mange passasjerer som legger til ved øyene kan også forstyrre andre brukere som ønsker fred og ro.**

"Større arrangementer som teltleire etc. kan medføre slitasje på sårbar vegetasjon"

*Er det slik at brukerne merker forskjell på om gruppen som er på øya merker forskjell på støy fra passasjerer fra en charterbåt og støy fra passasjerer som kommer fra en privatbåt? Hvor mange er mange?*



Dette virker også litt oppkonstruert? Er dette en reell problemstilling. De store charterbåtene (12+ passasjerer) er vel ikke engang i stand til å legge på en liten øy med et lite bryggeanlegg hvor folk vil være i ro. Charterbåtene bruker vel utelukkende de øyene med store bryggeanlegg og utbygde tjenester og gjestehavner – og de brukerne som ønsker å være i fred og ro holder seg vel unna de store destinasjonene (det ville jeg gjort om jeg ønsket fred og ro).

Fyr til Fyr og All On Board som betjener grupper på inntil 12 personer kan vel neppe klare å forstyrre andre som ønsker fred å ro? Det kan jo like gjerne legges til 5 andre cabin cruisere med 12 personer om bord i hver – og da er det greit? Vanskelig å se logikken her. Uansett bruker vi også bryggeanlegg og unntaksvis ligger vi for anker. Og brukere som er på et bryggeanlegg kan ikke forvente å være der alene.

Tips I: Jeg ville fjernet hele dette punktet, det kan vel neppe begrunnes?

Tips II: Charteroperatørene har vel tilnærmet ingen kunder i Juli, som er sommerferien for de fleste. Da er det stengt hos de fleste.

## 6. Fartsgrenser

”Den generelle fartsgrensen er 5 knop innenfor 100 meter fra alt land. I tillegg gjelder fartsgrense 5 knop på nærmere angitte steder. I farvann som ikke omfattes av 5-knops grensen, gjelder en fartsgrense på 30 knop innenfor en linje mellom de ytterste øyene mot åpen fjord. Fartsbegrensningene gjelder hele året.”

Fyr til Fyr respekterer alle fartsgrenser, men vi oppdager at andre parter har et litt mer lemfeldig forhold til forvaltningsplanen og regelverk som f.eks Nøtterøy Kommune som flyr droner i Nasjonalparken og mener det er greit å søke dispensasjon i etterkant.

Fyr til Fyr ønsker seg dispensasjon/justering fra enkelte fartsgrenser (på forhånd – da vi liker å følge lover & regler).

En dispensasjon som kunne gitt oss enda bedre opplevelser for våre kunder ville sett slik ut:

- Dato styrte fartsgrenser som i f.eks Sverige / Kragerø og andre steder. Utenfor høysesong virker det unødvendig med så begrenset hastighet – dette bør gjelde alle båter.
- Dispensasjon til å kjøre i 40 knop i hovedleia fra Vallø til Sandøsund hele året.
- Dispensasjon til å kjøre i 30 knop tett på land på spesifiserte steder utenfor høysesong og utenfor hekkesesong f.eks ved Store Færder (Dønnesund) og Skarvesetet.



**”Til informasjon så lager hurtiggående båter mindre bølger fra ca 30knop og oppover. Halvplanende båter lager langt mer bølger og støy fordi motorene ”trykker” båten gjennom sjøen og ikke oppå.”**

### **7. Skjærgårdstjenesten.**

Vi som er kommersielle legger merke til at Skjærgårdstjenesten ofte brukes til å transportere politikere og andre grupper rundt på øyene i nasjonalparken – dette er med på å fjerne noe av grunnlaget for drift fra oss som har investert penger og som skal leve av ”charterbåten” vår.

Skjærgårdstjenesten gjør en fantastisk jobb – men vi ber om at politikere og andre som skal fraktes rundt i nasjonalparken kanskje bør vurdere å benytte charterbåter for å støtte opp om det lokale næringslivet (som faktisk betaler skatt og avgifter) til det offentlige.

Det er svært vanskelig å få budsjetter til å gå ”rundt” i charterbåtbransjen – og det er nok derfor transport i nasjonalparken også er et stadig tilbakevendende tema (konkurser, nedtrapping, taxibåter som ikke sjøsettes o.l) – dette ville vært et lite bidrag som ikke er et tilskudd.

### **8. Et GPS basert «sømløst» informasjonssystem bør utvikles; nasjonalparksenteret, internett, sosiale medier, QR- koder ute i terrenget osv**

Thomas Ekdahl, som medeier av Fyr til Fyr eier også et IT konsultentselskap som utvikler App’er med QR kode støtte og internettbaserte løsninger. Thomas har stor kompetanse på dette området og kan være med i strategi og løsnings diskusjoner.

### **9. Kommentar til: § 3 pkt. 7.2.**

“§ 3 pkt. 7.2. Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly og lignende er forbudt.”

Hva er grunnlaget for forbudet mot motordrevet modellfly? Er det støy? Fugler? Folk? Annet? Er det gjort undersøkelser eller vitenskapelige studier som viser at et slik forbud er fornuftig? Er det gjort en vurdering av dette opp mot andre aktiviteter (naturfotografer, jegere, dykkere, hunder, katter og rovdyr som sannsynligvis forstyrrer fuglene mye mer enn modellfly)? Naturfotografer bruker nå droner for å ta bilder av fugler fordi fuglene knapt bryr seg om enn drone, mens de er livredde for et menneske.



Norsk Luftsportsforbund har nå dokumentasjon på at modellflyving ikke er skadelig for fuglelivet, faktisk viser flere studier at fugler har flyttet etter modellflyplasser.

Det å tillatte modellfly og droner kan gi vanvittig mange fine filmer som er god reklame for Nasjonalparken.

**10. Færder Nasjonalpark handlingsplanen er preget av at organiserte ting er mye verre enn private. Dette mener jeg er grunnleggende feil. Sannsynligvis har de som organiserer mye mer kontroll på lover & regler. Men for enkelhets skyld vil jeg foreslå at regler ikke skiller på "privat og organisert" aktivitet – hvis noe er et problem, så er det et problem uavhengig av hvem som utgjør problemet – det er ikke mindre fordi det er privat. F.eks kan man si over 20 personer, eller likende ordlyd. (maks 20 personer på ildverket) – men hvem skal kontrollere dette?**

**Lag regler for å løse problemet som er lett å respektere og sette seg inn i - ikke lag masse merkelige unntak som er uforståelige.**

Just my 2 cents.

Thomas Ekdahl

Daglig Leder, Fyr til Fyr AS

911 43 630

[thomas.ekdahl@fyrtilfyr.no](mailto:thomas.ekdahl@fyrtilfyr.no)

[www.fyrtilfyr.no](http://www.fyrtilfyr.no)

Færder nasjonalparkstyre

Fylkesmannen i Vestfold

## Forvaltningsplan-Færder nasjonalpark

### Høringssvar fra Familien Abrahamsen vedrørende «Fiskerhytte» på Hoftøya

Vi viser til fremlagte forslag til ny Forvaltningsplan for Færder Nasjonalpark. Vi vil uttale oss om såkalt Fiskerhytte som står på Hoftøya.

Under pkt. 3.9 Hytter og andre bygninger (s. 91) står det følgende:

*«.....På Hoftøya i Tjøme står det to bygninger som begge er svært synlige i landskapet - en liten fiskerhytte fra 1950-tallet og en noe nyere hytte med enkel standard. Disse representerer utfordringer både landskapsestetisk og for friluftslivet. Fiskerhytta skal etter planen fjernes av eierne etter at Tjøme kommune overtok øya. Den andre hytta ligger eksponert til oppe på en svabergrygg og bør uansett flyttes derfra. Det har vært foreslått å flytte den til grassletten innenfor, og bruke den som kystleddestinasjon. Imidlertid er det flere utfordringer knyttet til en slik løsning. Begrensede arealer for telting og opphold kan gi konflikt med annet friluftsliv. Hoftøya ligger dessuten langt fra land og er utsatt for vær og vind. I tillegg kommer hensynet til sjøfugl i den delen av øya som ligger i sone B. Også denne hytta bør derfor vurderes fjernet, slik at Hoftøya igjen blir helt ubebygd.....»*

Vi er barn til hvaltskytter Hans Marin Abrahamsen fra Knarberg på Nøtterøy som satte opp den omtalte «Fiskerhytta» på Hoftøya. Den ble satt opp helt på starten av siste verdenskrig, sannsynligvis 1940 eller 1941 som fiskerhytte og som base for losing av flyktninger til Sverige under krigen. I årene etter krigen, og frem til sin død i 1977 brukte vår far den som Fiskerhytte. Også hans arvinger har brukt «Fiskerhytta» sporadisk, og vedlikeholdt den regelmessig. Blant annet ble nytt tak lagt av familien i 2015. «Fiskerhytta» er svært liten, kun 6-8m<sup>2</sup>.

I motsetning til den andre «nyere hytte» ligger «Fiskerhytta» nede i terrenget, inntil fjellet på den ene siden av slette sørøst på Hoftøya.

Vi erkjenner at familien neppe har et rettmessig krav som eiere av «Fiskerhytta». Det er sannsynlig at Tjøme kommune er rettmessig eier. Vår familie har likevel, primært av følelsesmessige tilknytning tatt vare på hytta også den tiden den har vært i kommunens eie. Det har gjort at den fremstår i god stand i motsetning til «nyere hytte» som er rivningsbar.

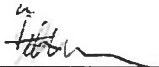
Det er familiens sterke ønske at «Fiskerhytta» ikke blir revet. Selv om det formelt er Tjøme kommune som eier hytta har familien fortsatt sterke minner knyttet til den. Vi har vært i kontakt med Oslofjordens Friluftsråd vedrørende mulig bruk som Kystled-hytte. Vi oppfatter at dette ble mottatt positivt, og at Fiskerhytta kunne inngå i Kystled-hytte rettet særlig mot kajakk-padlere («Padlerled»).

«Fiskerhytta» har en historie som bør være interessant også for andre enn familien. Losing av flyktninger under krigen var en viktig del av krigsinnsatsen ved Vestfold-skjærgården. Lignende fiskerbuer finnes neppe igjen innen nasjonalparkområdet. De som fantes før har enten blitt revet eller blitt ombygd til moderne hytter. Vi mener også det bør være mulig for båtfolket å finne ly i en slik hytte i ytterskjærgården.

På vegne av familien Abrahamsen ber vi om rivningsforslag av «Fiskerhytta» blir tatt ut av Forvaltningsplanen for Færder Nasjonalpark.

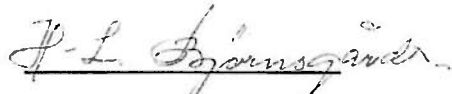
Familien ønsker primært at «Fiskerhytta» blir bevart som Kystled-hytte, alternativt annen bruk som kan sørge for at viktig historie blir ivaretatt og som kan komme almennheten til gode.

Nøtterøy 15.01.2016



---

Finn Marin Abrahamsen



---

Hanne-Lise Abrahamsen

Den greier sig godt til mitt bruk, og så får det være ingeniørens sak å uteksperimentere den elektriske båtmotoren så den kan bli sterk, og fremfor alt billig», avslutter hvaltskytter Hans Abrahamsen.



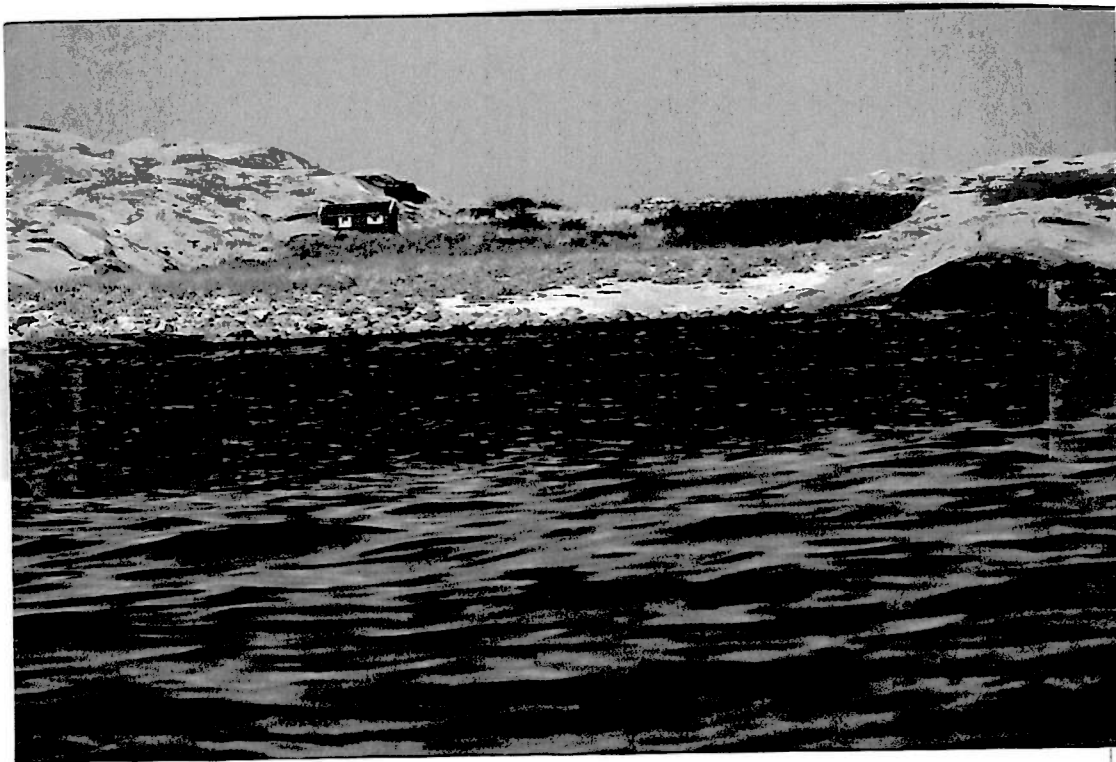
Hans Abrahamsen med en miniatyrkanon på Hoftøya.

## Første elektriske båtmotor

Tønsbergs Blad hevder i nevnte artikkel at Hans Abrahamsen er den første nordmann som har konstruert en elektrisk båtmotor. Kravet fra en Drammens-ingeniør om å ha æren av å ha vært den første, blir blankt avvist av avisen. Det vi i hvert fall kan være enige om er at få oppfinnere kunne ha handlet raskere og mer effektivt på en impuls enn det Hans Abrahamsen gjorde. Nå er det et halvt sekel siden båten til Hans Abrahamsen gled lydløst på fiske- eller badeturer til Hestskjær og Hui. I dag er særlig el-biler aktuelle av miljøhensyn. Kanskje vil nye generasjoner av nøtlendinger i løpet av neste halve sekel følge i Hans Abrahamsens kjølvann og dra «utpå» i miljøvennlige el-båter a la «den mystiske sjekta» i Knarberg?

## Kilder

PROSJEKT AVISREGISTRERING - Nøtterøy videregående skole og Nøtterøy Historielag.





Fra: Per Ove Nilsen[peoven@online.no]  
Dato: 13.01.2016 19:38:53  
Til: Postmottak Vestfold  
Tittel: Vedr. høring Forvaltningsplan- Færder Nasjonalpark

---

Hei.

Mitt navn er Per Ove Nilsen, leder for fiskeutvalget i Tønsberg og Omegns Jeger- og Fiskerforening. (TOJFF)

I fiskeutvalget har vi en meget aktiv kultiveringsgruppe bestående av medlemmer og ikke-medlemmersom gjør en god innsats i sjøørretbekkene våre på Tjøme og Nøtterøy. Vi er også aktive i "Sjøørretprosjektet i Vestfold". Vi har vært igang siden 2011, først på Tjøme og siden på Nøtterøy, og har fått til et veldig hyggelig samarbeid med kommunale instanser og grunneiere.

I og med at mange av disse sjøørretbekkene munner ut i randsonen av nasjonalparken, bør dette vises på et kart. (Legger ved kart med navn på bekker). Vi savner også noe om fredningsbestemmelser rundt bekkemunningene. (100-meters sone). En annen problemstilling er forsøppling – deponier av hageavfall etc i bekkene. Det er nok et faktum at mange plasser er dette blitt en ukultur som er med på å hindre oppgang av gytefisk samt forårsake oversvømmelser ved stor vannføring.

Ellers vil jeg si at dette høringsutkastet virker meget grundig utført, samt at det er viet god plass til vår favoritt ;

– SJØØRRETEEN.

MVH  
Per Ove Nilsen

Færder nasjonalparkstyre  
Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076  
3103 Tønsberg

[fmvepost@fylkesmannen.no](mailto:fmvepost@fylkesmannen.no)



Deres ref: Forvaltningsplan-Færder nasjonalpark

Vår ref: SF37-11-1259 12.01.2016

### Svar på høring Forvaltningsplan-Færder nasjonalpark

Vi takker for anledningen til å komme med våre innspill til forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark.

Vi stiller oss undrende til forbudet mot modellflyging, formulert som «Bruk av motordrevet modellfly og lignende er forbudt» med det i planen uttalte formål å unngå «unødvendig støy». Modellflyging for sport og rekreasjon har ifølge *Forskrift om luftfartøy som ikke har fører om bord mv.* av 1/1-2016 allerede ligger klare føringer mht. miljø. Her fremgår det at «All flyging med modellfly må skje på en hensynsfull måte som ikke utsetter luftfartøy, personer, fugler, dyr eller eiendom for risiko for skade eller for øvrig er til sjenanse for allmennheten.» TFMK kan vanskelig se at Færder nasjonalpark behøver å overgå dette med et eksplisitt forbud.

#### Modellfly og påvirkning på flora og fauna

Det er en vanlig misforståelse at modellfly truer fuglelivet, men i virkeligheten er det motsatte tilfelle. Det er svært vanlig at fugler flyr sammen med våre modeller, og vi opplever ikke at fugler blir skremt, ettersom fly ikke er en naturlig fiende for fugl. Dette er slått fast av flere uavhengige rapporter som har sett på sammenhengen mellom fuglebestand og påvirkning fra lokale modellflyaktivitet. Hvis man ser på hvorfor fugler er truet, det det blant annet garn- /rovfiske, matmangel, klimaendringer, strømledninger, og ikke minst husdyr (katter) som utgjør en betydelig trussel. Ingen fugler dør som følge av modellflyging. Videre har forskere begynt å ta i bruk droner for å kunne observere fugl på nært hold, fordi de kan komme vesentlig nærmere uten å forstyrre enn de kan til fots. Et forbud mot «motordrevet modellfly» kan medføre konsekvenser langt utover det Forvaltningsplanen søker å oppnå med sitt forbud.

Lydmessig viser målinger foretatt av ulike modellflyaktiviteter at lydnivået fra motoriserte modeller, også med forbrenningsmotor, er i størrelsesorden 30 dBA når de er i luften på det mest hørbare, dvs. betydelig lavere enn f.eks. en bil som passerer på en vei langt borte, eller vindsus i vegetasjon. Til sammenligning kan normal tale registreres til ca 70 dBA. Modellflyging vil derfor uansett ikke føre til «unødvendig støy» som Forvaltningsplanen søker å unngå.

#### Vår konklusjon

Det er i vår oppfatning ikke hensiktsmessig med tradisjonelle modellfly med forbrenningsmotor som krever rullebane og diverse andre fasiliteter inne i en nasjonalpark. Det er ikke dette NLF ønsker å oppnå. Det vi ønsker er at modeller med elektromotor (for eksempel fotodroner) og seilfly som kan flys der det er egnede startsteder og vindforhold, ikke skal måtte få et unødvendig og generelt forbud fordi lovmaker ønsker å være på den sikre siden. Eksisterende lovverk gir klare begrensninger og bør være tilstrekkelig for den alminnelige fred Forvaltningsplanen skal sikre i Færder.

Med vennlig hilsen

Tønsberg Modellflyklubb

Færder nasjonalparkstyre  
Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076  
3103 Tønsberg

[fmvepost@fylkesmannen.no](mailto:fmvepost@fylkesmannen.no)

Deres ref: Forvaltningsplan-Færder nasjonalpark

Vår ref: SF37-11-1259 11.01.2015

### Svar på høring Forvaltningsplan-Færder nasjonalpark

Norges Luftsportforbund (NLF) er et særforbund i Norges Idrettsforbund (NIF). Vi har over hundre års tradisjon som kompetansemiljø og organisator for idrettsaktiviteter med våre 16.000 medlemskap fordelt på 250 klubber i hele Norge. Forbundet organiserer utøvere innen motorflyging, fallskjermhopping, seilflyging, mikroflyging, modellflyging, ballongflyging og hang- og paragliding og speedriding. Modellflyseksjonen er NLFs største seksjon og har i dag over 80 klubber tilsluttet, med 3500 medlemskap i alderen 6 – 90 år. NLF er fullverdig medlem i FAI (Federation Aeronautique Internationale), som er tilsluttet den internasjonale olympiske komité.

Vi takker for anledningen til å komme med våre innspill til forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark.

Vi stiller oss undrende til forbudet mot modellflyging, formulert som «Bruk av motordrevet modellfly og lignende er forbudt» med det i planen uttalte formål å unngå «unødvendig støy». Modellflyging for sport og rekreasjon har ifølge *Forskrift om luftfartøy som ikke har fører om bord mv.* av 1/1-2016 allerede ligger klare føringer mht. miljø. Her fremgår det at «All flyging med modellfly må skje på en hensynsfull måte som ikke utsetter luftfartøy, personer, fugler, dyr eller eiendom for risiko for skade eller for øvrig er til sjenanse for allmennheten.» NLF kan vanskelig se at Færder nasjonalpark behøver å overgå dette med et eksplisitt forbud.

Videre bør det nevnes at modellflyging en idrett som langt fra er liten i norsk målestokk. NLF er et middels stort norsk særforbund med ca. 16.000 medlemskap. Ser vi på organisert idrett, er luftsport i Norge større enn dansing, basketball, badminton, boksing, dykking, roing og skiskyting, uten at disse er nevnt eksplisitt forbudt i nasjonalparker slik modellflyging synes å være i ferd med å bli.

### Modellfly og påvirkning på flora og fauna

Det er en vanlig misforståelse at modellfly truer fuglelivet, men i virkeligheten er det motsatte tilfelle. Det er svært vanlig at fugler flyr sammen med våre modeller, og vi opplever ikke at fugler blir skremt, ettersom fly ikke er en naturlig fiende for fugl. Dette er slått fast av flere uavhengige rapporter som har sett på sammenhengen mellom fuglebestand og påvirkning fra lokale modellflyaktivitet. Hvis man ser på hvorfor fugler er truet, det det blant annet garn- /rovfiske, matmangel, klimaendringer, strømledninger, og ikke minst husdyr (katter) som utgjør en betydelig trussel. Ingen fugler dør som følge av modellflyging. Videre har forskere begynt å ta i bruk droner for å kunne observere fugl på nært hold, fordi de kan komme vesentlig nærmere uten å forstyrre enn de kan til fots. Et forbud mot «motordrevet modellfly» kan medføre konsekvenser langt utover det Forvaltningsplanen søker å oppnå med sitt forbud.

Lydmessig viser målinger foretatt av ulike modellflyaktiviteter at lydnivået fra motoriserte modeller, også med forbrenningsmotor, er i størrelsesorden 30 dBA når de er i luften på det mest hørbare, dvs.

betydelig lavere enn f.eks. en bil som passerer på en vei langt borte, eller vindsus i vegetasjon. Til sammenligning kan normal tale registreres til ca 70 dBA. Modellflyging vil derfor uansett ikke føre til «unødvendig støy» som Forvaltningsplanen søker å unngå.

#### **Vår konklusjon**

Det er i vår oppfatning ikke hensiktsmessig med tradisjonelle modellfly med forbrenningsmotor som krever rullebane og diverse andre fasiliteter inne i en nasjonalpark. Det er ikke dette NLF ønsker å oppnå. Det vi ønsker er at modeller med elektromotor (for eksempel fotodroner) og seilfly som kan flys der det er egnede startsteder og vindforhold, ikke skal måtte få et unødvendig og generelt forbud fordi lovmaker ønsker å være på den sikre siden. Eksisterende lovverk gir klare begrensninger og bør være tilstrekkelig for den alminnelige fred Forvaltningsplanen skal sikre i Færder.

Vi benytter også anledningen til å minne om at vi i august 2013 var invitert til åpningen av Færder nasjonalpark (jfr. brev 98/-2013 signert Fylkesmann Erling Lae) og antar derfor at det er en inkurie at en av våre sentrale aktiviteter foreslås å forbys i Forvaltningsplanen. Vi håper at Færder nasjonalparkstyre vil fortsette å ønske oss og våre medlemmer velkommen til å oppleve nasjonalparken på lik linje med andre besøkende i framtiden.

#### **Med vennlig hilsen**

Jon Gunnar Wold

Fagsjef modellfly  
Norges luftsportforbund  
Tlf. 41620374  
E-post: [jgw@nlf.no](mailto:jgw@nlf.no)



Norges  
vassdrags- og  
energidirektorat

Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076  
3103 TØNSBERG

Vår dato: 14.01.2016  
Vår ref.: 201300106-11  
Arkiv: 323  
Deres dato: 05.10.2015  
Deres ref.: 2014/6220

Saksbehandler:  
Kjell Erik Stensby

## **NVE uttalelse til forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark.**

Vi viser til Deres brev datert 5.10.2015 med forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark i Vestfold.

Færder nasjonalpark ble vedtatt av Kongen i statsråd 23. august 2013. NVE kommenterte forslaget til verneplanen 20.2.2013.

Det er tidligere invitert til innspill ved oppstart av arbeidet med forvaltningsplanen (12.3.2013), der NVE i brev datert 6.5.2013 informerte om at vi ikke hadde innspill på det tidspunktet.

NVE ser på den nå foreslåtte forvaltningsplanen som en forvaltningsmessig oppfølging for et vedtatt verneområde, og tar forslaget til etterretning.

Med hilsen

Fredrik Arnesen  
seksjonssjef

Kjell Erik Stensby  
senioringeniør

*Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.*

Vedlegg:

Kopi til:

Olje- og energidepartementet

E-post: [nve@nve.no](mailto:nve@nve.no), Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: [www.nve.no](http://www.nve.no)

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

**Hovedkontor**  
Middelthunsgate 29  
Postboks 5091, Majorstuen  
0301 OSLO

**Region Midt-Norge**  
Vestre Rosten 81  
7075 TILLER

**Region Nord**  
Kongens gate 14-18  
8514 NARVIK

**Region Sør**  
Anton Jenssensgate 7  
Postboks 2124  
3103 TØNSBERG

**Region Vest**  
Naustdalsvn. 1B  
Postboks 53  
6801 FØRDE

**Region Øst**  
Vangsvæien 73  
Postboks 4223  
2307 HAMAR



Vår saksbehandler  
Janne Celia Seim

Vår dato  
17.11.2015

Vår referanse  
2013/2695-20/315

Tidligere dato  
05.10.2015

Tidligere referanse  
2014/6220

Til  
Fylkesmannen i Vestfold

Postboks 2076  
3103 TØNSBERG

## Høringsuttalelse til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark

Vi viser til mottatte dokumenter som gjelder forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. Forsvarsbygg uttaler seg med den hensikt å ivareta Forsvarssektorens interesser i saker som behandles etter plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven. Høringsdokumentet etterspør innspill til forvaltningsplanen.

I vedtatt forskrift for vern er Forsvarets interesser synliggjort og ivaretatt gjennom § 3, vernebestemmelser, pkt 6.3 a og b. Dette anser Forsvarsbygg som tilfredsstillende. I høringsutkastet til forvaltningsplanen er det angitt retningslinjer til § 3, vernebestemmelser, pkt. 6.2 a som definerer operativ virksomhet og øvelseskjøring. Forsvarsbygg har kommentarer til følgende retningslinje som omhandler Forsvaret;

*Med 'militær operativ virksomhet' menes manøvrer av taktisk karakter, for eksempel forflytninger i forbindelse med antatte trusler. Forsvarets ordinære øvingsvirksomhet er ikke å betrakte som militær operativ virksomhet.*

Forsvaret har interesser knyttet til militær lufttrafikk og samvirkeøvelser med fartøyer i sjøen. Samt øvelser som spesifikt er knyttet til vitale objekter, akser og farleder innenfor det definerte geografiske området. Færder nasjonalpark er en del av viktige akser innover mot byene i Oslofjordregionen. Øvelsene kan derfor ikke flyttes til et annet sted og denne typen øvelser er nødvendig for å opprettholde en operativ kapasitet, og må derfor anses å inngå i den militære operative virksomheten. Militær operativ virksomhet er derfor ikke øvingskjøring.

Med vår uttalelse presiserer vi at militær operativ virksomhet også omfatter den øvingsvirksomhet som er nødvendig for at Forsvaret skal ha den beredskap og kompetanse gjenspeilet i krav og forventninger som politiske myndigheter krever. For å unngå misforståelser og med bakgrunn i overnevnte drøftinger mener vi at retningslinjen som omhandler Forsvarets virksomhet må endres slik at det blir bedre samsvar mellom forvaltningsplan og gjeldene forskrift for vern av området. Området er ikke et ordinært øvingsområde for Forsvaret, men Færder nasjonalpark er en viktig del av akser innover mot byene i Oslofjordregionen.

Vi foreslår derfor følgende tekst til retningslinjen som omhandler § 3 pkt. 6.3 a) ;  
*Forsvarets tilstedeværelse og øving er nødvendig for å opprettholde den operative kapasiteten som kreves. 'Militær operativ virksomhet' gjelder derfor også her Forsvarets øvingsvirksomhet.*

**Postadresse**  
Postboks 405  
Sentrum  
0103 Oslo

**Fakturaadresse**  
Fakturasenteret  
Postboks 4394  
2308 Hamar

**Telefon**  
815 70 400  
**Telefaks**  
23 09 78 03

**E-postadresse**  
post@forsvarsbygg.no  
**Internett**  
www.forsvarsbygg.no

**Org. nr.**  
975 950 662  
**Bankkonto**  
4714 10 00280

Bjørn Bergesen  
Seksjonssjef arealplan

Forsvarsbygg eiendom

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Kopi til:

Luftoperativt inspektorat    Postboks 800 Postmottak    2617    LILLEHAMMER

---



## Kommentarer til «Høringsutkast Forvaltningsplan Færder nasjonalpark oktober 2015»

### Ref Skjøtselstiltak i forvaltningsplanen . Delområde; Søndre Årø

#### **Foreslåtte skjøtselstiltak på Søndre Årø;**

- 1) Forslag i høringsutkast; "Strandenger på Søndre Årø gjerdes inn for å redusere/kontrollere beitepress fra storfe & sau."

**Kommentar:** Strandengene utgjør en viktig del av utmarksbeite knyttet til gårdsdrift på Søndre Årø. I dag beites imidlertid strandengen effektivt ned av gjess (grågjess & kvitkinngjess) gjennom hele beitesesongen. Ulike tiltak for å redusere beitepresset fra gjess har ikke vært tilstrekkelig og har gitt sterkt redusert beitekvalitet på strandengene.

For å redusere beitepress av strandengene bør tiltak i større grad rettes mot den nedbeiting som flokkene med gjess er ansvarlig for. Vanlig inngjerding har vist seg ikke å være tilstrekkelig for å holde gjess unna strandengene.

- 2) Forslag i høringsutkast: "Tidligere gravde dreneringsgrøfter i Sumpskog naturtype tettes til."

**Kommentar:** Bunnvegetasjonen i sumpskogen er et viktig utmarksbeite for storfe og sau. Dersom drenering tettes og grunnvannstand heves, vil dette gjøre skogbunnen mer fuktig / bløt og vil medføre mer tråkk-skader på skogbunnen.

Sumpskogen i dag er i god stand, selv 50 år etter at området ble drenert. Dette indikerer at dagens skog har gode vekstbetingelser. Basert på dette anbefaler Søndre Årø Sameie at drenering i området inntil videre forblir uforandret.

- 3) Plantet gran i Sumpskog på Søndre Årø er langt mer spredningsdyktig enn tradisjonell "norsk gran" og sprer seg på øya. Det bør være et skjøtelsmål å både fjerne plantet gran, men også ny gran som er blitt frødd av plantet gran.

**Vedr. Forvaltningsplan for gjess:** Gårdsdrift på Søndre har de siste omlag 5 år fått sterkt redusert gress-avling på grunn av at flokker med gjess beiter ned strend-enger og store deler av innmarken. Mange tiltak er prøvd uten resultat. Avlingstap blir ikke kompensert økonomisk. Det etterlyses mer konkrete og handlekraftige tiltak.

**Vedlegg 11. Tiltak mot Villmink.** Det foreslåes i høringsutkast at hovedtiltak mot villmink i Færder Nasjonalpark skal prioriteres til de ytterste øyer og holmer i nasjonalparken.

En bestandreduksjon av mink på øyer og holmer nærmere fastlandet vil redusere potensiale for innvandring til holmer og hekkeområder i ytre skjærgården.

For eksempel har hekkeområdet på «Geiteskjær» mellom Søndre årø og Nordre Årø i lang tid vært hekkeplass for mye sjøfugl. De siste årene har det imidlertid nesten ikke vokst opp fugleunger i på Geiteskjær. Det er observert villmink i området og det er nærliggende å anta at det er mink som er årsaken. Tiltak mot mink bør derfor også omfatte hele nasjonalparken.

Søndre Årø 8.1.2016

Cato Erichsen

Styreleder i Søndre Årø Sameie



**VESTFOLD**  
fylkeskommune

Arkivsak-dok. 201508002-2  
Arkivkode ---/K20/&13  
Saksbehandler Kristian Ingdal

Saksgang	Møtedato	Sak nr
Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse 2015-2019	30.11.2015	11/15

### **Høring - Forvaltningsplan Færder nasjonalpark**

#### **Sammendrag**

Forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark er nå på høring. Saken berører Vestfold fylkeskommune som myndighetsutøver og som regional utvikler. Saken redegjør for planens innhold, og kommenterer fylkeskommunens oppgaver og ansvarsområder inn i Færder nasjonalpark.

#### **Fylkesrådmannens innstilling**

Vestfold fylkeskommune støtter forslag til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, med høringsinnspill som beskrevet under *Fylkesrådmannens bemerkninger* i saken.

Tønsberg, 20.11.2015

Egil Johansen  
fylkesrådmann

Arild Moen  
direktør

**Vedlegg 1:** Oppdatert tiltaksliste skjøtsel av kulturminner  
**Vedlegg 2:** Forslag forvaltningsplan Færder nasjonalpark  
**Vedlegg 3:** Høringsbrev forvaltningsplan Færder nasjonalpark

Saker til behandling og eventuelle vedlegg til sakene ligger på [www.vfk.no](http://www.vfk.no).  
Se under Snarvei og velg Politikk: møter og saker.  
Direktelink til Politiske møter og saker: <http://openqov.cloudapp.net/meetings/vestfoldfk>

### **Innledning:**

Skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme er et særegent kystlandskap med stor naturrikdom, lite berørte naturområder og mange kulturminner. En rekke øyer og holmer i området ble allerede på 70-tallet vernet som sjøfuglreservater, og senere (2006) ble hele skjærgårdslandskapet vernet som Ormø-Færder landskapsvernområde. Med bakgrunn i de meget store verneverdiene i området tok Fylkesmannen i Vestfold vinteren 2012 initiativ til å endre status for landskapsvernområdet til nasjonalpark.

Færder nasjonalpark ble etter en kort men grundig verneprosess opprettet ved kongelig resolusjon av 23. august 2013.

Nasjonalparken omfatter nå det tidligere landskapsvernområdet, sjøfuglreservater og andre verneområder som var omsluttet av dette innenfor Nøtterøy og Tjøme kommuner. I tillegg er områder ved Verdens Ende og Moutmarka innlemmet. En vesentlig endring fra tidligere er at også store marine områder inngår i nasjonalparken.

Færder nasjonalpark uttrykker sammen med de øvrige kystbaserte nasjonalparkene i Norge, Sverige og Danmark noe av det fineste Skagerrak har av kystnatur. Dette er en viktig nasjonal natur- og kulturarv som må tas vare på.

Færder nasjonalparkstyre er ansvarlige for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av nasjonalparken, og består av representanter fra Nøtterøy kommune, Tjøme kommune og Vestfold fylkeskommune.

Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark er nå på høring, med høringsfrist 15. januar 2015.

### **Saksutredning:**

§5 i verneforskriften til Færder nasjonalpark sier «*Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.*».

En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformålet, samt sikre en enhetlig forvaltning av nasjonalparken. Den skal gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging mm, og skal brukes for å unngå tilfeldige enkeltavgjørelser som kan være uheldige for verneverdiene. Den skal også bidra til en mer forutsigbar forvaltning av nasjonalparken, og til at konflikter dempes. Forvaltningsplanen er i utgangspunktet ikke et juridisk bindende dokument, men kan være juridisk bindende der bestemmelser i verneforskriften viser direkte til planen.

Forslag til forvaltningsplan som nå foreligger er omfattende, og består av over 150 sider samt 48 vedlegg.

#### *Planens oppbygging og innhold*

Tilstanden i Færder nasjonalpark påvirkes av nasjonalparkforskriften og de vedtak som fattes i medholdhold av denne. Forvaltningsplanen er disponert i henhold til anbefalingen i *DN-håndbok 17 – Områdevern og forvaltning*, hvor hovedinnholdet i kapittel 1 – 5 er knyttet til nasjonalparkforskriften;

- **Kapittel 1** Innledende kapittel
- **Kapittel 2** Verneverdier og naturressurser beskrives med vekt på status, forvaltningsmål, utfordringer og mer spesifikke bevaringsmål for enkelte forekomster.
- **Kapittel 3** Brukerinteresser og påvirkningsfaktorer beskriver også status, bevaringsmål og forvaltningsmål og utfordringer. I tillegg gjennomgås de mest relevante vemebestemmelsene og det gis retningslinjer, og eventuelt bestemmelser, som utdyper disse. Til slutt anvises aktuelle tiltak for å oppnå forvaltningsmålet for brukerinteressen eller påvirkningsfaktoren.

- **Kapittel 4** Forvaltningsoppgaver og -tiltak går gjennom de viktigste forvaltningstemaene, som skjøtsel, informasjon etc. For hvert tema beskrives dagens status, det settes opp forvaltningsmål og utfordringer gjennomgås. Videre beskrives viktige rammer for forvaltningen og det gis retningslinjer for hvordan de aktuelle oppgavene skal løses. Til slutt konkretiseres en rekke forvaltningstiltak. Kapittelet beskriver også viktige rutiner for saksbehandling, herunder forvaltning av dispensasjonsbestemmelsene, samt myndighet, roller og oppgavefordeling i forvaltningen.

En rekke faktorer påvirkes imidlertid av aktivitet som ikke styres gjennom nasjonalparkforskriften:

- **Kapittel 5** beskriver nasjonalparkens besøksstrategi, og har som hensikt å ta vare på naturarven samtidig som det skal tilrettelegges for opplevelser og verdiskapning.
- **Kapittel 6** beskriver forventninger til andre offentlige og private aktører. Kapittelet understreker viktigheten av at nasjonalparken på flere områder er et samfunnsansvar som berører langt flere myndigheter og private aktører enn bare nasjonalparkstyret.

Gjennomføring av tiltak i kapittel 5 og 6 vil i stor grad avhenge av samarbeid med en rekke offentlige og private aktører.

Det ønskes i utgangspunktet innspill til hele planen, men det ønskes spesielt tilbakemelding på følgende deler av planen:

- Faglige innspill til beskrivelsen av nasjonalparken, verneverdiene og brukerinteressene.
- Innspill om målsetningene i planen og de konkrete retningslinjene for forvaltning av verneforskriften
- Tilbakemelding på foreslåtte skjøtselstiltak på de ulike øyene og innspill til nye skjøtselstiltak som ikke er fanget opp i planforslaget så langt.
- Tilbakemelding om forventninger til andre myndigheter og private aktører

#### **Fylkesrådmannens bemerkninger:**

Fylkesrådmannen mener at Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark i det store og hele vil være et godt verktøy for behandling av enkeltsaker. Den vil gi grunneiere, rettighetshavere og andre brukerinteresser i området etterspurt forutsigbarhet og god informasjon.

Færder nasjonalpark er et regionalt viktig prosjekt, og Vestfold fylkeskommune ønsker å bidra inn i dette arbeidet der det er mulig og naturlig, både som regional aktør og i enkeltprosjekter.

Fylkesrådmannen synes det er meget positivt at nasjonalparkforvaltningen poengterer og vektlegger viktigheten av tiltak og aktivitet også i randsonene av nasjonalparken, selv om dette ikke er noe nasjonalparkforvaltningen styrer direkte.

Planen viser at nasjonalparkforvaltningen har lagt vekt på at god forvaltning og utførelse av tiltak i forvaltningsplanen avhenger av et bredt og vellykket samarbeid mellom mange aktører. Mye ligger til rette for at Vestfolds innbyggere blir stolte av Færder nasjonalpark, noe som er et godt utgangspunkt for vern «gjennom bruk».

Fylkesrådmannen vil særlig trekke frem de mulighetene som kan ligge i et samarbeid med de øvrige nasjonalparkene som er etablert, eller som er under utredning i Ytre Oslofjorden, på Bohuslenkysten, men vil også trekke frem f.eks. Thy nasjonalpark i Danmark. Et samarbeid mellom 3 land vil etter fylkesrådmannens syn, - på noe sikt, - være både naturfaglig relevant, bidra til å bygge en sterkere merkevare om Skagerraks nasjonalparker, samt å kunne gi tilgang til et bredere forsknings og finansieringsgrunnlag for kunnskapsbygging, formidling, utvikling og fornyelse. Dette vil igjen kunne styrke utviklingen og gi ringvirkninger i de kystkulturstedene som danner bruhoder ut til nasjonalparkene.

## Faglige innspill til beskrivelsen av nasjonalparken, verneverdiene og brukerinteressene

### Kap 2

- Forvaltningsmål «*Selstammen i området bør overvåkes. Beskatning er aktuelt i perioder med et stort antall dyr*»: Dette kan for så vidt stå, men minner om at det er fiskeridirektoratet som setter jakttid og kvote for hele Vestfold og dermed avgjør om det åpnes for jakt i hele Vestfold eller ikke.
- Bevaringsmål: «*Bestanden av steinkobbe skal ikke være lavere enn 100. Ungeproduksjonen hos steinkobbe skal være tilstrekkelig for en stabil bestand*»: En finner en ikke nødvendigvis 100 steinkobbe innenfor Færder NP, da forekomsten av steinkobbe like gjerne kan befinne seg utenfor vernegrensene. Forslag til endret ordlyd: «*Forekomsten av steinkobbe skal opprettholdes på et bærekraftig nivå, og bør ikke komme under 100 individer innenfor vernegrensen eller i tilstøtende områder*»
- 2.7.5 Vestfold fylkeskommune bifaller forvaltningsplanens initiativ på dette punkt. Vestfold fylkeskommune viser til regional plan for kystsonen hvor handlingsplanen uttrykker at fylkeskommunen skal bistå fiskeriforvaltningen i formidling av ideen om verneområder for hummer. Sammen med Færder nasjonalpark ble det holdt et godt besøkt folkemøte på Nøtterøy i 2015 som tydelig bar preg av vilje til å videreutvikle ideen om verneområder for hummer.

### Kap 3

- Kap 3.5, side 66: Oppfølgende tiltak: «*Jakt på sel bør så langt det er mulig søkes gjennomført i vintersesong og tidlig vår*». VFK støtter ønsket om at jakt skal foregå i dette tidspunktet, grunnet muligheten for interessekonflikt i sommerhalvåret. Erfaringen så langt tilsier at dette ikke vil bli et problem.
- Kap 3.6 side 70: Merkehåndboka ble oppdatert i 2014, og tekst må dermed oppdateres i samsvar med denne.
- Kap 3.6 side 73: Det sees på som positivt at forvaltningsplanen åpner for organisert ferdsel uten tillatelse så lenge naturmiljøet ikke blir skadet. Dette vil forenkle flere typer aktiviteter som er positiv for både vernet og bruken.
- Kap 3.6: Foreslåtte oppfølgende tiltak er gode og konkrete, og VFK vil kunne bidra aktivt på flere av dem.
- Kap 3.6 Forslag til nytt oppfølgende tiltak: «*Alle statlig sikra friluftslivsområder innenfor NP bør ha en godkjent forvaltningsplan iht mal fra Miljødirektoratet.*» VFK kan bistå kommunene med å gi statlig sikra friluftslivsområder en godkjent forvaltningsplan (etter mal fra Miljødirektoratet), slik at de kan søke på årlige tilretteleggingsmidler.
- Kap 3.6: Forslag til nytt oppfølgende tiltak: «*Sammen med kommunene se på muligheten for å omgjøre kommunalt sikra friluftsområder om til Statlig sikra friluftsområder*». VFK kan bistå kommunene for å vurdere om kommunalt sikra friluftsområder kan få status endret til statlig sikra friluftsområder, slik at også de kan få tilgang på årlige tilskuddsmidler.
- Kap 3.6: Vestfold fylkeskommune jobber sammen nå med en Padleled gjennom hele Vestfold. Det er naturlig at forvaltningen i Færder nasjonalpark blir tatt med til råds om hvor denne kan gå igjennom nasjonalparken, slik at verneforskriften blir fulgt. Det foreslå derfor et nytt oppfølgende tiltak: «*Bidra til at de delene av Padleled Vestfold som går i gjennom og inn i Færder NP blir i tråd med overordnede føringer som er gitt gjennom nasjonalparkvernet.*» Aktuelle padleled-destinasjoner bør blant annet merkes med egnet informasjon (for eksempel adferdsregler, verneinteresser mm).
- Kap 3.9 annet avsnitt (A-Fredete bygg og anlegg s. 89 -90). Bør rettes til: *Færder fyr er en av landets mest kjente fyrstasjoner og brukes som arbeidsstasjon for Kystverket. Fyrstasjonen gjøres tilgjengelig for allmenheten f.o.m. 2016 ved at deler av anlegget blir kystledhytte i regi av verneforening og Oslofjorden Friluftsråd.*
- Kap 3.9 tredje avsnitt (B – Verneverdige bygg og anlegg s. 90). Bør rettes til: *I denne kategorien inngår objekter som på grunn av høy alder eller individuell vurdering er funnet å ha høy kulturminneverdi. Her inngår alle SEFRAK-registrerte bygninger*

(bygninger oppført før 1900) og bygg og anlegg som er vurdert verneverdige gjennom statlige verneplaner, eller vurdert verneverdige i annen sammenheng av antikvariske myndigheter. Dette omfatter bl.a. alle bygninger knyttet til den faste bosettingen på 17-18- og 1900-tallet, Fulehuk fyrstasjon, militære bygninger og installasjoner mm. Det er ikke utarbeidet en fullstendig oversikt over antall, plassering, tilstand og individuell kulturminneverdi for denne kategorien.

- Kap 3.11: Oppfølgende tiltak «Kommunene og fylkeskommunen bør utrede hvordan parkering i randsonen og båttransport i nasjonalparken best kan tilrettelegges» støttes fullt ut. Fylkesrådmannen ønsker å understreke viktigheten av dette tema, da det er en viktig brikke i utviklingen av nasjonalparken. Mer om dette under kommentarer til kapittel 6.11.

#### Innspill om målsetningene i planen og de konkrete retningslinjene for forvaltning av verneforskriften

##### Kap 4

- 4.1.6 VFK bidrar til utvikling og tilrettelegging for friluftsliv og fysisk aktivitet
- 4.1.6 VFK er også regional vannmyndighet, og en bidragsyter i regionale prosjekter innen vannkvalitet og vannmiljø.
- 4.3 Forslag til oppfølgende tiltak: «Utarbeide skjøtselsplan for ID176887 fangeleir og ID 159642 gravplass på Mellom Bolærne». Kulturarv hos VFK stilles til disposisjon med kulturminnerådgivning ifm utarbeidelse av ønskede skjøtselsplaner på Mellom Bolærne.
- 4.4: Flere av de oppfølgende tiltakene står også listet opp under kap 3.6. Oppfordrer forvaltningen til å vurdere om det er hensiktsmessig at like oppfølgende tiltak står flere steder i forvaltningsplanen.
- 4.5: Fylkesrådmannen støtter viktigheten av et velfungerende informasjonsopplegg i og rundt nasjonalparken. Spesielt viktig blir det å få utnyttet nasjonalparksenterets fulle potensiale, både som informasjonspunkt og læringsarena for skoleelever.
- 4.5: Fylkesrådmannen støtter opp under behovet for natur- og kulturveiledere som er en del av et helhetlig og profesjonelt opplegg. Forvaltningen bør også se på muligheten for å knytte til seg naturveiledere i enkelte helger, da spesielt rundt informasjonssenteret på Verdens Ende, som kan være med på å aktivisere barn og unge i enkle friluftaktiviteter.
- 4.5 Informasjon om nasjonalparken som reisemål, bør gjøres gjennom felles kanaler med reiselivet og de plattformene som de bruker.

##### Kap 5

Innholdet i kapittelet er et viktig tema og Fylkesrådmannen støtter forslag til oppfølgende tiltak. I tillegg til hest bør sykkel nevnes for tilrettelegging.

Fylkesrådmannen mener at i noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å tillate enkle installasjoner som i enkelte perioder kan bli brukt i kommersielle sammenhenger. Dette for å tilrettelegging for verdiskapning mot spesifikke målgrupper (for eksempel ornitologer, botanikere, biologer, zoologer). Disse gruppene kan videre bidra til å sette økt fokus på verneverdiene, og dermed være et insitament til bedre kanalisering av nasjonalparkens brukere. Disse gruppene kan bidra med kunnskap og overvåking (for eksempel om rødlistet og sjeldne arter) som kan benyttes i den videre forvaltning. Et samarbeid med forvaltningen og nasjonalparksenteret vil være vesentlig.

#### Tilbakemelding på foreslåtte skjøtselstiltak på de ulike øyene og innspill til nye skjøtselstiltak som ikke er fanget opp i planforslaget så langt.

Fylkesrådmannen legger ved revidert tiltaksliste for skjøtsel av kulturminner.

#### Tilbakemelding på foreslåtte friluftslivstiltak og tilretteleggingstiltak

Vedlegg 3 inneholder de samme tiltakene flere steder. Det bør vurderes om dette er hensiktsmessig, eller om det er kan bli forvirrende.

Forvaltningsplanen inneholder mange detaljerte kart, som kommer til å bli gode og oversiktlige hjelpemiddel i mange sammenhenger. En del av øyene er på kartene markert som sikret friluftsområde. Det bør på alle kart skilles mellom hvilke områder som er statlig sikret friluftslivsområde (avmerket i Naturbase), og hvilke som er sikret på annen måte (for eksempel kommunalt). Forskjellen er at de statlig sikret friluftslivsområdene kan, med godkjent forvaltningsplan, søke om årlig tilskudd til tilrettelegging.

Kart 1:

- Innholdsfortegnelsen mangler symbol for vannpost
- Ramsholmen mangler rødt symbol på kartet (iht til tilretteleggingslista)
- Barneskjær er et statlig sikret friluftslivsområde (avmerket i Naturbasen), og må markeres med skravur.
- Vestre Bolærne mangler blått symbol for vannpost
- Østre Bolærne mangler blått symbol for vannpost

Kart 2:

- Nordre Årøy mangler rødt symbol for Informasjonsskilt (iht til tilretteleggingslista)

Kart 3:

- Vestre Busten mangler rødt symbol for toaletter og avfallsstativ
- Sandø mangler rødt symbol for toaletter, avfallsstativ og informasjonsskilt

Kart 4:

- Færder fyr bør merkes med rødt symbol for kystledhytte på kartet og i innholdsfortegnelsen, da dette er under planlegging.

Kap 6

Tilbakemelding om forventninger til andre myndigheter og private aktører (kap 6)

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark svarer godt opp til en rekke av fylkeskommunens satsingsområder innen natur- og kulturforvaltning og opplevelsesbasert næringsutvikling. VFK vil gjennom sin deltagelse i nasjonalparkstyret og i det faglige samarbeidsutvalget bidra aktivt inn i flere av de oppfølgende tiltakene i forvaltningsplanen der det er naturlig og ønskelig. I tillegg har VFK i sin Strategiske Kultur- og idrettsplan nedfelt at vi vil ta en aktiv rolle i utviklingen av Færder nasjonalpark som en arena for gode naturopplevelser.

*6.2 Samarbeid med andre nasjonalparker og internasjonalt samarbeid*

Visjonen om å se Skagerrak under ett er på en god måte kommentert i dette kapittelet. Regional plan for vannforvaltning vannregion Vest-Viken 2016-2021 uttrykker i Handlingsplanen for 2016/2017 (Initiativ15) «Et felles initiativ for forvaltning av Skagerrak». Denne vil inneholde flere initiativ om vesentlige spørsmål innen havforvaltning, for eksempel økt kunnskapsbygging om livet i havet, om klimaendringer, om arter og fiskesamfunn, om nye påvirkninger, for eksempel Stillehavsøsters, marint søppel mm. Og ikke minst drøfte behovet for et formelt samarbeid.

*6.3 Vannkvalitet*

Vannforskriften setter krav om god kjemisk og økologisk kvalitet i kystvannet og arbeidet med oppfølging av dette vil bety overvåking av vannforekomstene i og mellom nasjonalparkene på norsk, svensk (og dansk side). Arbeidet med oppfølging av vannforskriften vil medføre en omfattende opprydding av påvirkninger fra land, for eksempel fra elver, bekker, havner mm.

Forvaltningsplanen setter miljømål om svært god økologisk og kjemisk tilstand i nasjonalparkens vannforekomster. Fylkesrådmannen støtter denne visjonen, selv om denne strekker seg utover vannforskriften og fylkesrådmannen legger samtidig til grunn at forvaltningen bygger opp bedre kriterier for hvordan dette skal måles og med hvilke

indikatorer. Her bør økosystemet i de grunne områdene gis fokus, og ikke alene diskusjonen om de fiskbare økonomisk verdifulle fiskebare artene.

Stillehavsøsters og lakseparasitten Gyrodactylus Salaris er påvirkbare etter vannforskriften. Færder nasjonalpark inngår i den nasjonale laksefjorden; Svennerbassengets avgrensning mot nord øst i Oslofjorden. Det pågår forskningsprosjekt om fiskevandring (anadrom fisk), strømforhold og saltbarriere ift risiko for spredning av Gyrodactylus salaris fra smitteregion Drammensvassdraget til det nasjonale laksevassdraget Numedalslågen gjennom kartlegging av risiko for smitte med fisk via Vestfolds kystvann og småbekker. Erfaringer fra dette prosjektet vil kunne gi ny kunnskap til nytte for nasjonalparken.

Vestfold fylkeskommune har inngått et pilotsamarbeid med Havforskningsinstituttet om Stillehavsøsters. Kunnskap fra dette prosjektet vil bidra til å danne et mer solid kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av denne arten. Både som uønsket art og som matressurs. Pilotprosjektet har som mål å kunne styrke kunnskapsbasen og bistå staten med utvikling av forvaltningsråd for arten, noe som også vil kunne være til nytte i Færder nasjonalpark.

Regional vannforvaltningsplan for vannregion Vest- Viken skal følges opp og revideres i perioden 2016 – 2021. Fylkesrådmannen påpeker verdien av å videreføre samarbeid mellom Vestfold fylkeskommune og Færder nasjonalpark om vannet i den planperioden vi nå går inn i. Nasjonalparkens vertskommuner vil også kunne dra nytte av dette.

#### *6.5 Samfunnssikkerhet, risiko for skipsuhell og brann*

Vestfold fylkeskommune har sammen med fylkesmannen i Vestfold målbart nødvendigheten av en 0 visjon mot sjøulykker i Ytre Oslofjord og har også bifalt forslaget om et felles beredskapsråd for Ytre Oslofjord, inklusive Bohuslenkysten.

#### *6.6 Fiskeressurser*

Vestfold fylkeskommune deler høringsdokumentets bekymring om kysttorsk.

Arbeidet med vannforskriften har, sammen med sjøørretprosjektet i Vestfold satt fokus på Vestfolds sjøørretbekker (ca 120 stykker). Vannområde Horten - Larvik har hatt sjøørret som et særlig satsningsområde og pkt 6.6 om sjøørret er i tråd med dette.

#### *6.8 Forvaltning av sel og gås*

VFK administrerer jakta på sel, fører fellingsstatistikk og holder kontroll på kvota. VFK støtter at selstammen skal overvåkes, og vi kan bidra inn i dette arbeidet. Det er viktig å presisere at dette gjelder for hele Vestfold, og at det ikke skilles mellom innenfor og utenfor nasjonalparkgrensa.

#### *6.10 Nasjonalparksenter*

Fylkesrådmann minner om at områdene rundt nasjonalparksenteret også er et statlig sikret friluftslivsområde, og dermed åpner muligheten for tilretteleggingsmidler.

#### *6.11 Tiltak i nasjonalparkens randsoner*

Parkering i randsoner og båttransport er viktige tiltak. Et fullverdig land til vann-basert transporttilbud er viktig i hele Vestfold, og ikke mindre viktig innenfor Færder nasjonalpark. Vestfold fylkeskommune jobber nå sammen med kommunene rundt dette tema, og det foreligger nå en rapport som blant annet peker på behovet for parkering, kollektivtilbud, fergeleier mm. Nasjonalparkstyret vil bli involvert i dette arbeidet.



**Fra:** Hansen, Pål Otto[fmvepoh@fylkesmannen.no] **Dato:** 30.11.2015 10:57:57 **Til:** Sollie, Berit  
**Kopi:** Strandli, Bjørn Tittel: **VS: Gås i Færder NP**  
Hei Berit;  
Vil du vennligst journalføre e-post m. vedlegg som uttalelse til forvaltningsplan for Færder NP.  
Pål Otto

---

**Fra:** Egil Soglo [mailto:egil.soglo@miljodir.no]  
**Sendt:** 30. november 2015 10:48  
**Til:** Hansen, Pål Otto  
**Kopi:** Bjørn Strandli ('fmvebvs@fylkesmannen.no') ('fmvebvs@fylkesmannen.no'); Knut Morten Vangen  
**Emne:** Gås i Færder NP

Hei !

Da har jeg laget et notat om gås i Færder NP. Det er stort sett likt det dere fikk tilsendt i vår, men litt oppdatert.

Slik jeg ser det, er det ikke naturlig å lage en egen forvaltningsplan for Gås i Færder NP. Men det bør være et kapittel om gås.

Særlig viktig, er det sette i gang et overvåkingsprogram for begge gåseartene, i nasjonalparken. Vi trenger mer presis kunnskap, dersom en ønsker en aktiv forvaltning, utover ordinær jakt.

Hilsen Egil



## Tønsberg kommune Rådmannens stab

Saksbehandler: Per Halle  
Direkte telefon: 33 34 80 00  
Vår ref.: 15/55895  
Arkiv: FE-  
Deres ref.:

Dato: 05.11.2015

Fylkesmannen i Vestfold  
Postboks 2076

3103 TØNSBERG

### Færder nasjonalpark - uttalelse til forvaltningsplanen

Viser til oversendt høringsbrev av 5.oktober 2015 angående forvaltningsplan for Færder nasjonalpark.

Vedlagt følger Tønsberg kommunes uttalelse til utkastet til forvaltningsplan for nasjonalparken

Med hilsen

Per Halle  
fagenhetsleder

Vedlegg	
1.	Færder nasjonalpark - uttalelse forvaltningsplan

Postadresse: Postboks 2410, 3104 Tønsberg  
Besøksadresse:  
E-post: postmottak@tonsberg.kommune.no

Telefon: 33 34 80 00  
Telefaks: 33 34 80 10  
Internett: www.tonsberg.kommune.no

Bank:  
Org.nr. 950 611 839

Fra: Bente.Havre@industrienergi.no[Bente.Havre@industrienergi.no] Dato: 29.10.2015 09:41:27  
Til: Postmottak Vestfold Tittel: Færder Nasjonalpark - Høringsbrev forvaltningsplan Hei  
Det vises til nevnte høring.

Industri Energi har ingen kommentarer til dette.

MVH  
Bente Havre  
bente.havre@industrienergi.no  
TLF: 22032224



Eventuelle brev som vedlegg er elektronisk signert hos Industri Energi.